

Begroting 2027-2030

Hendrik-Ido-Ambacht

Inhoudsopgave

Beleidsbegroting

Inleiding	3
Infographic	5
I - Programmaplan	6
Programma 1. Sociaal domein	7
Programma 2. Onderwijs, gezondheid en samenleving	12
Programma 3. Wonen, Ruimtelijke ontwikkeling en economie	17
Programma 4. Buitenruimte en duurzaamheid	22
Programma 5. Veiligheid, dienstverlening en bestuur	27

II - Paragrafen	34
1. Weerstandsvormen en risicoparaagraaf	35
2. Financiering	40
3. Lokale heffingen	44
4. Onderhoud kapitaalgoederen	52
5. Grondbeleid	62
6. Verbonden partijen	65
7. Bedrijfsvoering	89
8. Wet open overheid	92
9. Duurzaamheid	96

III - Overige onderdelen van de beleidsbegroting	106
Bestuurlijke structuur	107
Gebruikte afkortingen	109
Beleidskader	112
Waar staat je gemeente.nl	116
Kengetallen	120

Financiële begroting	121
Inleiding	122
Financiële positie	123
Overzicht incidentele baten en lasten	137
Meerjaren investeringsplan	141
Staat van reserves en voorzieningen	142
Geprognosticeerde balans	143
EMU-saldo	145

Bijlagen financiële begroting	146
Bijlage 1. Overzicht baten en lasten op taakveld	147
Bijlage 2. Staat van salarissen en formatie	148
Bijlage 3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen	149
Bijlage 4. Staat van gewaarborgde geldleningen	150
Bijlage 5. Staat van uitgezette leningen	151
Bijlage 6. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven	152
Bijlage 7. Subsidiestaat	159

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027-2030. De eerste begroting van het nieuwe college. Doordat het college pas in juli is geïnstalleerd is dit nog een beleidsarme begroting. De ambities van het college zijn terug te lezen in deze begroting, de uitwerking van de ambities en de financiële consequenties die erbij horen niet. Deze ambities worden in concrete doelen vertaald in een collegewerkprogramma, dat ter kennisname aan uw raad wordt aangeboden. De financiële consequenties daarvan konden in de beschikbare tijd niet meer worden verwerkt in deze begroting en zullen daarom via een eerste begrotingswijziging aan uw raad worden voorgelegd. De keuze voor een beleidsarme begroting biedt tegelijkertijd de ruimte om eerst een solide financiële basis voor de komende jaren te realiseren.

Van Kadernota naar Begroting

Sinds het vaststellen van de Kadernota 2027-2030 is er nadrukkelijk gewerkt aan het versterken van onze financiële positie. Waar ten tijde van de kadernota nog sprake was van een meerjarig financieel vraagstuk, zijn wij erin geslaagd om de begroting 2027-2030 structureel sluitend te maken. Dat is van groot belang. Een gezonde financiële positie is immers een noodzakelijke randvoorwaarde om ook in de toekomst invulling te kunnen geven aan onze taken en ambities.

Het sluitend krijgen van de begroting is gerealiseerd door een combinatie van maatregelen. In de eerste plaats hebben de genomen maatregelen binnen de GR Sociaal geleid tot een gunstiger financieel beeld dan waarvan bij de kadernota nog werd uitgegaan. Daarbij bleek de oorspronkelijke ambitie om op regionaal niveau € 6,7 miljoen om te buigen niet haalbaar. Om toch tot een duurzaam financieel perspectief te komen, hebben wij bestuurlijk het initiatief genomen voor aanvullende financieel-technische maatregelen. Deze maatregelen hebben geleid tot een substantiële verbetering van het meerjarige financiële beeld richting 2030, zonder maatschappelijke effecten voor onze inwoners.

Daarnaast heeft uw raad besloten toe te treden tot de GR SVHW. Aan deze overgang is zowel bestuurlijk als ambtelijk intensief gewerkt. Het besluit leidt vanaf 2028 tot structurele voordelen in de uitvoering van onze belastingtaken en daarmee tot lagere uitvoeringskosten, zonder gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening.

Ook binnen onze eigen organisatie hebben wij op verzoek van uw raad kritisch gekeken naar de interne bedrijfsvoering en kansen benut om werkzaamheden slimmer, efficiënter, doelmatiger of niet meer uit te voeren. De gezamenlijke opbrengst van alle getroffen maatregelen heeft ervoor gezorgd dat de financiële positie aanzienlijk is verbeterd. In de begroting treft u een opsomming van deze maatregelen aan.

Volledige pakket met ombuigingen nu nog niet nodig

Door deze ontwikkelingen is het op dit moment niet noodzakelijk om het volledige pakket met ombuigingsmaatregelen in te zetten dat parallel aan het begrotingsproces is voorbereid. Wij gaan dit pakket dan ook op een later moment met uw raad delen. De reden daarvoor is dat de integrale afweging tussen ambities, beschikbare middelen en eventuele aanvullende maatregelen pas goed kan plaatsvinden wanneer ook de beleidsmatige ambities van het college zijn uitgewerkt en financieel zijn vertaald.

Dat betekent niet dat het pakket met maatregelen van tafel is. Integendeel. Op het moment dat de ambities uit het collegewerkprogramma worden vertaald naar de eerste begrotingswijziging, kan blijken dat aanvullende financiële keuzes noodzakelijk zijn om ook dan een structureel sluitende meerjarenbegroting te behouden. Het college acht dat het juiste moment om het pakket met maatregelen aan uw raad voor te leggen, zodat een integrale bestuurlijke afweging kan plaatsvinden.

Met deze begroting leggen wij daarmee eerst een financieel solide fundament voor de nieuwe bestuursperiode. Vanuit die stevige basis kunnen wij de komende periode samen met uw raad het gesprek voeren over de verdere uitwerking van de ambities voor Hendrik-Ido-Ambacht.

+ = voordelig	2027	2028	2029	2030
Saldo meerjarenbegroting 2026	2.521.414	3.399.583	1.651.432	1.445.710
Saldo Kadernota 2027	847.946	-881.844	-1.273.608	-1.125.902
Saldo na raad juli 2026 (SVHW)	847.946	-661.877	-1.053.641	-905.935
Algemene uitkering	862.879	888.801	627.240	796.451
Totaal ontwikkelingen	-645.941	-44.627	-339.727	235.728
Totaal maatregelen interne bedrijfsvoering	233.228	233.228	493.228	493.228
Saldo begroting 2027-2030	1.298.112	415.525	-272.900	619.472

Leeswijzer

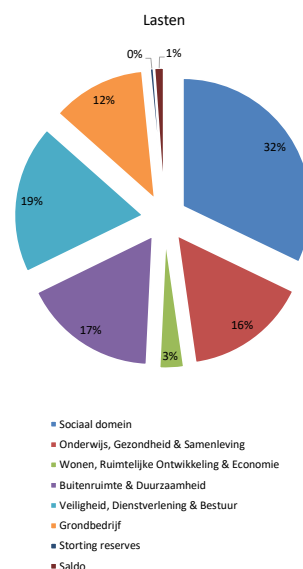
Onze begroting is opgebouwd uit vijf programma's en negen paragrafen. U vindt aan het eind van elk programma een infographic waarin we de begrote uitgaven en inkomsten overzichtelijk samenvatten. De vijf programma's worden nu dus gevolgd door negen paragrafen. Het is een wettelijke eis dat elke gemeente een aantal voorgeschreven paragrafen in de begroting opneemt. Deze paragrafen vormen een dwarsdoorsnede van de begroting op diverse terreinen. De financiële begroting volgt hierop. Hierin schetsen we de financiële positie van de gemeente meer in detail.

Ook in deze begroting vindt u in de digitale versie hyperlinks naar belangrijke documenten. Deze zijn bedoeld als achtergrondinformatie.

Infographic

LASTEN

	2026 (x 1.000)	2027 (x 1.000)	per inwoner	
Sociaal domein	33.829	36.262	1.092	32%
Visie op het Sociaal Domein, Jeugd, Wmo, ouderen en welzijn				
Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	16.507	17.612	530	16%
Onderwijs, Sport, Gezondheid, Cultuur, Asiel en migratie				
Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	3.221	3.417	103	3%
Wonen en bouwen, Economie en werken/ ondernemen, Ruimtelijke ontwikkeling				
Buitenruimte & Duurzaamheid	18.459	19.218	579	17%
Mobiliteit, Beheer buitenruimte, Klimaat, energie, milieu, Grondstoffen en afval				
Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	18.536	21.198	638	19%
Bestuursstijl, Participatie, Dienstverlening, Openbare Orde en Veiligheid, Financiën, Ontwikkeling Hart van Amacht, Samenwerking in de regio				
Grondbedrijf	25.062	13.403	404	12%
De Volgerlanden, Ambachtseizoen				
Storting reserves	198	466	14	0%
Saldo	2.481	1.298	39	1%
Totaal	118.294	112.872	3.400	100%

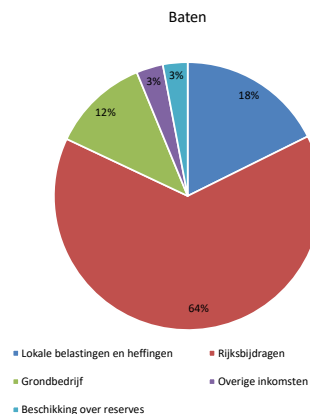

KENGETALLEN

	2026 (x 1.000)	2027 (x 1.000)	per inwoner	
Aandeel Samenwerkingsverbanden	42.696	44.639	1.345	40%
o.a. Servicegemeente Dordrecht, Dienst Jeugd & Gezondheid, Veiligheidsregio, OZHZ				
Eigen Vermogen per 1 jan	49.770	53.751	1.619	
(Im)Materiële vaste activa per 1 jan	110.466	120.563	3.631	
Langlopende schulden per 1 jan	76.875	60.600	1.825	
Solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal)	31%	31%		
Grondexploitaties (boekwaarde / totale baten exploitatie)	22%	24%		
aantal inwoners per 1 jan	33.107	33.200		
aantal woningen per 1 jan	13.016	13.200		
formatie (incl. griffie)	103,9	105,8		

BATEN

	2026 (x 1.000)	2027 (x 1.000)	per inwoner	
Lokale belastingen en heffingen	19.059	19.904	600	18%
o.a. OZB, afval en Riool				
Rijksbijdragen	68.611	72.647	2.188	64%
Algemene uitkering en bijstand				
Grondbedrijf	24.938	13.302	401	12%
De Volgerlanden, Ambachtseizoen				
Overige inkomsten	3.531	3.630	109	3%
o.a. verkoop overige gronden, verhuur en dividend				
Beschikking over reserves	2.155	3.388	102	3%
Totaal	118.294	112.872	3.400	100%

TARIEVEN

Rioolheffing

Woningeigenaar	161,4
Meerpersoonshuishoudens	75,48
Eenpersoonshuishoudens	37,74

Afvalstoffenheffing

Meerpersoonshuishoudens	442,96
-------------------------	--------

Hondenbelasting

Eerste hond	83,25
Volgende honden	83,25

I - Programmaplan

Programma 1 Sociaal domein

Een sterke samenleving, eigen verantwoordelijkheid en gerichte ondersteuning

Inleiding

In het Sociaal Domein staan we voor de opgave om inwoners passende ondersteuning te bieden in een tijd waarin de zorgvraag toeneemt, maatschappelijke uitdagingen complexer worden en financiële middelen onder druk staan. We willen blijven investeren in een sterke, betrokken en inclusieve samenleving waarin inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen en ondersteuning dichtbij beschikbaar is wanneer dat nodig is.

In deze begroting 2027 zijn de ambities uit het coalitieprogramma, aangevuld met lopende beleids- en uitvoeringstrajecten, uitgewerkt tot concrete opgaven voor de komende jaren. Daarbij ligt de nadruk op preventie, vroegsignalering en het versterken van de eigen kracht van inwoners, gezinnen en netwerken. We werken aan een integrale visie op het Sociaal Domein, zetten in op toegankelijke jeugdhulp, passende ondersteuning voor ouderen en kwetsbare inwoners en een toekomstbestendige uitvoering van de Wmo. Daarnaast hebben we aandacht voor vraagstukken op het snijvlak van zorg en veiligheid en voor de belangrijke rol van vrijwilligers in onze gemeenschap.

Met deze inzet geven we invulling aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid én werken we aan een Sociaal Domein dat kwalitatief goed, toegankelijk en financieel beheersbaar blijft voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Onderdelen uit het coalitieprogramma die moeten worden vertaald naar het collegewerkprogramma

Het coalitieprogramma beschrijft onze ambities. Deze gaan we uitwerken in een collegewerkprogramma. Daarin nemen we op wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. De ambities die we gaan uitwerken, zijn hieronder weergegeven.

Visie op het Sociaal Domein

In de komende jaren ontwikkelen we het Sociaal Domein verder. We werken aan een overkoepelende visie. Deze visie zorgt voor meer samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen, maakt duidelijker wat de rol van de gemeente is en sluit aan bij de diverse samenwerkingsverbanden in de regio. De Visie Sociaal Domein gaat uit van zelf- en samenredzaamheid van inwoners, preventie en tijdig signaleren. Dit moet ervoor zorgen dat we zwaardere, duurdere vormen van ondersteuning kunnen vermijden en vaker kunnen volstaan met lichte ondersteuning.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We stellen een brede Visie Sociaal Domein op, die ons helpt problemen vroeg te herkennen en effectief aan te pakken.

Jeugd

Met de meeste kinderen en jongeren in onze gemeente gaat het goed. Zij groeien op tot evenwichtige volwassenen onder de juiste omstandigheden. Het kleinere deel van de jeugdigen waarmee het minder goed gaat, bieden wij de helpende hand, in samenwerking met onder andere het Sophia Sociaal Team en het jongerenwerk. Hierbij streven wij ernaar ondersteuning

zoveel mogelijk te bieden in de directe omgeving van de jeugdige. We gaan daarom verder met de pilot Jeugdhulp op School en onderzoeken de mogelijkheid om deze aanpak verder te ontwikkelen en te verbreden naar andere scholen.

Hiernaast gaan wij door met onze inzet op jeugdoverlast. Wij zetten de maatregelen voort om overlast door een beperkte groep jongeren te verminderen. Op basis van een evaluatie maken wij keuzes over welke maatregelen we verder voortzetten. Dit komt terug in het onderdeel jeugd van de visie Zorg en Veiligheid waaraan wij de komende periode werken.

Tot slot komen wij met een voorstel over het Relatieloket.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We blijven jeugdhulp zo veel mogelijk aanbieden in de directe omgeving van de jeugdige en het gezin.
- We stellen een Visie Zorg & Veiligheid op, met veel oog voor de aanpak van overlast door een kleine groep jongeren.
- We onderzoeken of we Jeugdhulp op School verder kunnen ontwikkelen en verbreden naar alle scholen.
- We komen met een raadsvoorstel over het Relatieloket.

Wmo, ouderen en welzijn

Onze uitgaven aan de GR Sociaal zijn in de afgelopen jaren fors gestegen. Dit heeft deels te maken met factoren die wij niet kunnen beïnvloeden zoals de toename van het aantal ouderen en de vraag naar ondersteuning. Maar er is ook te weinig resultaat van maatregelen om meer grip en sturing op de GR Sociaal te krijgen. Daarom onderzoeken we of we onderdelen van de lokale uitvoering van de Wmo beter, goedkoper en mogelijk zelf op lokaal niveau kunnen organiseren. Daarnaast blijven we in de weer met het landelijke wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans'.

We zien dat mensen steeds ouderen worden en steeds langer vitaal blijven. Maar als dat nodig is, moeten ouderen de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Met de uitvoering van onze Woonzorgvisie geven wij invulling aan dit uitgangspunt. Daarom vertalen we de uitvoeringsagenda van deze visie naar een meerjarenplanning met concrete acties. We zetten bovendien het onderzoek naar het welzijnswerk en de organisatie daarvan voort.

Tot slot hechten wij grote waarde aan de talloze vrijwilligers die zich dagelijks inzetten voor onze samenleving. Zij kunnen echter obstakels tegenkomen zoals complexe regelgeving en een gebrek aan materiaal of aan laagdrempelige hulp en begeleiding. Daarom onderzoeken we naar de mogelijkheden voor een centraal ondersteuningspunt.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We bekijken de lokale kaders voor de uitvoering van de Wmo opnieuw.
- We geven invulling aan het landelijke wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans'.
- We vertalen de uitvoeringsagenda van de Woonzorgvisie naar een meerjarenplanning met concrete acties, doelstellingen en verantwoordelijkheden.
- We zetten het onderzoek naar het welzijnswerk en de organisatie daarvan voort.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een centraal en onafhankelijk ondersteuningspunt voor vrijwilligers.

Grote beleidstrajecten die niet zijn opgenomen in het coalitieprogramma

Naast de ambities uit het coalitieakkoord zijn er ook lopende beleids- en uitvoeringsopgaven die voortvloeien uit eerder vastgesteld beleid, wettelijke verplichtingen en al gestarte programma's. Deze zijn hieronder weergegeven.

Zorgmarinier

Wij zien een stijging van de kosten binnen het jeugddomein, terwijl het aantal jeugdigen relatief stabiel blijft. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door een beperkt aantal zeer complexe casussen, waarbij vaak sprake is van problematiek op zowel het zorg- als veiligheidsdomein en de inzet van meerdere kostbare (verblijfs-)voorzieningen. In deze casuïstiek blijkt dat betrokken partijen niet altijd effectief samenwerken, passende oplossingen (te) laat tot stand komen en afschalen van ondersteuning moeizaam verloopt. Dit leidt tot escalatie en hogere maatschappelijke en financiële kosten.

Om deze ontwikkeling te doorbreken, is behoefte aan een gerichte interventie om meer regie te krijgen op complexe en vastgelopen casuïstiek. In 2026 zijn wij daarom een pilot gestart waarbij een zorgmarinier wordt ingezet. De zorgmarinier handelt domeinoverstijgend, verbindt partijen en doorbreekt knelpunten om sneller tot passende en duurzame oplossingen te komen. De pilot duurt twee jaar en in 2027 vindt een tussentijdse evaluatie plaats.

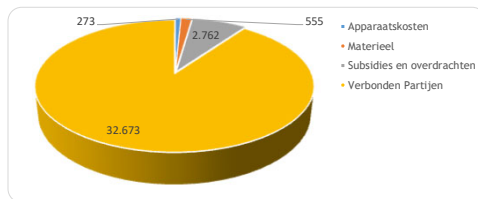
Wat mag het kosten ?

(bedragen x € 1.000)		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
PMA1	Sociaal Domein	2027	2028	2029	2030
Taakveld	Lasten per taakveld				
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	826	733	733	733
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.842	1.842	1.842	1.842
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	392	367	367	367
6.3	Inkomensregelingen	10.890	10.728	10.677	10.601
6.4	WSW en beschut werk	1.523	1.515	1.461	1.464
6.5	Arbeidsparticipatie	1.347	1.302	1.302	1.302
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.087	2.163	2.233	2.234
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.106	2.872	1.556	1.581
6.712	Begeleiding (WMO)	2.098	2.105	2.199	2.240
6.713	Dagbesteding (WMO)	927	914	929	918
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	12	12	12	12
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	5.813	5.686	5.669	5.669
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	339	338	338	338
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.198	3.163	3.163	3.163
6.791	PGB WMO	584	581	581	581
6.792	PGB Jeugd	553	552	552	552
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	-875	-750	-625
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	400	400	400
6.821	Jeugdbescherming	490	490	490	490
6.822	Jeugdreclassering	141	141	141	141
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	95	95	0	0
	Totaal lasten Sociaal Domein	36.263	35.124	33.895	34.003
Taakveld	Baten per taakveld				
6.3	Inkomensregelingen	-7.991	-7.933	-8.125	-8.330
	Totaal baten Sociaal Domein	-7.991	-7.933	-8.125	-8.330
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten Sociaal Domein	28.272	27.191	25.770	25.673

Sociaal Domein

	(bedragen x € 1.000)
Apparaatskosten	273
Materieel	555
Subsidies en overdrachten	2.762
Verbonden Partijen	32.673
Eindtotaal	36.262

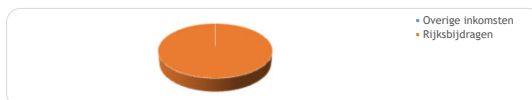
Uitgaven 2027

Sociaal Domein

	(bedragen x € 1.000)
Overige inkomsten	0
Rijksbijdragen	7.991
Eindtotaal	7.991

Inkomsten 2027

Programma 2 Onderwijs, gezondheid en samenleving

Samen bouwen aan een gezonde en kansrijke gemeenschap

Inleiding

Dit onderdeel van de begroting beschrijft de belangrijkste beleidsvoornemens en opgaven op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en asiel en migratie.

In 2027 en de jaren daarna bouwen we voort op bestaande beleidskaders en eerder gemaakte keuzes, waarbij we oog houden voor nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen. We zetten in op kansengelijkheid in het onderwijs, toegankelijke sport- en cultuurvoorzieningen, een zorgvuldige omgang met opvangvraagstukken en een sterke samenwerking binnen het zorg- en welzijnsdomein. Daarnaast werken we verder aan belangrijke langlopende trajecten, zoals de toekomst van het Jeugdspeelpark en de uitvoering van het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA).

Met de ambities en acties in dit programma geven we richting aan de uitvoering van het collegewerkprogramma en investeren we in de leefbaarheid, samenhang en ontwikkeling van Hendrik-Ido-Ambacht, nu en in de toekomst. Op die manier werken we aan een sterke, inclusieve en toekomstbestendige gemeente, waarin inwoners zich kunnen ontwikkelen, gezond kunnen leven en actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Onderdelen uit het coalitieprogramma die moeten worden vertaald naar het collegewerkprogramma

Het coalitieprogramma beschrijft onze ambities. Deze gaan we uitwerken in een collegewerkprogramma. Daarin nemen we op wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. De ambities die we gaan uitwerken, zijn hieronder weergegeven.

Onderwijs

Goed onderwijs zorgt ervoor dat kinderen en jongeren de kans krijgen om op te groeien tot zelfredzame en sociale volwassenen. Hiermee geven zij mede vorm aan de toekomst van onze samenleving. Onze huidige Visie op Onderwijs richt zich op kansengelijkheid, doorlopende leerlijnen, inclusief onderwijs en ouderbetrokkenheid. Deze visie zetten wij om in een uitvoeringsagenda.

Hiernaast zijn wij verantwoordelijk voor de huisvesting van het primair onderwijs. Hier hebben we het Integraal Huisvestingsplan voor. Dit zetten wij voort met als laatste project SOL Krommeweg.

Tot slot zien wij dat er geen middelbare school is in onze gemeente. Hierdoor wordt juist de doorlopende leerlijn doorbroken, die wij willen versterken. Daarom onderzoeken we de ruimtelijke mogelijkheden om voortgezet onderwijs naar onze gemeente te halen.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We zetten de Visie op Onderwijs om in een uitvoeringsagenda.
- We zetten het Integraal Huisvestingsplan voort en realiseren het project rondom SOL Krommeweg.
- We onderzoeken de mogelijkheden om voortgezet onderwijs naar onze gemeente te halen.

Sport

Sporten en bewegen zijn ontzettend belangrijk. Beiden verbeteren de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Bovendien komen mensen hierdoor in contact met anderen. Al onze inwoners moeten daarom met plezier en passend kunnen sporten en bewegen. In aansluiting hierop onderzoeken wij hoe we effectief externe middelen en fondsen kunnen inzetten om sporten en bewegen voor iedereen bereikbaar te maken. Hiernaast waarborgen wij de kwaliteit van onze sportaccommodaties. We gaan daarom door met de actualisatie van het Accommodatiebeleid. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om meer sportfaciliteiten in de binnen- en buitenruimte te realiseren.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We onderzoeken hoe we zoveel mogelijk externe middelen en fondsen kunnen inzetten om sporten en bewegen voor iedereen bereikbaar te maken.
- We actualiseren het Accommodatiebeleid.
- We onderzoeken de mogelijkheid om meer sportfaciliteiten in de binnen- en buitenruimte te realiseren.

Cultuur

We hebben de ambitie om cultuur voor iedereen in het dorp levendig en toegankelijk te maken en te houden. We geven vervolg aan de uitvoering van de Cultuurnota. In 2032 bestaat Hendrik-Ido-Ambacht 700 jaar. We starten met de voorbereidingen van dit bijzondere jubileum en betrekken daarbij actief inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We voeren een tussenevaluatie van het Cultuurakkoord uit en geven hiermee uitvoering aan de Cultuurnota.
- We starten met de voorbereidingen voor het 700-jarig jubileum van Hendrik-Ido-Ambacht.

Asiel en migratie

(Nood)opvang van asielzoekers en vluchtelingen moet passen bij de omvang, draagkracht en de ruimtelijke situatie van onze gemeente. Het dorp is dichtbebouwd, heeft een hoge bevolkingsdichtheid en weinig beschikbare ruimte. De ruimtelijke situatie van onze gemeente staat op gespannen voet met het uitvoeren van de Spreidingswet. Keuzes rondom (nood)opvang wegen we daarom altijd zeer zorgvuldig af en stemmen we af op wat ruimtelijk en maatschappelijk verantwoord is. We zien geen andere mogelijkheid dan (nood)opvang op het water. We ronden het onderzoek naar (nood)opvang af als vervanging van de huidige opvanglocatie aan de Citadelkade, die medio 2027 eindigt. We bouwen de (nood)opvang af wanneer daar aanleiding voor is. Bij besluitvorming over opvanglocaties betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners actief via een zorgvuldig participatietraject.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- Wij ronden op korte termijn het onderzoek naar (nood)opvang ter vervanging van de huidige locatie aan de Citadelkade af.
- Wij volgen een zorgvuldig participatietraject bij besluitvorming over opvanglocaties.

Grote beleidstrajecten die niet zijn opgenomen in het coalitieprogramma

Naast de ambities uit het coalitieakkoord zijn er ook lopende beleids- en uitvoeringsopgaven die voortvloeien uit eerder vastgesteld beleid, wettelijke verplichtingen en al gestarte programma's. Deze zijn hieronder weergegeven.

AZWA: (Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord)

Als aanvulling op afspraken van het Integraal Zorgakkoord heeft het Rijk voor 2027 tot en met 2029 geoormerkte middelen beschikbaar gesteld voor interventies in en samenwerking tussen het medisch en Sociaal Domein. Hierbij hebben gemeenten een regierol om de samenwerking te bevorderen. De gedachte achter het AZWA sluit aan op onze visie, waarin wij toewerken naar zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners. Door het aanbieden van interventies en activiteiten binnen het Sociaal Domein en de samenwerking met zorgpartners in de 1ste en 2de lijns-zorg willen wij toewerken naar een samenleving die naar elkaar omkijkt en verminderde druk op de (duurdere) zorg..

Wat mag het kosten ?

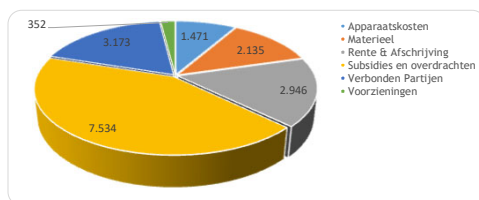
(bedragen x € 1.000)		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2027	2028	2029	2030
PMA2	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	2027	2028	2029	2030
Taakveld	Lasten per taakveld				
4.1	Openbaar basisonderwijs	255	255	255	255
4.2	Onderwijshuisvesting	1.859	1.979	2.261	2.277
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.165	2.135	2.136	2.136
5.1	Sportbeleid en activering	1.296	1.296	1.296	1.296
5.2	Sportaccommodaties	1.607	1.617	1.623	1.582
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.808	1.811	1.785	1.788
5.5	Cultureel erfgoed	16	16	16	16
5.6	Media	740	740	740	746
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	665	716	766	817
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.508	4.468	4.502	4.265
7.1	Volksgezondheid	2.693	2.698	2.730	2.492
	Totaal lasten Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	17.612	17.731	18.110	17.670
Taakveld	Baten per taakveld				
4.2	Onderwijshuisvesting	-85	-85	-85	-85
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-461	-461	-461	-461
5.2	Sportaccommodaties	-935	-935	-935	-935
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-509	-509	-483	-483
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-943	-977	-1.009	-771
7.1	Volksgezondheid	-171	-206	-238	0
	Totaal baten Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	-3.104	-3.173	-3.211	-2.735
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten				
	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	14.508	14.558	14.899	14.935

Onderwijs, Gezondheid & Samenleving

(bedragen x € 1.000)

Apparaatskosten	1.471
Materieel	2.135
Rente & Afschrijving	2.946
Subsidies en overdrachten	7.534
Verbonden Partijen	3.173
Voorzieningen	352
Eindtotaal	17.612

Uitgaven 2027

Onderwijs, Gezondheid & Samenleving

(bedragen x € 1.000)

Overige inkomsten	1.776
Rijksbijdragen	1.301
Subsidies en overdrachten	27
Eindtotaal	3.104

Inkomsten 2027

Programma 3 Wonen, Ruimtelijke ontwikkeling en economie

Ruimte voor wonen, werken en ondernemen

Inleiding

Hendrik-Ido-Ambacht is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken en ondernemen. De beschikbare ruimte binnen onze gemeente wordt echter steeds schaarser. Daarom maken wij bewuste keuzes om de kwaliteit van onze leefomgeving te behouden en tegelijkertijd ruimte te bieden aan wonen, werken en economische ontwikkeling.

Wij blijven bouwen op kansrijke locaties binnen de gemeente en zetten in op een toekomstbestendige woningvoorraad die aansluit bij de behoeften van verschillende doelgroepen. Daarbij hebben wij bijzondere aandacht voor starters, ouderen en inwoners met een zorgvraag. Samen met onze regionale partners werken wij aan een evenwichtige woningmarkt, een aantrekkelijke leefomgeving en een goede bereikbaarheid.

Een sterke economie draagt bij aan werkgelegenheid, leefbaarheid en brede welvaart. Wij creëren ruimte voor ondernemerschap en investeren in aantrekkelijke winkelgebieden, vitale bedrijventerreinen en een sterk ondernemersklimaat. Dit doen wij in nauwe samenwerking met ondernemers, maatschappelijke partners en de regio Drechtsteden.

Onderdelen uit het coalitieprogramma die moeten worden vertaald naar het collegewerkprogramma

Het coalitieprogramma beschrijft onze ambities. Deze gaan we uitwerken in een collegewerkprogramma. Daarin nemen we op wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. De ambities die we gaan uitwerken, zijn hieronder weergegeven.

Wonen en bouwen

Hendrik-Ido-Ambacht heeft nog een beperkt aantal mogelijkheden voor woningbouw. Daarom richten we ons op het afronden van lopende woningbouwontwikkelingen en op zorgvuldig ruimtegebruik door verdichting, herstructurering en herontwikkeling van bestaande locaties. Daarbij houden we oog voor de leefbaarheid, het groene karakter en de kwaliteit van onze woonomgeving.

We streven naar een woningaanbod dat beter aansluit bij de behoeften van onze inwoners. Specifieke aandacht gaat uit naar starters, ouderen en inwoners met een zorgvraag. Daarnaast benutten we de mogelijkheden van vernieuwende woonvormen die bijdragen aan een toekomstbestendige woningmarkt. In regionaal verband werken we samen aan voldoende betaalbare woningen, een toekomstbestendige woningvoorraad en een evenwichtige woonruimteverdeling.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We bouwen verder aan de lopende woningbouwprojecten in De Volgerlanden, Noordoevers, het Centrumgebied en op de schoollocaties.

- We hebben specifiek aandacht voor starters op de woningmarkt, ouderen en mensen met een zorgvraag.
- In regionaal verband zetten we ons in voor een woonruimteverdelingssysteem waarbij ook mensen zonder urgentie/voorrang een reële kans op een woning hebben.

Economie en werken/ondernemen

Een sterke lokale economie draagt bij aan werkgelegenheid, voorzieningen en brede welvaart. Wij blijven investeren in een aantrekkelijk ondernemersklimaat waarin ruimte bestaat voor initiatief, innovatie en ontwikkeling. Daarbij werken wij nauw samen met ondernemers en regionale partners.

Wij zetten in op toekomstbestendige bedrijventerreinen, aantrekkelijke winkelgebieden en goede ondersteuning van ondernemers. Ook spelen we in op veranderende behoeften van inwoners en bedrijven, daarom hebben we de Winkeltijdenverordening om openstelling van winkels op zondag mogelijk te maken al aangepast. Door samen met ondernemers te werken aan een nieuw Actieplan Lokale Economie en een nieuwe Detailhandelsvisie versterken wij de economische vitaliteit van onze gemeente.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We actualiseren de Winkeltijdenverordening om openstelling van winkels op zondag mogelijk te maken.
- Er komt een nieuw Actieplan Lokale Economie.
- We stellen een nieuwe Detailhandelsvisie op.
- We versterken en verbreden het aanspreekpunt binnen de gemeente voor ondernemers.
- We blijven Fairtrade-gemeente.

Ruimtelijke ontwikkeling

De Omgevingsvisie blijft de basis voor een toekomstbestendige en prettige leefomgeving. Deze geeft richting aan keuzes op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid en leefkwaliteit. Waar nodig actualiseren we de Omgevingsvisie.

Daarnaast werken we binnen Smart Delta Drechtsteden samen met gemeenten en andere partners aan de uitvoering van de Regionale Investeringsagenda. Door gezamenlijk op te trekken versterken we de economische kracht, bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio en dragen we bij aan het welzijn en de welvaart van onze inwoners.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We actualiseren de Omgevingsvisie waar nodig.
- We werken samen met de partners in Smart Delta Drechtsteden aan het verbeteren van welvaart en welzijn in de Drechtsteden.

Grote beleidstrajecten die niet zijn opgenomen in het coalitieprogramma

Naast de ambities uit het coalitieakkoord zijn er ook lopende beleids- en uitvoeringsopgaven die voortvloeien uit eerder vastgesteld beleid, wettelijke verplichtingen en al gestarte programma's. Deze zijn hieronder weergegeven.

Het volkshuisvestingsprogramma

Een volkshuisvestingsprogramma is een verplicht, integraal instrument onder de Omgevingswet waarin gemeenten (en provincies en het Rijk) hun woonbeleid en bouwopgave vastleggen en concreet uitwerken. Dit programma vervangt de eerdere, vrijblijvende woonvisie en moet er mede voor zorgen dat er voldoende betaalbare en passende woningen worden gerealiseerd. Gemeenten moeten het volkshuisvestingsprogramma uiterlijk 1 juli 2027 hebben vastgesteld. De inhoud wordt landelijk aangescherpt via het Besluit kwaliteit leefomgeving vanuit de wet versterking regie volkshuisvesting.

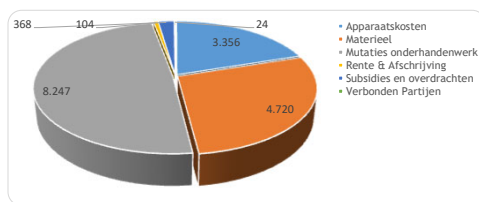
Wat mag het kosten ?

(bedragen x € 1.000)		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
PMA3	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	2027	2028	2029	2030
Taakveld	Lasten per taakveld				
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	261	261	261	213
3.1	Economische ontwikkeling	610	610	610	610
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.553	252	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	134	139	139	139
8.1	Ruimte en leefomgeving	784	815	615	615
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.849	2.906	100	100
8.3	Wonen en bouwen	1.628	1.625	1.624	1.624
	Totaal lasten Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	16.819	6.608	3.349	3.301
Taakveld	Baten per taakveld				
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-223	-229	-234	-205
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.553	-252	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-58	-58	-58	-58
8.1	Ruimte en leefomgeving	-26	-26	-26	-26
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-11.749	-2.806	0	0
8.3	Wonen en bouwen	-1.180	-1.180	-1.180	-1.180
	Totaal baten Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	-14.789	-4.551	-1.498	-1.469
Geraamd totaal saldo van baten en lasten					
	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	2.030	2.057	1.851	1.832

Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie

	(bedragen x € 1.000)
Apparaatskosten	3.356
Materieel	4.720
Mutaties onderhandenwerk	8.247
Rente & Afschrijving	104
Subsidies en overdrachten	368
Verbonden Partijen	24
Eindtotaal	16.819

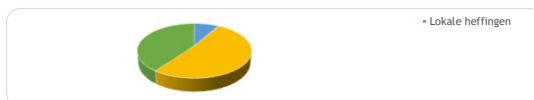
Uitgaven 2027

Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie

	(bedragen x € 1.000)
Lokale heffingen	1.217
Materieel	31
Mutaties onderhandenwerk	0
Overige inkomsten	7.623
Rijksbijdragen	0
Subsidies en overdrachten	5.918
Eindtotaal	14.789

Inkomsten 2027

Programma 4 Buitenruimte en duurzaamheid

Een bereikbaar, schoon en duurzaam Ambacht

Inleiding

Onze gemeente maakt deel uit van een stedelijk netwerk en is in de afgelopen decennia sterk gegroeid. Toch heeft Hendrik-Ido-Ambacht nog steeds een kleinschalig en groen karakter. Dit is een grote kracht en een belangrijke kwaliteit, die we koesteren. Een aantrekkelijke, groene leefomgeving draagt bij aan welzijn en gezondheid.

Duurzaamheid en zorg voor het milieu zijn belangrijk. We hechten veel waarde aan een schone en verzorgde buitenruimte. We zetten stappen naar een duurzamere gemeente, op een manier die realistisch en uitvoerbaar is voor ondernemers en inwoners.

Onderdelen uit het coalitieprogramma die moeten worden vertaald naar het collegewerkprogramma

Het coalitieprogramma beschrijft onze ambities. Deze gaan we uitwerken in een collegewerkprogramma. Daarin nemen we op wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. De ambities die we gaan uitwerken, zijn hieronder weergegeven.

Mobiliteit

Een goede bereikbaarheid is cruciaal voor inwoners en ondernemers. Onze gemeente ligt ingeklemd tussen de rijkswegen A15 en A16. Dit zorgt voor goede verbindingen, maar ook voor drukte en files. We willen een bereikbare en verkeersveilige gemeente blijven. Het Mobiliteitsplan 2021-2030 blijft daarbij een belangrijke leidraad. We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma op bij het Mobiliteitsplan. De samenwerking met Smart Delta Drechtsteden biedt een belangrijke gezamenlijke lobby naar Rijk, Provincie en Rijkswaterstaat.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma voor het Mobiliteitsplan op.
- We zorgen voor verkeersveilige routes voor alle weggebruikers en geven meer aandacht aan handhaving.
- Parkeren blijft gratis in onze gemeente.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor parkeerplaatsen specifiek voor bestelbussen.
- We overwegen ondergronds parkeren bij nieuwe ontwikkelingen.
- We doen onderzoek naar een nachtbus.
- We stellen beleid op voor laadinfrastructuur.

Beheer buitenruimte

Een aantrekkelijke, groene en goed onderhouden buitenruimte draagt bij aan een prettige leefomgeving en stimuleert ontmoeting en beweging. We zetten ons daarom in voor een openbare ruimte die uitnodigt tot gebruik, met ruimte voor spelen, sporten en verblijven voor alle leeftijden en behoeften. We maken gerichte keuzes in het onderhoudsniveau van de buitenruimte.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We maken gerichte keuzes in het onderhoudsniveau van de buitenruimte en zorgen voor balans tussen veiligheid, kwaliteit, duurzaamheid, biodiversiteit en haalbaarheid.
- We breiden bestaande voorzieningen in de buitenruimte uit naar ontmoetingsplekken.

Klimaat, energie, milieu

Onze gemeente staat voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van energie, klimaat, leefomgeving en circulariteit. Wij werken aan een duurzaam en toekomstbestendig Hendrik-Ido-Ambacht. Het huidige Programma Duurzaamheid 2024-2030 vormt hiervoor de basis. Wij zetten de koers van dit programma op hoofdlijnen voort en zijn daarbij realistisch: we ontwikkelen het beleid met oog voor uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak onder inwoners. We evalueren het Programma Duurzaamheid en stimuleren initiatieven voor verduurzaming vanuit de samenleving.

De transitie naar duurzame warmte is een belangrijke opgave. De (wijkuitvoerings)plannen voeren wij, samen met onze partners verder uit. Verdere stappen rond het warmtenet zetten we zorgvuldig en transparant, met aandacht voor betaalbaarheid, keuzevrijheid en een zorgvuldige afweging van belangen. We verplichten inwoners niet om aan te sluiten op het warmtenet. Ook blijven we ons inzetten voor een gezonde leefomgeving door regionaal op te trekken in dossiers zoals PFAS en voor goede informatie aan onze inwoners.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We evalueren het Programma Duurzaamheid.
- We stimuleren inwoners om zelf maatregelen te nemen in het kader van klimaatadaptatie.
- We vergroenen onze gemeente door extra bomen te planten.
- We voeren de bestaande plannen voor het warmtenet verder uit.
- Bij de verdere uitrol van het warmtenet staan betaalbaarheid, effectiviteit en keuzevrijheid voor inwoners centraal.
- We stimuleren duurzaamheidsinitiatieven vanuit de Ambachtse samenleving.
- We sluiten aan bij de regionale lobby voor het weren van PFAS.

Grondstoffen en afval

In deze bestuursperiode willen we het afvalbeleid doorontwikkelen. We bouwen voort op de behaalde milieuresultaten, maar streven naar meer evenwicht tussen milieuwinst, kosten, gebruiksgemak en kwaliteit van de leefomgeving. We voeren een breed en zorgvuldig onderzoek uit naar aanpassing van de inzamelsystematiek. Uitgangspunten van dit onderzoek zijn: behoud van de bereikte milieuwinst, geen stijging van de (totale) lasten voor inwoners, een schoner straatbeeld met minder zwerfafval, een hoog serviceniveau en meer gebruiksgemak.

In het onderzoek vergelijken we de basissystemen van bronscheiding en nascheiding zonder voorafgaande voorkeur. De uitkomsten van het onderzoek worden vertaald in heldere en vergelijkbare scenario's. Als nascheiding een haalbaar en toekomstbestendig alternatief blijkt, wordt dit het voorkeursscenario. Is dit niet het geval, dan gaan we stapsgewijs op basis van bronscheiding alternatieven uitwerken. Daarbij is het uitgangspunt dat de gele PMD-zakken uit het straatbeeld verdwijnen en dat er centrale, 24 uur per dag toegankelijke PMD-inzamel punten komen. Eventuele extra investeringen beoordelen we binnen de bestaande middelen. We voorkomen dat de totale lasten voor inwoners hierdoor stijgen

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We voeren in het begin van de bestuursperiode een breed en zorgvuldig onderzoek naar aanpassing van de inzamelsystematiek uit.

Grote beleidstrajecten die niet zijn opgenomen in het coalitieprogramma

Naast de ambities uit het coalitieakkoord zijn er ook lopende beleids- en uitvoeringsopgaven die voortvloeien uit eerder vastgesteld beleid, wettelijke verplichtingen en al gestarte programma's. Deze zijn hieronder weergegeven.

Uitvoering onderhoud Amandelgaarde/Bramengarde

We voeren onderhoud uit aan de Amandelgaarde en Bramengarde. De bomen worden gesnoeid, de straat opgehoogd en klimaatadaptiever ingericht en de riolering verlegd.

Uitvoering Kruiswiel fase 6

We voeren het rioolreconstructieproject uit in Kruiswiel (fase 6) en richten de buurt toekomstbestendig in.

Uitvoering metropolitane fietsroute

We starten met de aanleg van het tracé voor de metropolitane fietsroute (fietsroute tussen Dordrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht). De uitvoering van de metropolitane fietsroute is onderdeel van de Regionale Investeringsagenda (RIA).

Wat mag het kosten ?

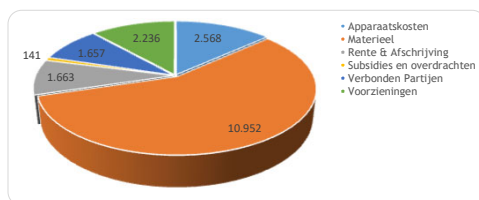
(bedragen x € 1.000)		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
PMA4	Buitenruimte & Duurzaamheid	2027	2028	2029	2030
Taakveld	Lasten per taakveld				
2.1	Verkeer en vervoer	5.920	5.999	6.099	6.103
2.2	Parkeren	9	9	9	9
2.5	Openbaar vervoer	191	224	224	223
5.74	Openbaar groen (prog 4)	2.725	2.895	2.638	2.740
7.2	Riolering	2.880	2.850	2.840	2.828
7.3	Afval	4.613	4.526	4.562	4.561
7.4	Milieubeheer	1.694	1.694	1.801	1.801
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	990	991	993	994
8.14	RO Vastgoedregistratie (prog 4)	195	195	195	195
	Totaal lasten Buitenruimte & Duurzaamheid	19.217	19.383	19.361	19.454
Taakveld	Baten per taakveld				
2.1	Verkeer en vervoer	-255	-255	-255	-255
2.2	Parkeren	-17	-17	-17	-17
5.74	Openbaar groen (prog 4)	-97	-97	-97	-97
7.2	Riolering	-3.430	-3.430	-3.430	-3.430
7.3	Afval	-5.887	-5.779	-5.779	-5.779
7.4	Milieubeheer	0	-933	-933	-933
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-955	-955	-955	-955
	Totaal baten Buitenruimte & Duurzaamheid	-10.641	-11.466	-11.466	-11.466
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten				
	Buitenruimte & Duurzaamheid	8.576	7.917	7.895	7.988

Buitenruimte & Duurzaamheid

(bedragen x € 1.000)

Apparaatskosten	2.568
Materieel	10.952
Rente & Afschrijving	1.663
Subsidies en overdrachten	141
Verbonden Partijen	1.657
Voorzieningen	2.236
Eindtotaal	19.218

Uitgaven 2027

Buitenruimte & Duurzaamheid

(bedragen x € 1.000)

Lokale heffingen	9.649
Overige inkomsten	504
Rijksbijdragen	0
Subsidies en overdrachten	379
Voorzieningen	108
Eindtotaal	10.640

Inkomsten 2027

Programma 5 Veiligheid, dienstverlening en bestuur

Sterk bestuur in een veilig Ambacht

Inleiding

Hendrik-Ido-Ambacht staat voor maatschappelijke uitdagingen die vragen om een krachtig bestuur, een veilige leefomgeving en een betrouwbare dienstverlening. Als gemeente willen wij dichtbij inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners staan. Daarbij werken wij vanuit vertrouwen, verantwoordelijkheid, transparantie en samenwerking.

Een veilige gemeente vormt de basis voor welzijn, leefbaarheid en economische ontwikkeling. Daarom investeren wij in preventie, handhaving en samenwerking om de veiligheid verder te versterken. Tegelijkertijd zorgen wij ervoor dat onze dienstverlening toegankelijk, persoonlijk en toekomstbestendig blijft.

Een gezonde financiële positie is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Door zorgvuldig om te gaan met publieke middelen en te sturen op een solide begroting houden wij ruimte om te investeren in de toekomst van onze gemeente. Samenwerking met regionale partners blijft daarbij van groot belang, waarbij wij kritisch blijven op de toegevoegde waarde en financiële effecten van die samenwerking.

Onderdelen uit het coalitieprogramma die moeten worden vertaald naar het collegewerkprogramma

Het coalitieprogramma beschrijft onze ambities. Deze gaan we uitwerken in een collegewerkprogramma. Daarin nemen we op wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. De ambities die we gaan uitwerken, zijn hieronder weergegeven.

Bestuursstijl

Wij zetten de open, nuchtere en constructieve bestuursstijl voort die Hendrik-Ido-Ambacht kenmerkt. Daarbij staan integriteit, transparantie, samenwerking en verbinding centraal. We zijn zichtbaar en benaderbaar voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en zoeken actief het gesprek over de ontwikkeling van onze gemeente.

Wij investeren in duidelijke besluitvorming, begrijpelijke communicatie en een goede samenwerking tussen college, raad en samenleving. Door regelmatig beleid te evalueren en waar nodig bij te sturen, blijven wij werken aan een effectief en betrouwbaar bestuur.

Participatie

Onze inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen zijn belangrijke partners met veel kennis en ideeën over Hendrik-Ido-Ambacht. Zij kunnen beleid en de uitvoering daarvan beter maken. We geven initiatieven van inwoners daarom de ruimte. Daarbij zijn we duidelijk over verwachtingen. De Participatienota 'Ambachtse Aanpak' blijft de basis voor de manier waarop wij met participatie omgaan. In aanvulling hierop stellen we samen met de gemeenteraad een Participatieverordening op. We staan open voor initiatieven vanuit jongeren in de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We blijven de Ambachtse Aanpak ontwikkelen en verbeteren.
- We stellen een Participatieverordening op.

Dienstverlening

Wij willen een gemeente zijn die toegankelijk, betrouwbaar en dienstverlenend is. Onze dienstverlening sluit aan bij de behoeften van inwoners en ondernemers en combineert digitale mogelijkheden met persoonlijk contact. Daarbij staat de menselijke maat centraal.

We zetten in op het verminderen van regeldruk, het vereenvoudigen van procedures en het verbeteren van de toegankelijkheid van gemeentelijke dienstverlening. Digitale dienstverlening ontwikkelen wij verder, terwijl ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We maken een actieplan voor het terugdringen van regeldruk.
- We zorgen ervoor dat iedereen zelfstandig of met hulp gebruik kan maken van gemeentelijke dienstverlening.

Openbare orde en veiligheid

Een veilige leefomgeving is een belangrijke voorwaarde voor prettig wonen, werken en opgroeien. Wij versterken daarom onze integrale aanpak van veiligheid, waarbij preventie, handhaving en samenwerking elkaar aanvullen.

Wij zetten in op het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en organisaties, het tegengaan van jeugdoverlast en het bestrijden van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast investeren wij in zichtbare handhaving en versterken wij de aanpak van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen en meisjes.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We versterken de BOA-capaciteit en onderzoeken de mogelijkheid tot het in dienst nemen van BOA's.
- We versterken onze aanpak van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen en meisjes.
- We versterken de integrale aanpak van jeugdoverlast door zowel preventie als handhaving.

Financiën

Wij blijven sturen op een gezonde en solide financiële positie. Een structureel sluitende meerjarenbegroting vormt daarbij het uitgangspunt. Tegelijkertijd houden wij oog voor de betaalbaarheid van lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen.

Wij gaan zorgvuldig om met publieke middelen, sturen op doelmatige besteding van financiële middelen en blijven kritisch kijken naar de effectiviteit van subsidies en de kosten van regionale samenwerking.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We laten de lokale belastingen niet meer dan de prijsindex stijgen.
- Onze heffingen zijn in principe kostendekkend.
- We bouwen de hondenbelasting in twee stappen af.
- We kijken zorgvuldig naar de effectiviteit en noodzaak van bestaande subsidies.

Ontwikkeling Hart van Ambacht

Begin 2026 is de Gebiedsvisie voor het gemeentehuis en omgeving vastgesteld. Deze beoogt een groener, levendiger en meer samenhangend centrumgebied. Een nieuw gemeentehuis, eventueel gecombineerd met woningen en voorzieningen, maakt deel uit van deze visie. We maken projectvoorstellen voor de verschillende onderdelen van de visie (gemeentehuis, versterken van de groene verbindingen, schoollocatie aan de P.C. Hooftsingel, Shell-locatie en De Ridderhal). Deze deelprojecten noemen we gezamenlijk het Hart van Ambacht. In deze bestuursperiode zorgen we ervoor dat alles klaar is om daarna met de bouw van een nieuw gemeentehuis te kunnen beginnen.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We maken projectvoorstellen voor de verschillende deelgebieden van de gebiedsvisie.
- We stellen een integraal kosten- en batenoverzicht op van alle projecten uit de gebiedsvisie.
- We beginnen met de uitwerking van een groene verbinding tussen de Van Godewijckstraat en de Tesselschadestraat.
- We maken alles gereed om te kunnen starten met de bouw van het nieuwe gemeentehuis.

Samenwerken in de regio

We kunnen niet zonder de samenwerking in de Drechtsteden en de regio Zuid-Holland Zuid. We versterken hiermee de regio en onze gemeente en hebben er op tal van vlakken profijt van. Regionale samenwerking is echter geen doel op zich. Een groot deel van onze begroting gaat naar verbonden partijen. We moeten scherp zijn en blijven op de verhouding tussen kosten en baten van samenwerking.

De Visie op regionale samenwerking en Nota verbonden partijen blijven de basis voor de manier waarop wij willen samenwerken in de regio. Wij willen de ontwikkelingen bij de verbonden partijen scherp(er) en kritisch(er) volgen en waar nodig tijdig kunnen bijsturen, om (financiële) risico's beter te beheersen.

Acties en ambities om verder uit te werken in het collegewerkprogramma:

- We versterken de sturing op verbonden partijen aan de hand van de uitgangspunten van onze Nota Verbonden Partijen.

- Onze ambtelijke organisatie blijft zelfstandig.

Grote beleidstrajecten die niet zijn opgenomen in het coalitieprogramma

Naast de ambities uit het coalitieakkoord zijn er ook lopende beleids- en uitvoeringsopgaven die voortvloeien uit eerder vastgesteld beleid, wettelijke verplichtingen en reeds gestarte programma's. Deze zijn hieronder weergegeven.

Project Zorg & Veiligheid

Zorg & Veiligheid betreft het domein waar zorgvraagstukken en veiligheidsrisico's samenkomen. Het snijvlak van zorg en veiligheid verwijst naar situaties waarin een inwoner tegelijk een zorgbehoefte heeft én er veiligheidsrisico's spelen. Denk aan onbegrepen gedrag, overlast, huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling of multiproblematiek. Het gaat om complexe situaties waarin ondersteuning, toezicht, handhaving en bestuurlijke interventies elkaar aanvullen en soms ook onder spanning staan. De gemeente heeft in al deze vraagstukken een rol, die wisselt afhankelijk van het perspectief van waaruit wordt gekeken: vanuit zorg of vanuit veiligheid. In het najaar van 2026 is een 1-jarig project gestart om gemeentebreed de samenwerking op het gebied van zorg en veiligheid te versterken. Dit traject loopt door in 2027. De doelstelling van het project is het realiseren van een integrale aanpak van zorg- en veiligheidsvraagstukken binnen de gemeente. Hiermee wordt beoogd om:

- samenwerking tussen betrokken teams en partners te verbeteren;
- duidelijkheid te creëren in rollen, verantwoordelijkheden en processen;
- sneller en effectiever in te grijpen bij complexe casuïstiek;
- escalatie van problematiek te voorkomen.

Wat mag het kosten ?

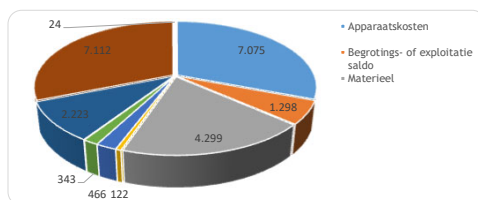
(bedragen x € 1.000)		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
PMA5	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	2027	2028	2029	2030
Taakveld	Lasten per taakveld				
0.1	Bestuur	4.531	2.705	2.692	2.692
0.10	Mutaties reserves	466	66	165	67
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.298	416	-273	619
0.2	Burgerzaken	1.626	1.526	1.396	1.337
0.4	Overhead	9.939	9.849	10.281	10.284
0.5	Treasury	-56	140	-16	-16
0.61	OZB woningen	173	81	81	81
0.62	OZB niet-woningen	237	110	110	110
0.64	Belastingen overig	17	8	8	8
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	206	-81	371	447
0.8	Overige baten en lasten	130	130	130	130
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	21	21	21	21
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.332	3.332	3.332	3.332
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.044	883	883	883
	Totaal lasten Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	22.964	19.186	19.181	19.995
Taakveld	Baten per taakveld				
0.10	Mutaties reserves	-3.388	-729	-272	-273
0.2	Burgerzaken	-815	-672	-476	-397
0.4	Overhead	-27	-27	-27	-27
0.5	Treasury	-539	-613	-627	-630
0.61	OZB woningen	-5.489	-5.489	-5.489	-5.489
0.62	OZB niet-woningen	-2.697	-2.697	-2.697	-2.697
0.64	Belastingen overig	0	0	0	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-63.354	-60.642	-59.967	-60.871
1.2	Openbare orde en veiligheid	-37	-37	-37	-37
	Totaal baten Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	-76.346	-70.906	-69.592	-70.421
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten				
	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	-53.382	-51.720	-50.411	-50.426

Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur

(bedragen x € 1.000)

Apparaatskosten	7.075
Begrotings- of exploitatie saldo	1.298
Materieel	4.299
Rente & Afschrijving	122
Reserve mutaties	466
Rijksbijdragen	343
Subsidies en overdrachten	2.223
Verbonden Partijen	7.112
Voorzieningen	24
Eindtotaal	22.962

Uitgaven 2027

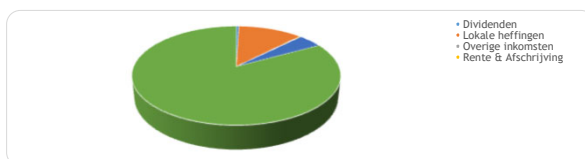

Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur

(bedragen x € 1.000)

Dividenden	382
Lokale heffingen	9.037
Overige inkomsten	27
Rente & Afschrijving	157
Reserve mutaties	3.388
Rijksbijdragen	63.354
Eindtotaal	76.347

Inkomsten 2027

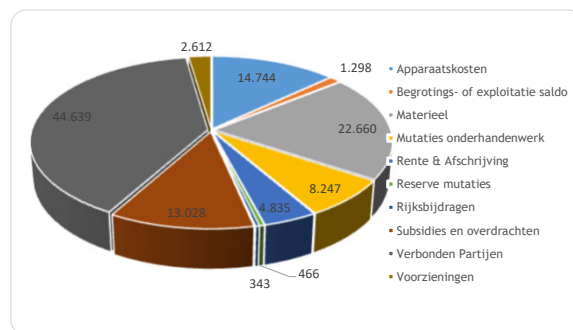

Totaal

(bedragen x € 1.000)

Apparaatskosten	14.744
Begrotings- of exploitatie saldo	1.298
Materieel	22.660
Mutaties onderhandenwerk	8.247
Rente & Afschrijving	4.835
Reserve mutaties	466
Rijksbijdragen	343
Subsidies en overdrachten	13.028
Verbonden Partijen	44.639
Voorzieningen	2.612
Eindtotaal	112.872

Uitgaven 2027

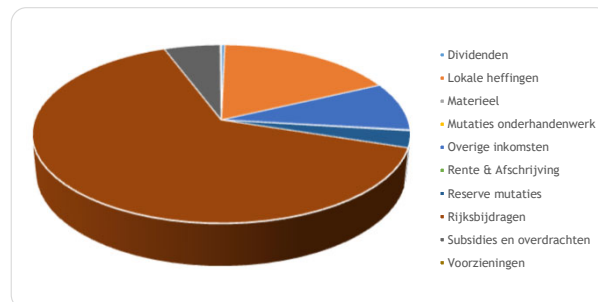

Totaal

(bedragen x € 1.000)

Dividenden	382
Lokale heffingen	19.904
Materieel	31
Mutaties onderhandenwerk	0
Overige inkomsten	9.930
Rente & Afschrijving	157
Reserve mutaties	3.388
Rijksbijdragen	72.647
Subsidies en overdrachten	6.325
Voorzieningen	108
Eindtotaal	112.872

Inkomsten 2027

II - Paragrafen

Paragraaf 1. Weerstandvermogen en risicoparagraaf

Inleiding

Deze paragraaf laat zien in hoeverre de gemeente financiële risico's en tegenvallers kan opvangen zonder dat de uitvoering van gemeentelijke taken in gevaar komt. Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze paragraaf een overzicht van de risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en het weerstandvermogen.

De gemeente werkt actief aan risicomanagement. In het afgelopen jaar zijn verdere stappen gezet om het risicomanagementproces te verbeteren. Hiervoor wordt gewerkt met het risicomanagementsysteem NARIS-GRC. Ook is de aanpak voor het herkennen, analyseren en rapporteren van risico's verder ontwikkeld. De risico's binnen de organisatie worden zodoende op een meer uniforme, transparante en actuele manier beheerst.

Door de risico's regelmatig in kaart te brengen en te analyseren, ontstaat inzicht in factoren die de gemeentelijke doelen kunnen beïnvloeden. Waar mogelijk worden maatregelen genomen om de risico's te beperken. Voor de risico's die niet of slechts gedeeltelijk kunnen worden beperkt, wordt bepaald welke financiële buffer nodig is om eventuele gevolgen op te vangen.

In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's, de beheersmaatregelen en de ontwikkeling van het weerstandvermogen toegelicht.

Risicoparagraaf

De belangrijkste trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op het risicoprofiel worden kort toegelicht. De gevolgen van externe invloeden, zoals (geo-)politieke ontwikkelingen, de inflatie en de krappe arbeidsmarkt laten zich zien en voelen over de hele breedte het risicoprofiel.

Het risicoprofiel is opgebouwd uit risico-inschattingen waarbij de slechtst mogelijke scenario's worden getoond zoals deze op dit moment kunnen worden meegewogen.

Top 10 - Grootste risico's

In het onderstaand overzicht worden de tien belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij ieder risico worden kort de beheersmaatregelen weergegeven. De lijst met belangrijkste risico's omvat circa 90% van alle geïdentificeerde risico's.

Nr.	Risico	Maatregelen	Kansklasse	Maximaal financieel gevolg	Invloed
1	Jeugd	Beperkte invloed, monitoring	5	€ 3.000.000	24,23%
2	Rijksbijdragen	Versterking financiële positie	5	€ 1.700.000	13,73%
3	Grondexploitaties	Fasering, monitoring, periodieke actualisering.	5	€ 1.300.000	11,15%
4	Onderwijshuisvesting (IHP)	Meer bouwheerschap	5	€ 800.000	6,86%
5	Participatiewet	Beperkte invloed, vangnet, ombuigingen.	3	€ 1.340.000	6,76%
6	Wmo	Beperkte invloed, aantallen gelijk houden.	3	€ 1.000.000	5,05%
7	Herijking gemeentefonds	Versterking financiële positie	3	€ 800.000	4,04%
8	Personeelscapaciteit & inhuur	Strategische personeelsplanning	5	€ 450.000	3,86%
9	Exploitatie GR Sociaal & Drechtwerk	Beperkte invloed	4	€ 600.000	3,63%
10	Bedrijfsvoering Drechtsteden	Strakke contractuele monitoring	5	€ 400.000	3,23%

Kansklasse

De onderstaande tabel geeft aan hoe groot de kans is in lengte van tijd en hoe de spreiding in tijd is terug te vertalen.

Kwantiteit	Referentiebeelden	Kansklasse	Kans op voorkomen
0-10%	0 of 1 keer per 10 jaar	1	Zeer onwaarschijnlijk
10-25%	1 keer per 5 - 10 jaar	2	Onwaarschijnlijk
25-50%	1 keer per 2 - 5 jaar	3	Mogelijk
50-75%	1 keer per 1 - 2 jaar	4	Waarschijnlijk
75-100%	1 keer per jaar of meer	5	Zeer waarschijnlijk

Uitleg top 10 grootste risico's

1. **Jeugd** - Hogere uitgaven voor jeugdhulp door een stijging van het aantal cliënten en hogere kosten per cliënt of hulptraject.
2. **Rijksbijdragen** - Wijzigingen in wet- en regelgeving, verdeelmodellen of rijksbeleid kunnen leiden tot lagere inkomsten uit rijksbijdragen of hogere uitvoeringskosten voor de gemeente.
3. **Grondexploitaties** - Lagere opbrengsten of hogere kosten binnen grondexploitaties De Volgerlanden & Bedrijvenpark Ambachtsezoom als gevolg van marktontwikkelingen, prijsstijgingen, vertragingen of wijzigingen in plannen.
4. **Integraal Huisvestingsplan (IHP)** - Hogere investeringskosten voor onderwijshuisvesting door prijsstijgingen, gewijzigde wettelijke eisen of aanpassingen in de planning en scope van IKC De Meander & SOL Krommeweg.
5. **Participatiewet** - Hogere uitkerings- en re-integratiekosten als gevolg van economische ontwikkelingen en een grotere instroom.
6. **Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)** - Stijgende kosten door een toenemende vraag naar ondersteuning en voorzieningen.
7. **Herijking gemeentefonds** - Lagere inkomsten uit het gemeentefonds als gevolg van wijzigingen in de verdeelmaatstaven of landelijke financiële besluiten.
8. **Personeelscapaciteit & inhuur** - Onvoldoende personele capaciteit door arbeidsmarktkrapte en ziekteverzuim kan leiden tot vertragingen in werkzaamheden en hogere kosten voor externe inhuur.
9. **Exploitatie GR Sociaal & Drechtwerk** - Hogere gemeentelijke bijdragen als gevolg van financiële tegenvallers of een stijgende zorgvraag binnen de GR Sociaal en Drechtwerk.
10. **Bedrijfsvoering Drechtsteden** - Hogere gemeentelijke kosten als gevolg van financiële tegenvallers, wijzigingen in dienstverlening of organisatorische ontwikkelingen binnen bedrijfsvoering Drechtsteden.

Risicosimulatie

Op basis van de ingevoerde risico's in NARIS-GRC is een risicosimulatie uitgevoerd. Met deze risicoanalysesoftware worden de risico's 100.000 keer doorgerekend. Daarbij wordt gesimuleerd dat risico's in verschillende mate optreden. Zo ontstaat een betrouwbare inschatting van de financiële buffer die nodig is om de risico's op te vangen.

Deze aanpak voorkomt dat het volledige maximale risicobedrag van € 15.980.000 moet worden gereserveerd. In de praktijk zullen niet alle risico's tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De simulatie houdt rekening met de kans dat risico's optreden en met de mogelijke financiële gevolgen daarvan. Hierdoor ontstaat een realistisch beeld van het benodigde weerstandsvermogen.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
10%	€ 3.065.538
25%	€ 3.893.551
50%	€ 4.904.606
75%	€ 5.957.837
90%	€ 6.880.468
95%	€ 7.418.002

Uit de tabel met zekerheidspercentages volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6.880.468 (benodigde weerstandscapaciteit).

Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om risico's in financiële zin af te dekken. Bestemmingsreserves en voorzieningen zijn in feite niet vrij beschikbaar en tellen niet mee voor de weerstandscapaciteit. In de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 is het beleid voor het gewenste weerstandsvermogen vastgesteld.

Weerstandscapaciteit (X 1.000)	1-1-2026	1-1-2027
Algemene reserve	27.025	23.073
Onvoorzien	25	25
<i><u>Onbenut belastingcapaciteit</u></i>		
Afvalstoffenheffing	0	0
Riolering	0	0
OZB-vrije ruimte	2.148	2.246
Marktgelden	95	101
Begraafplaatsen	464	347
Wabo	1.184	730
Burgerzaken	895	905
Overige leges	517	348
Totaal onbenut belastingcapaciteit	4.503	4.677
Totaal weerstandsvermogen	31.553	27.775

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te vergelijken met de benodigde weerstandscapaciteit. Deze ratio geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is financiële risico's op te vangen.

Beschikbare weerstandcapaciteit	€ 27.775.000	=	4,04
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6.880.468		

Beoordeling ratio weerstandvermogen

Voor de beoordeling van de ratio weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NARIS en de Universiteit Twente is opgesteld.

Weerstandsnorm		
Categorie	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht valt in 2027 met 4,04 in klasse A, wat staat voor uitstekend weerstandsvermogen.

Paragraaf 2. Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het treasurybeleid. Treasury gaat over het beheer van het geld, de betaalstromen en de financiële risico's. Voor de gemeente specifiek betekent dat het beheer van de bankrekeningen, de stand van de leningenportefeuille, de renteontwikkeling, de kasgeldlimiet, de garantstellingen en de risico's die daarmee samenhangen. Het kader voor het treasurybeleid is het op 8 december 2015 door de gemeenteraad vastgestelde Financieringsstatuut en de algemene wet financiering decentrale overheden (Wet fido). De uitvoering van het treasurybeleid is grotendeels uitbesteed aan Bedrijfsvoering Drechtsteden. De gemeente is beslissingsbevoegd.

Het uitgangspunt bij het aantrekken van financiering is dat dit zo goedkoop mogelijk gebeurt door de kasgeldlimiet optimaal te benutten en dat zoveel mogelijk (goedkoop) korte financiering wordt aangetrokken. Bij het aantrekken van lange leningen proberen we zoveel mogelijk te anticiperen op de meerjarige kapitaalbehoefte en het spreiden van renterisico's.

Rente ontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) volgen het tarief dat de ECB hanteert met haar depositorente. Na een periode van stabiele rente heeft de ECB de depositorente een stap verhoogd en naar verwachting volgen er nog 1 of meerdere verhogingen later dit jaar.

Het rentetarief op langlopende gemeenteleningen is de laatste maanden gestegen. De duurste leningen op dit moment zijn 25-jarige aflossingsvrije leningen waarvan het tarief ongeveer 4% is inclusief een liquiditeitsopslag van ongeveer 0,7%.

Langlopende leningen

Per eind 2027 is de verwachte portefeuille langlopende leningen 57,7 miljoen. Naar verwachting zullen er de komende jaren geen nieuwe langlopende leningen nodig zijn.

Verwachte leningenportefeuille	Bedragen x € 1.000			
	2027	2028	2029	2030
Stand 1-1	60.600	57.650	47.200	44.250
Aflossingen	2.950	10.450	2.950	2.950
Nieuwe leningen	-	-	-	-
Totaal	€ 57.650	€ 47.200	€ 44.250	€ 41.300

Renterisico korte termijn: de kasgeldlimiet

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kortlopende en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot 1 jaar moeten we rekening houden met de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het totaal van de lasten in de begroting. De Wet fido bepaalt dat maximaal drie achtereenvolgende kwartaaloverschrijdingen zijn toegestaan. Het doel van het door Bedrijfsvoering Drechtsteden uit te voeren gemeentelijke saldobehoor is om de

limietruimte optimaal te benutten, omdat korte financiering meestal goedkoper is dan lange financiering. De verwachting is dat de kasgeldlimiet in 2027 niet zal worden overschreden.

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	€ 113.000	€ 98.000	€ 95.000	€ 94.000
Limiet 8,5% van Totaal begroting	€ 9.605	€ 8.330	€ 8.075	€ 7.990

Renterisico lange termijn: de renterisiconorm

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. De norm heeft als doel om het toekomstig renterisico op de lange financiering te beperken door spreiding in de aflossingen en renteherzieningen af te dwingen. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Uit deze tabel blijkt dat de gemeente in de periode 2027-2030 de renterisiconorm niet zal overschrijden.

Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000

Renterisico's	2027	2028	2029	2030
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 2.950	€ 10.450	€ 2.950	€ 2.950
Renterisico	€ 2.950	€ 10.450	€ 2.950	€ 2.950

Berekening renterisiconorm

Begrotingstotaal 2026-2029	€ 113.000	€ 98.000	€ 95.000	€ 94.000
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 22.600	€ 19.600	€ 19.000	€ 18.800
Toetsing aan norm:	€ 19.650-	€ 9.150-	€ 16.050-	€ 15.850-

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de gemeente door een tekort aan geldmiddelen niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. Voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is dit risico beperkt, onder meer door een kredietlimiet van € 8 miljoen met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Kredietrisico's

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht loopt kredietrisico op verstrekte geldleningen en leningen waarop een borgstelling is afgegeven. Het totaalbedrag aan verstrekte geldleningen per eind 2027 is:

- Leningen aan woningcorporatie Rhiant: € 25 duizend
- Veiligheidsregio ZHZ (kazerne): € 1,1 miljoen
- Startersleningen: € 1,1 miljoen
- Duurzaamheidsleningen: € 1,3 miljoen
- Woningfinancieringen gemeentepersoneel: € 1 miljoen
- Leningen VVOG: € 0,4 miljoen
- Lening SOL: € 0,9 miljoen
- Lening Nestas: € 1,6 miljoen
- Lening PIT: € 1,5 miljoen

Totaal: € 8,9 miljoen

Daarnaast staat de gemeente per 31 december 2026 voor € 97,8 miljoen garant:

- waarvan € 7,6 miljoen directe borgstellingen. Deze zijn verstrekt aan 2 organisaties:
 - o HVC Alkmaar (getrapt via GR Gevudo): € 6,1 miljoen
 - o Woningstichting Rhiant € 1,5 miljoen (1 lening)
- waarvan € 90,1 miljoen indirecte borgstelling en dat heeft betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de zekerheidsstructuur rond de WSW is aan deze garantstellingen een relatief laag risico verbonden. Voor de specificatie van onze gewaarborgde leningen verwijzen we naar de staat van gewaarborgde geldleningen

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mogen we een bedrag van 2 procent van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer we het drempelbedrag overschrijden, moet het meerdere afgestort worden in de schatkist. Op het schatkistsaldo wordt de daggeldrente (EuroSTR) vergoed en bedraagt op het moment van schrijven ongeveer 2,2%.

Bedragen x € 1.000

Berekening drempelbedrag	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	€ 113.000	€ 98.000	€ 95.000	€ 94.000
2% van begrotingstotaal	€ 2.260	€ 1.960	€ 1.900	€ 1.880

Rente toerekening

Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we in de begroting een omslagrente van 1,0 %.

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 1.228.872,00
b. De externe rentebaten	-/- € 157.317,00
Totaal door te rekenen externe rente	€ 1.071.555,00
c1. De rente die aan de facilitaire grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € -
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € -
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+ € -
	-/- € -
Saldo door te rekenen externe rente	€ 1.071.555,00
d1. Rente over eigen vermogen	nvt
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	nvt
d3 De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 1.071.555,00
e1 Activa incl Grondexploitatie, excl UG lening excl gereed product	€ 150.036.000,00
Rente omslagpercentage d3/e1*100	0,71%
Afgerond percentage omslagrente	1%

Paragraaf 3. Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen kunnen we onderverdelen in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding is gekoppeld aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB) en hondenbelasting. Deze heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf bevat conform artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV):

- a. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- b. de geraamde inkomsten;
- c. een duiding van de lokale lastendruk en tarieven;
- d. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen plus kostendekkendheid;
- e. een beschrijving van het kwietscheldingsbeleid.

Ontwikkelingen en rijksbeleid

Benchmark lokale lasten

Tot en met 2019 gold de zogenoemde 'macronorm'. Dit was een afspraak tussen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Rijksoverheid over de maximale stijging van de landelijke opbrengst onroerende-zaakbelastingen (OZB).

Deze macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten samen en stamde uit 2007.

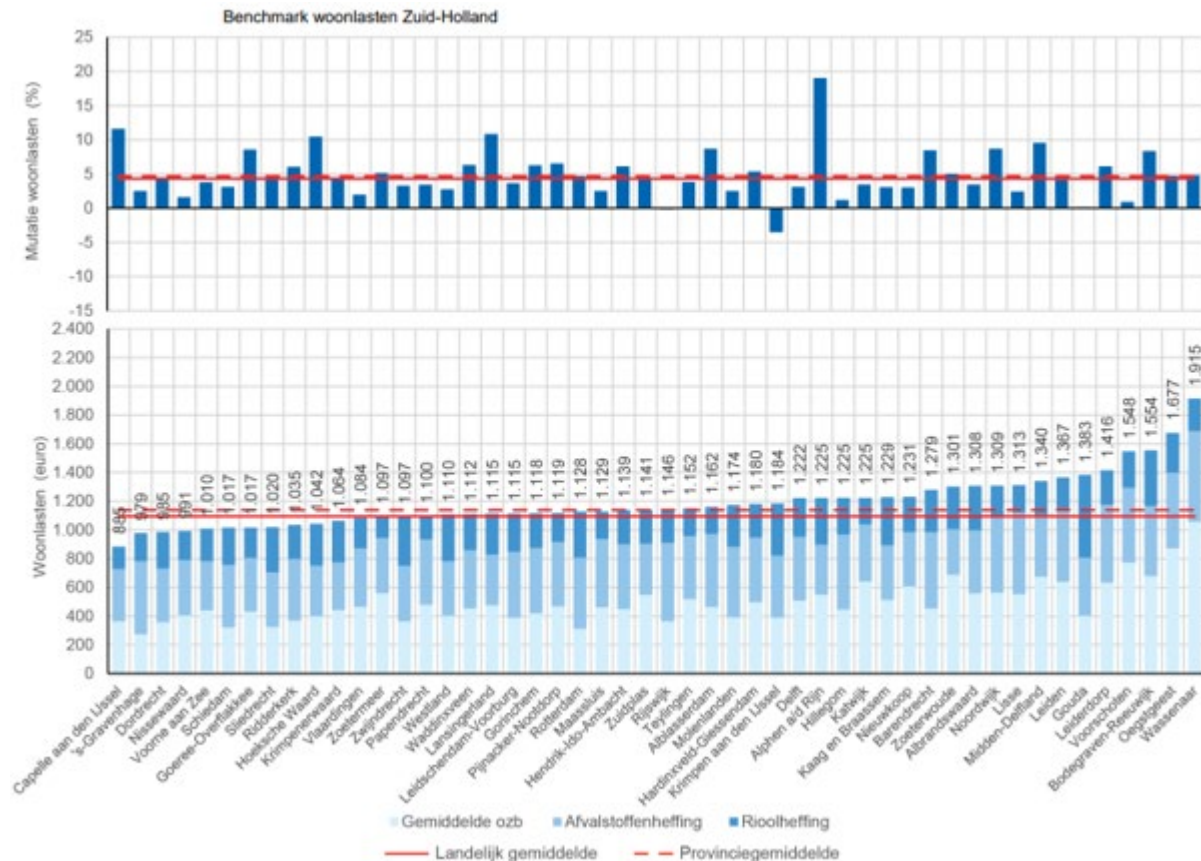
In 2014 is uit onderzoek gebleken dat de macronorm geen effectief instrument is, omdat de norm niet heeft bijgedragen aan de gematigde lastenontwikkeling, daar de besluitvorming over tarieven in gemeenten in de eerste plaats geënt is op lokale afwegingen.

Sinds die tijd is de vergelijking van de lokale lasten, OZB, afvalstoffen- en rioolheffing, tussen gemeenten volgens het Rijk beter mogelijk geworden. Onder meer door de jaarlijkse Atlas van de lokale lasten van het COELO en de wettelijke verplichting om in de gemeentebegroting de ontwikkelingen toe te lichten.

Vanaf 2020 is de macronorm vervangen door de jaarlijkse benchmark, waarin naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing worden vergeleken.

De benchmark beoogt door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

In de benchmark voor 2026, opgenomen in de Coelo atlas 2026 vanaf pagina 185, wordt een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de gemeentelijke tariefontwikkeling per provincie gegeven, net als de landelijke en provinciale gemiddelden. Door de (grafische) vergelijking voor Zuid-Holland op pagina 194 worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk gemaakt. Het overzicht vergelijkt binnen de provincie het cumulatief bedrag van de drie heffingen per gemeente voor 2026 en de mutatie van de woonlasten per gemeente ten opzichte van 2025.

Ondernemersfonds

Onroerendezaakbelastingen (OZB) De OZB zijn na de uitkering uit het Gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron en bestaan uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor de niet woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. Daarnaast is een gedeelte, namelijk € 362.496 in 2027, bestemd voor het Ondernemersfonds. Dit bedrag komt tot stand door een extra verhoging van de ozb-belasting op niet-woningen voor eigenaren en gebruikers. Dit betreft wel een voorlopige berekening, het definitieve bedrag wordt vastgesteld bij de vaststelling van de verordeningen in december. De gemeente keert de opbrengst als subsidie uit aan de Stichting Ondernemersfonds, die deze als 'trekkingsrecht' toewijst aan de gebieden of sectoren. Dit gebeurt evenredig met wat de gebieden of sectoren hebben opgebracht.

Hondenbelasting

Het college stelt voor de hondenbelasting met ingang van 1 januari 2027 af te schaffen. De hondenbelasting is een gemeentelijke belasting waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen. In de afgelopen jaren is gewerkt aan een betere balans tussen de inkomsten uit de hondenbelasting en de uitgaven voor hondenvoorzieningen. Daarbij is het tarief voor een tweede of volgende hond in 2023 gelijkgetrokken met dat voor de eerste hond. Conform de ambitie uit het coalitieakkoord wordt bij de vaststelling van de belastingverordeningen voor 2027 voorgesteld de

hondenbelasting per 1 januari 2027 volledig af te schaffen. Hiermee komt een einde aan de heffing van hondenbelasting binnen onze gemeente.

Overzicht belastingopbrengsten en belastingdruk

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengsten. De verschillen worden op de eerste plaats veroorzaakt door indexatie en groei van de gemeente. Bij de afvalstoffenheffing vindt een gedeeltelijke doorbelasting plaats van de (rijks)afvalstoffenbelasting. In het begrotingsjaar is ongeveer 18% van de inkomsten van de gemeente afkomstig uit lokale heffingen. De lokale heffingen vormen daarom een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente.

Belastingopbrengsten (x € 1.000)	JR 2025	BG 2026	BG 2027	perc van totaal
Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)				
Onroerendezaakbelastingen	7.752	7.994	8.186	41%
Hondenbelasting	208	145	0	0%
Subtotaal	7.960	7.958	8.186	41%
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	5.060	5.060	5.497	28%
Rioolheffing	2.967	3.157	3.304	17%
Lijkbezorgingsrechten	417	742	760	4%
Bouwleges	1.685	1.138	1.165	6%
Burgerzaken + overige leges	813	888,7	906	5%
Marktgeld	43	47	49	0%
Subtotaal	10.984	11.069	11.681	59%
TOTAAL	18.944	19.027	19.867	100%

Belastingdruk	2023	2024	2025	2026
Gemiddelde WOZ-waarde	394.000	413.000	443.000	470.000
OZB-eigenaar	361,69	385,74	391,16	403,73
Afvalstoffenheffing*	404,16	436,44	448,95	442,96
Rioolheffing eigenaar	138,38	149,45	153,63	161,40
Rioolheffing gebruiker	63,84	68,88	70,80	75,48
Bijdrage woonlasten	-63,00	-76,00	-32,00	
Ontwikkeling lastendruk	905	965	1.033	1.084
% stijging tov vorig jaar		6,6%	7,1%	4,9%

* Tot 2024 gold in Hendrik-Ido-Ambacht een tarief voor één- en meerpersoonshuishoudens.

Vanaf 2024 kent Hendrik-Ido-Ambacht het recycle-tarief (diftar). Het opgenomen bedrag is voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden (3 personen) als volgt berekend: Het vaste bedrag minus 3 vrije inworpen per persoon à € 2,50 plus het gemiddelde aantal inworpen (12 per persoon) van 60 liter.

Toelichting

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het grootste deel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk. De tarieven zijn op het moment van opstellen van de begroting nog niet bekend. Deze worden bekend gemaakt in raad van december en samen met een begrotingswijziging om de inkomsten te verwerken.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De onroerendezaakbelastingen (OZB) genereren veruit het grootste deel van de gemeentelijke belastingopbrengst. De OZB bestaat uit drie verschillende belastingen: een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De raad bepaalt met het vaststellen van de begroting de totale opbrengst van deze heffing.

De WOZ-waardeontwikkeling is op dit moment nog niet bekend. De tarieven voor 2027 kunnen nog niet worden bepaald. Op het moment dat de WOZ-waardeontwikkeling bekend is, worden voorstellen gedaan om de tarieven vast te stellen.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven om de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval te dekken. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten voor inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Sinds 2024 geldt het recycletarief. Nu wordt een vast bedrag betaald plus een variabel deel op basis van het aantal worpen.

Rioolheffing

Met ingang van 2010 hebben gemeenten de mogelijkheid om de kosten voor het hemel- en grondwater en het afvalwater te verhalen via de rioolheffing. Welke kosten via de rioolheffing worden verhaald, wordt in het water- en rioleringsprogramma (WRP) vastgesteld.

Hondenbelasting

De Gemeentewet regelt dat gemeenten een belasting mogen heffen op het houden van honden. De hondenbelasting is een zuivere belasting die, net als de onroerendezaakbelasting, naar de algemene middelen van de gemeente vloeit. In onze gemeente is een relatie tussen de opbrengst en de voorzieningen die voor honden worden gerealiseerd. Vanaf 2023 is het tarief voor een tweede hond of meer gelijkgetrokken met het tarief voor de eerste hond. Hiervoor was het tarief van de tweede hond of meer hoger dan de eerste. In 2024 is het nieuwe hondenbeleid vastgesteld. Het streven is naar het in balans brengen van de inkomsten en de uitgaven en werken naar het zo doelmatig mogelijk in zetten van de hondenbelasting. Dit betekent dat we de inkomsten zoveel mogelijk proberen overeen te laten komen met de uitgaven. Daarom is de hondenbelasting in 2 stappen verlaagd in 2025 en in 2026. Conform de ambitie uit het coalitieakkoord wordt bij de vaststelling van de belastingverordeningen voor 2027 voorgesteld de hondenbelasting per 1 januari 2027 volledig af te schaffen. Hiermee komt een einde aan de heffing van hondenbelasting binnen onze gemeente.

Tarieven

In het algemeen zullen de woonlasten voor 2027 met 2,4% geïndexeerd worden. Bij het vaststellen van het WRP is besloten dat naast de indexatie de tarieven met € 4 verhoogd worden.

De OZB-percentages voor 2027 kunnen pas definitief worden berekend wanneer de stijging of daling van de WOZ-waarden bekend zijn. Deze zijn op dit moment onvoldoende bekend. In de tabel is een voorlopig tarief opgenomen. De verwachte stijging van de waarde van de woningen leidt tot aanpassing van het tarief. Hierdoor geeft een stijging van de waarde, geen stijging van de belastingen.

Met de jaarlijkse voorstellen tot wijziging van de belastingverordeningen, worden de nieuwe tarieven voorgelegd. Op dat moment zijn de stijgingen van de WOZ-waarden bekend en kan het nieuwe tarief berekend worden.

OZB	2024	2025	2026	2027
Eigenaar woning	0,0934	0,0883	0,0859	n.n.b.
Eigenaar niet-woning	0,2949	0,2911	0,2685	n.n.b.
Gebruiker niet-woning	0,2365	0,2297	0,2121	n.n.b.

Afval	2024	2025	2026	2027
Meerpersoons	368,98	381,45	375,46	n.n.b.
Eenpersoons	254,58	263,18	244	n.n.b.
Stijging	-10,0%	3,4%	-3,9%	n.n.b.

Afval	2024	2025	2026	2027
ontgrendeling 30 liter	1,25	1,25	1,25	n.n.b.
ontgrendeling 60 liter	2,5	2,5	2,5	n.n.b.
minicontainer 140 liter	5,85	5,85	5,85	n.n.b.
minicontainer 240 liter	10	10	10	n.n.b.
Stijging	n.v.t.	0,0%	0,0%	n.n.b.

Riool	2024	2025	2026	2027
Eigendom	149,45	153,63	161,4	n.n.b.
Gebruik meerpersoons	68,88	70,8	75,48	n.n.b.
Gebruik eenpersoons	34,44	35,4	37,74	n.n.b.
Stijging	8,0%	2,8%	5,7%	n.n.b.

Honden	2024	2025	2026	2027
Tarief per hond	145,44	116,11	83,25	0
Tarief kennel	868,56	692,86	497,05	0
Stijging	8%	-20%	-28%	-100%

Vergelijking andere gemeenten

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2026 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden voor zowel eigenaren-bewoners als huurders weer. Voor eigenaar-bewoners is de OZB berekend op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar. De woonlasten in 2026 in Alblasserdam, Dordrecht,

Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaande schema's (x € 1).

	Gemiddelde Tarief	OZB	Riool- heffing	Afval- stoffen- heffing		Rangnr. meerpers.	
Gemeente	WOZwaarde	OZB	eigenaar eig/gebr	heffing	Totaal	huish.	
Dordrecht	450.000	0,0795	358	252,49	374,28	985	76
Sliedrecht	444.000	0,0735	326	312,92	380,52	1.020	103
Zwijndrecht	455.000	0,0801	364	346	386	1.097	194
Papendrecht	456.000	0,1050	479	165	455	1.100	196
Hendrik-Ido-Ambacht	523.000	0,0859	449	237	452	1.139	225
Alblasserdam	468.000	0,0990	463	189	510	1.162	243
Hardinxveld-G'dam	463.000	0,1077	499	231	450	1.180	251
Landelijk gemiddelde	555.000	0,0871	470	245	381	1.095	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Tevens vindt een vermogenstoets plaats. Onlangs is de wettelijke vermogensnorm verhoogd. Ook hier geldt dat de gemeente de ruimste norm toepast.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. Er is gekozen voor:

- Afvalstoffenheffing (vaste bedrag volledig, variabele bedrag is gemaximeerd)
- Rioolheffing gebruik woningen

Naar verwachting wordt in 2027 voor de volgende bedragen kwijtschelding verleend:

(x € 1.000)	JR 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Rioolheffing	24	30	32
Afvalstoffenheffing	161	170	174
Totaal	185	200	206

Kostendekking

kostendekkendheid	riool	afval	begraven	markt	bouwleges	burgerzk	overig
Kosten taakveld incl. kwijtschelding	2.423.945	4.768.145	990.284	118.592	1.041.507	1.537.750	212.597
mutatie reserve	471.301	-108.074	-	-	-	-	-
Inkomsten excl. heffingen	-125.992	-272.000	-194.863	-8.871	-	-	-
Netto kosten taakveld	2.769.254	4.388.071	795.421	109.721	1.041.507	1.537.750	212.597
Overige toe te rekenen kosten:							
Overhead	280.351	185.390	311.994	16.911	786.085	180.020	226.511
btw	254.395	923.277	-	23.041	67.269	2.578	-
Totale kosten (a)	3.304.000	5.496.738	1.107.415	149.674	1.894.862	1.720.348	439.108
Opbrengst heffingen (b)	3.304.000	5.496.738	759.980	48.592	1.165.157	815.000	90.829
Onbenut	-	-	347.435	101.082	729.705	905.348	348.279
Dekking (b/a*100)	100%	100%	69%	32%	61%	47%	21%

Paragraaf 4. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Wegen, riolering, water, openbaar groen, gebouwen en afval-inzamelvoorzieningen vormen niet alleen belangrijke schakels in de gemeentelijke infrastructuur, maar leveren ook een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de gemeente. Ze hebben daarmee waarde voor de bereikbaarheid, de economie, de omgevingskwaliteit en de veiligheid. Om die waarde duurzaam en efficiënt in stand te houden, is een systematisch en planmatig beheer noodzakelijk. Het beheer is dan ook gericht op het duurzaam in stand houden van de gemeentelijke voorzieningen. Dit houdt in dat we kapitaalgoederen op een zodanige manier onderhouden dat tegen zo beperkt mogelijke kosten de voorzieningen voortdurend goed functioneren en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Uitgangspunt voor het gewenste kwaliteitsniveau is dat de veiligheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte op voldoende wijze gewaarborgd blijven en daar waar mogelijk een vorm van burgerparticipatie wordt ingebouwd. Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), artikel 12, lid 2, moet in de begroting over het onderhoud van kapitaalgoederen worden aangegeven:

1. het actueel beleidskader (met betrekking tot beheerplannen: wanneer vastgesteld of geactualiseerd);
2. het van toepassing zijnde kwaliteitsniveau;
3. de vertaling van de financiële consequenties van het vastgestelde kwaliteitsniveau in de begroting.

Voor het beheer zijn beheersystemen beschikbaar om de beheertaak te ondersteunen en om goede financiële ramingen te maken. De beheersystemen hebben als doel het beheer binnen vastgestelde kwalitatieve normen zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Dat betekent: op het aan te houden kwaliteitsniveau gerichte maatregelen op de juiste plaats en op de juiste momenten tegen de laagst mogelijke kosten. Bij het bepalen van prioriteiten worden risico's afgewogen. In de beleidsplannen maken we alle afwegingen en de consequenties daarvan inzichtelijk. Op deze manier komen wij tot effectief en efficiënt beheer. Leidend voor het daadwerkelijke onderhoudsprogramma zijn de resultaten van de jaarlijkse inspecties van kapitaalgoederen.

Voor de financiële aspecten van het beheer verwijzen we naar de programma's (met name "3. Buitenruimte") en de staat 'reserves en voorzieningen' (reserve Wegen en voorziening Riolering).

Kapitaalgoederen

Onderstaand overzicht geeft de actuele beleids- en beheerplannen weer. In de beleidsplannen zijn de kaders en ambities opgenomen. De beheerplannen geven aan hoe we het beheer en onderhoud uitvoeren.

Onderdeel openbare ruimte	Beleid- en beheerplan	Vastgesteld	Planning/ actualisering (volgens jaarrekening 2025)	Planning actualisering (opgave Begroting 2027)
1. Wegen	Beleidsplan 2025-2034 Wegen, Civiele kunstwerken, Verkeersvoorzieningen, Wegmeubilair	03/02/2025	2034	2034
	Mobiliteitsplan 2021-2030	08/11/2021	2030	2030
	Beleidsplan openbare verlichting 2020-2024	07/10/2019	2026	2027
	Beheerplan openbare verlichting 2021-2025	10/05/2022	2026	2027
2. Riolering	Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029	02/12/2024	2029	2029
3. Water	Baggerplan 2027-2035	Q4 2026	2026	2035
	Beheerplan oevers 2027-2036	Q4 2026	2026	2036
4. Openbaar groen	Groenbeleidsplan 2024-2034	07/10/2024	2034	2034
	Beleidsplan bomen 2019-2033 (wordt opgenomen in Groenbeleidsplan)	03/12/2018	2033	nvt
	Groenbeheerplan plus 2022-2026	15/03/2022	2026	2027
	Beleidsplan begraafplaatsen 2020-2030	02/03/2020	2030	2027
	Beheerplan begraafplaatsen 2022-2027	13/12/2022	2027	2027
	Speelruimteplan 2020-2030	15/06/2020	2030	2030
	Beheerplan speelvoorzieningen 2021-2026	08/03/2022	2026	2027
5. Gebouwen	Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke gebouwen 2026-2030	12/05/2026	2026	2030
6. Afvalinzameling	Grondstoffenbeleidsplan 2019-2023; uitwerking in Implementatieplan recycle-tarief 2024	07/02/2022	2027	2028
	Zwerfafval- uitvoeringsplan 2019-2023 (is onderdeel van groen- en wegenbeheer)	02/07/2019	2026	nvt

Kerncijfers

De afname van het totaal areaal in de begroting 2027 t.o.v. de begroting 2026 wordt veroorzaakt doordat er enkele correcties zijn doorgevoerd in de registratie van onze arealen in ons beheersysteem.

Onderwerp	Kerncijfers begroting 2026	Kerncijfers begroting 2027
Wegen	Totaal areaal 1.610.782 m2	Totaal areaal 1.550.148
	Asfalt 394.910 m2	Asfalt 381.816
		Beton 3.130
	Elementen 1.117.219 m2	Elementen 1.081.280
	Half verharding (wandelpaden) 25.995 m2	Half verharding (wandelpaden) 11.264
	Sport/spel 72.658 m2	Sport/spel 72.658
Kunstwerken	Bruggen 102	Bruggen 103
	Viaducten 3	Viaducten 3
	Tunnels 2	Tunnels 2
	Overige civiele kunstwerken 177	Overige civiele kunstwerken 203
Riolering	Vrijverval riolering gemengd riool: 63 km vuilwaterriool: 46 km regenwaterriool: 66 km drainage: 15 km totaal: 190 km	Vrijverval riolering gemengd riool: 63 km vuilwaterriool: 46 km regenwaterriool: 66 km drainage: 15 km totaal: 190 km
	Rioolgemalen rioolgemalen: 33 in beheer van het waterschap: 2	Rioolgemalen rioolgemalen: 33 in beheer van het waterschap: 2
	Drukrioleringen pompunits: 145 drukriolering: 25 km	Drukrioleringen pompunits: 145 drukriolering: 25 km

Onderwerp	Kerncijfers begroting 2026	Kerncijfers begroting 2027
	Peilbuizen 33	Peilbuizen 33
	Lengte watergangen 33 km (in beheer bij gemeente)	Lengte watergangen 33 km (in beheer bij gemeente)
Groen	Aantal bomen 13.079	Aantal bomen 14.660
	Gras (gazon, grasveld, ruwgras) 805.409	Gras (gazon, grasveld, ruwgras) 795.577
	Plantsoen (beplanting +bosplantsoen) 245.456 m2	Plantsoen (beplanting +bosplantsoen) 255
	Aantal speelplekken 140	Aantal speelplekken 139
Gebouwen	Aantal gebouwen in onderhoud 14	Aantal gebouwen in onderhoud 13
Afval	Aantal ondergrondse afval inzamelsysteem 628	Aantal ondergrondse afval inzamelsysteem 623
	Aantal afvalbakken 581	Aantal afvalbakken 581
Verlichting	Aantal lichtpunten 7.797	Aantal lichtpunten 7.794

Toelichting

1. Wegen

1.A Wegenbeheer

Wat gaan we in 2027 doen?

Volgend jaar willen we het integraal project "Kruiswiel fase 6" uitvoeren, groot onderhoud uitvoeren op de plaats van de Van de Lekstraat (minder verharding en meer groen en spelen), verder gaan met de Amandel- en Bramengaaarde en de Dadelgaarde verder gaan voorbereiden en uitvoeren. Ook wordt na de bouw van Ambachts Lint de Graaf Willemlaan opnieuw geasfalteerd, met het oog voor kwetsbare verkeersdeelnemers.

Beleidskader

De algemene doelstelling voor het wegbeheer is het voeren van een duurzaam wegbeheer waarbij we de veiligheid voor de verkeersdeelnemers in stand houden. Comfort en aanzien van de weg spelen hierbij een beperkte rol. In 2025 is het Beheerplan Wegen 2025-2034 vastgesteld.

1.B Verkeer en vervoer

Wat gaan we in 2027 doen?

In 2021 hebben we het Mobiliteitsplan 2021-2030 vastgesteld. Bij het Mobiliteitsplan is ook een uitvoeringsplan vastgesteld. Hierin zijn de onderzoeken en maatregelen opgenomen die we willen uitvoeren. Met de extra middelen vanaf 2027 gaan we verder met de uitvoering. Zoals de opvolging van de onderzoeken naar de parkeerdruk, de fiets- en voetgangersoversteken en de fietsroutes. Ook gaan we verder met het onderzoek naar de omvorming van 50 naar 30 km/h wegen.

Beleidskader

De raad heeft in december 2021 het Mobiliteitsplan 2021-2030 vastgesteld. Hierin zijn de kaders opgenomen voor het beleid voor de komende jaren.

1. C Openbare verlichting

Wat gaan we in 2027 doen?

In 2019 is het beleidsplan vastgesteld met daarbij een budget per jaar voor het vervangen en het verduurzamen van ons areaal. Door de hoge energiekosten en de groei van nieuwe technieken op het gebied van slimme verlichting vervangen we het conventionele verlichtingsareaal voor duurzame LED-armaturen met een goed dimprofiel. Dit bespaart op jaarbasis ongeveer 554 MWh.

Beleidskader

In 2019 is het Beleidsplan Openbare Verlichting 2020-2024 door de raad vastgesteld.

1.D Infrastructurele kunstwerken

Wat gaan we in 2027 doen?

In 2027 bereiden we de vervangingsopgave van langzaam verkeerbruggen vanaf 2028 voor door het ontwerpen van een duurzaam standaardprincipe. Ook bereiden we de renovatie van het viaduct Halfweg-Antoniuslaan voor.

Beleidskader

Binnen de openbare ruimte bevinden zich infrastructurele kunstwerken, die de kruising van (water)wegen of andere natuurlijke barrières mogelijk maken. Dit zijn onder andere bruggen, keermuren, trappen, tunnels en viaducten. Het huidige beleid is erop gericht de kunstwerken op het kwaliteitsniveau "basis" te onderhouden. Uitgangspunt is een zodanig kwaliteitsniveau dat de kunstwerken en bruggen naar behoren functioneren en er dus geen sprake is van achterstallig onderhoud of gevaarlijke situaties. Bij het beheer heeft het voorkomen van gevaarlijke situaties eerste prioriteit. Tweede prioriteit is zorg dragen voor het goed functioneren van de voorzieningen, gevolgd door het wegwerken van eventueel achterstallig onderhoud. In 2025 is het "Uitvoeringsplan Civiele Kunstwerken", als onderdeel van het "Beheerplan Wegen 2025-2034", vastgesteld.

1.E Verkeersvoorzieningen

Wat gaan we in 2027 doen?

De buitendienst voert het dagelijks onderhoud uit inclusief eventuele vervangingen. Uitzonderingen zijn de (integrale) projecten waarin het onderhoud gelijk wordt meegenomen.

Beleidskader

Verkeersvoorzieningen zijn verkeersborden, straatnaamborden, bewegwijzering, schrikhekken en verkeerspalen. Vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid, bruikbaarheid en aanzien worden deze onderdelen beheerd en onderhouden volgens het uitvoeringsplan. We onderhouden de verkeersvoorzieningen op het basisniveau, waarbij we niet meer uitgaan van een kwaliteitsdifferentiatie per gebied. Reden hiervoor is dat verkeersvoorzieningen qua plaatsing, beheer en onderhoud moeten voldoen aan wettelijke bepalingen en landelijke richtlijnen. In het uitvoeringsplan zijn uitgangspunten voor de verkeersvoorzieningen geformuleerd. In 2025 is het "Uitvoeringsplan Verkeersvoorzieningen", als onderdeel van het "Beheerplan Wegen 2025-2034", vastgesteld.

1.F Straatmeubilair

Wat gaan we in 2027 doen?

De buitendienst voert het dagelijks onderhoud uit, inclusief eventuele vervangingen. Uitzonderingen zijn (integrale) projecten waarin het onderhoud gelijk wordt meegenomen.

Beleidskader

Straatmeubilair, zoals banken, afvalbakken, fietsenstallingen enabri's, is een wezenlijk onderdeel van de openbare ruimte. We onderhouden en beheren deze onderdelen vanuit het oogpunt van veiligheid en bruikbaarheid. Essentieel hierbij is het te hanteren kwaliteitsniveau voor het onderhoud. Op basis van de landelijke wetgeving en richtlijnen onderhouden we de betreffende voorzieningen in de openbare ruimte op het kwaliteitsniveau "basis". In 2025 is het "Uitvoeringsplan Straatmeubilair", als onderdeel van het "Beheerplan Wegen 2025-2034", vastgesteld.

2. Riolering

Wat gaan we in 2027 doen?

Naast het reguliere onderhoud aan riolering gaan we verder in de buurt Kruiswiel met onze rioleringsvervangingsopgave.

Beleidskader

Met het Water- en rioleringsprogramma (Wrp) geven wij vorm aan de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Door het Wrp is klimaatadaptatie structureel verankerd in onze rioleringsprojecten van Team Buitenruimte.

Gezien de aard van de rioolheffing gaat het dan voornamelijk over het tegengaan van wateroverlast, al kunnen deze maatregelen ook positieve effecten hebben op bijvoorbeeld de thema's droogte en hittestress. Bewoners stimuleren wij met een subsidie om maatregelen te nemen op eigen terrein. Te denken valt aan regentonnen, vergroening en afkoppelen.

Ontwikkelingen

Duidelijk is dat het klimaat verandert. De zomers worden heter en de kans op extreme neerslag wordt steeds groter. Daarom gaan wij de aanpak van klimaatadaptatie steeds verder verankeren in ons beleid. Klimaatadaptatie is een van de thema's binnen het Programma duurzaamheid. Bij ruimtelijke ontwikkelingen en herstructurering van bestaande gebieden nemen wij klimaatadaptatie zoveel mogelijk mee. Verder blijven wij betrokken bij de lopende regionale samenwerking Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) met de provincie, waterschap, Dordrecht, Zwijndrecht en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

Voorziening riolering

De voorziening riolering heeft als doel het gelijkmatig verdelen van kosten in de tijd om tariefschommelingen te voorkomen. De voorziening wordt gevoed met het verschil tussen de jaarlijkse exploitatiekosten van de riolering en de inkomsten uit rioolheffing.

3. Water

Wat gaan we in 2027 doen?

In overeenstemming met het Beheerplan oevers voeren wij onderhoud uit aan de oeverbescherming op diverse locaties in onze gemeente. Verder maken wij watergangen vrij van los vuil en verwijderen wij waterplanten. Voor dit jaar staat geen baggeropgave gepland.

Beleidskader

Op het gebied van waterbeheer hebben wij verschillende plannen. Dit zijn het Baggerplan en het Beheerplan oevers. In het Water- en rioleringsprogramma (Wrp) is de koppeling met waterbeheer opgenomen. Maximaal 33 procent van de baggeropgave betalen wij vanuit de rioolheffing. Het baggerwerk en het verwijderen van planten voeren wij samen met waterschap Hollandse Delta uit, afhankelijk van de onderhoudsverplichting van de watergangen.

4. Groen

4.A Groenbeleidsplan

Wat gaan we in 2027 doen?

In 2025 zijn we gestart met de uitvoering van het Groenbeleidsplan. Zo gaan we bij de integrale projecten van Buitenruimte werken aan het verwijderen van functioneel overbodige verharding door deze te vergroenen. Daarnaast gaan we verder met het uitvoeren van renovaties van MJOP-vakken. Bij alle werkzaamheden kijken we waar we de biodiversiteit en natuurwaarden kunnen versterken en nemen we klimaatadaptieve maatregelen om de leefomgeving toekomstbestendig te maken. Naast het vergroenen van verhardingen en pleintjes leggen we natuurvriendelijke oevers aan en worden waar mogelijk gazons omgevormd tot bloem- en kruidenrijke grasvegetaties. Verder maken we een uitwerking op het beleid door een groennorm op te stellen die voorsorteert op de implementatie van de natuurherstelverordening.

Bomenbestand

We hebben ongeveer 13.500 bomen in beheer. In het coalitieakkoord staat dat we extra bomen gaan planten. Hierbij is de inzet om de impact van deze bomen op de openbare ruimte te maximaliseren door de baten ecosysteemdiensten van de bomen optimaal te benutten. Voor de aanplant maken we onder meer gebruik van de Digital Twin om bomen te planten op locaties waar ze het meeste impact hebben.

Ontwikkelingen

Hendrik-Ido-Ambacht is een groene gemeente. Om die kwaliteit vast te houden hebben we de laatste jaren fors ingezet en geïnvesteerd in het groen in onze gemeente. Het belang van groen is de laatste jaren steeds belangrijker geworden in onze gemeente. Bomen spelen daarin een belangrijke en onmisbare rol. Ze zorgen voor verkoeling tijdens warme periodes, vangen regenwater op en verbeteren de luchtkwaliteit. Bomen maken buurten aantrekkelijker, stimuleren bewegen en ontmoeten, verminderen stress en dragen aantoonbaar bij aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Bomen behoren daarmee tot de meest essentiële infrastructuur van de buitenruimte. Slim gebruik van kennis, innovatie en data moet bijdragen een hoogwaardige groene leefomgeving. Hier zet Ambacht zich in 2027 voor in.

4.B Begraafplaatsen

Wat gaan we in 2027 doen?

We hebben in 2020 het begraafplaatsenbeleidsplan vastgesteld. Op basis van dit beleidsplan exploiteren we de begraafplaatsen en het uitvaartcentrum de komende jaren. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar het verhogen van het gebruik van de faciliteiten van de begraafplaats. Sinds 1 juni 2026 is het nieuw gerealiseerde natuurbegraafpark geopend wat duidelijk in een behoefte voorziet en zelfs een regionale functie heeft. We hopen dat dit ook effect heeft op het gebruik van de overige faciliteiten van de begraafplaats en dan met name het uitvaartcentrum.

Beleidskader

Het begraafplaatsenbeleidsplan 2020-2030.

4.C Speelvoorzieningen

Wat gaan we in 2027 doen?

In het najaar van 2026 is geparticipeerd over de speelplekken die in het voorjaar van 2027 gerenoveerd worden. In het najaar van 2027 zal weer een participatie uitgezet worden voor de speelplekken van 2028. Hierbij zorgen we dat we op tijd 6 tot 7 speel- & sportplekken renoveren per jaar.

Beleidskader

Het Speelruimteplan wordt herijkt. Het beleid wordt opnieuw ingestoken om meer te focussen op spelen, sporten & ontmoeten zodat het meer aansluit op de actuele behoefte van het gebruik van speel & sportplekken in de buitenruimte. Het beleidsplan zet ook in om beter aan te sluiten op de wensen van partners zoals jongerenwerk, straatcoaches en Hi5Ambacht. De beleidsdoelstellingen op het gebied van gezondheid en weerbaarheid van onze bewoners nemen we hierin mee, we willen buitenspelen, bewegen, gezond gedrag en ontmoeten stimuleren.

5. Gebouwenbeheer

Gebouwenbeheer

Wat gaan we in 2027 doen?

In 2026 stelde het college de meerjarenonderhoudsplannen van de gemeentelijke gebouwen vast. Op basis hiervan wordt het onderhoud uitgevoerd. Voor de enkele gebouwen die naar verwachting binnen 5 jaar worden afgestoten of gesloopt, voeren we alleen het onderhoud uit dat noodzakelijk is om het gebouw in stand te houden.

Beleidskaders

In het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) 2025-2034 wordt voor de middellange termijn richting gegeven aan een effectief en efficiënt beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. In dit meerjarige plan is aangegeven welke onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn in de komende periode. Voor de uitvoering van meerjarig onderhoud is een voorziening aangelegd.

Ontwikkelingen

Onze locatie aan de P.C. Hooftsingel 7 gebruiken we voor tijdelijke huisvesting van scholen. Daarna wordt dit een ontwikkellocatie binnen de opgestelde gebiedsvisie omgeving gemeentehuis. In deze gebiedsvisie wordt ook gekeken naar nieuwbouw/renovatie van het gemeentehuis.

Duurzaamheid

Het in 2026 vastgestelde MJOP richt zich op de instandhouding van het gemeentelijk vastgoed en bevat uitsluitend de daarvoor benodigde technische en bouwkundige onderhoudsmaatregelen. Hoewel duurzaamheid bij vervangingsinvesteringen wordt meegewogen, zijn afzonderlijke verduurzamingsmaatregelen nog niet in het plan opgenomen. Met de doorontwikkeling naar een DMJOP worden onderhoud en verduurzaming integraal verbonden. Dit vraagt mogelijk extra investeringen, maar draagt tegelijkertijd bij aan lagere energielasten, toekomstbestendig vastgoed en een grotere energieonafhankelijkheid.

6. Afval

6.A Afvalinzameling

Wat gaan we in 2027 doen?

In het coalitieprogramma *2026-2030 Verantwoord vernieuwend* is de ambitie opgenomen om het afvalbeleid door te ontwikkelen. Daarom voeren we een breed en zorgvuldig onderzoek uit naar aanpassing van de inzamelsystematiek. De uitgangspunten van dit onderzoek zijn: behoud van de bereikte milieuwinst, geen stijging van de (totale) lasten voor inwoners, een schoner straatbeeld met minder zwerfafval, een hoog serviceniveau en meer gebruiksgemak.

De voorbereidingen om de bovengrondse containers voor oud papier en karton en glas (totaal 55 stuks) ondergronds te maken zijn in 2026 gestart en ronden we in 2027 af.

Wij maken voor de inzameling van restafval en gft-afval gebruik van een type ondergrondse container die met een speciaal voertuig geleegd wordt. Dit type voertuig wordt niet meer geproduceerd. Dit betekent dat binnen enkele jaren aanpassing of vervanging van de ondergrondse containers noodzakelijk is. We gaan onderzoeken hoe en wanneer we deze aanpassing of vervanging gaan realiseren.

In onze gemeente zijn alle ondergrondse afvalcontainers in eigendom en beheer van de gemeente. In 2026 zijn we samen met HVC een onderzoek gestart om in beeld te brengen wat de consequenties zijn wanneer het eigendom en het beheer wordt overgedragen aan HVC. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek gaan we een besluit nemen of we het eigendom en beheer wel of niet overdragen.

Beleidskader

In 2019 is het grondstoffenbeleidsplan vastgesteld. Door het raadsbesluit om het recycletarief per 1 januari 2024 in te voeren zijn de kaders verder concreet gemaakt.

6.B Zwerfafval

Beleidskader

In 2024 hebben we het zwerfafvalplan herijkt. Hierin hebben we duidelijke uitgangspunten voor het toepassen van afvalbakken en acties om zwerfafval tegen te gaan, opgenomen. Verder blijven we aandacht vragen voor zwerfafval via de Nationale Opschoondag en het afvalprikker uitgiftepunt. Daarnaast focussen we ons op zwerfafval rondom inzamelplaatsen voor afval/grondstoffen

Paragraaf 5. Grondbeleid

Algemeen

De gemeente heeft een Omgevingsvisie vastgesteld waarin onder andere aangegeven staat hoe zij het gebruik van de fysieke leefomgeving nu en in de toekomst ziet. Daarin zijn ambities opgenomen voor de realisatie van bijvoorbeeld woningen of bedrijfslocaties. Het grondbeleid helpt de gemeente om deze ambities te kunnen waarmaken en is vastgelegd in de 'Nota Grondbeleid 2023'. Deze nota is vastgesteld op 4 december 2023 en stelt de kaders waarbinnen het grondbeleid gevoerd wordt.

Uitvoering grondbeleid

In de nota is opgenomen dat er situationeel grondbeleid gevoerd wordt. Per situatie wordt bepaald of de gemeente actief gronden gaat verwerven om een plan te kunnen realiseren (actief grondbeleid) of een initiatiefnemer van een plan hierin enkel ondersteunt (faciliterend grondbeleid).

Als er voor actief grondbeleid gekozen wordt, stelt de gemeenteraad een grondexploitatie vast waarmee de (financiële) kaders van het betreffende plan worden vastgelegd. De vastgestelde grondexploitatie wordt vervolgens jaarlijks herzien.

Wanneer het nodig is om gronden te verwerven, is het uitgangspunt om zo lang mogelijk te proberen met de grondeigenaar tot overeenstemming over de verkoop te komen (minnelijke verwerving). Alleen in het uiterste geval worden de benodigde gronden onteigend.

Bij de meest recente herziening (voor de jaarrekening 2025) waren er 3 actieve grondexploitaties; De Volgerlanden, Bedrijvenpark Ambachtsezoom Fase 1 en Genieterrein-Waterbusplein. De verwachting is dat de laatstgenoemde grondexploitatie in 2026 afgesloten wordt.

Bij faciliterend grondbeleid worden de kosten die de gemeente maakt op de initiatiefnemers of grondeigenaren verhaald (kostenverhaal). Bij voorkeur wordt dit geregeld door het sluiten van een (anterieure) overeenkomst.

Voor verschillende locaties zijn of worden kostenverhaalovereenkomsten gesloten, zoals voor de locatie op de hoek van de Vrouwgelenweg en de Jacobuslaan (project Kop van 't Oude Ambacht) en Noordoevers fase 1a en fase 2.

Om het kostenverhaal in De Volgerlanden-Oost te regelen is in het verleden een exploitatieplan vastgesteld, dat nu onderdeel is van het omgevingsplan.

Tabel 5.1 Projectoverzicht (peildatum 1-1-2026)

Bedragen x €1.000.000,-

	De Volgerlanden	Ambachtsezoom Fase 1	Genieterrein- Waterbusplein
Verwachte afronding project	2028	2028	2026
Totale plangebied (ha)	210 ha	23,1 ha	1,8 ha
Areaal nog aan te kopen grond			
Areaal uitgeefbaar		15,4 ha	1,1 ha
Areaal nog te verkopen grond	1,1 ha	1,1 ha	0,2 ha
Gerealiseerde kosten	€ 354,72	€ 35,53	€ 10,14
Gerealiseerde baten	€ 326,84	€ 30,72	€ 4,91
Boekwaarde	€ 27,87	€ 4,81	€ 5,22
Nog te realiseren baten -/- kosten	€ 23,75	€ 7,41	€ 0,45
Resultaat op eindwaarde	€ -4,12	€ 2,60	€ -4,78
Resultaat op netto contante waarde	€ -3,88	€ 2,45	€ -4,73
Gerealiseerde winstneming		€ 1,94	
Risico's	€ 1,00	€ 0,29	€ 0,00

Prognose verwachte resultaten grondexploitaties

In tabel 5.1 zijn de grondexploitaties per 1 januari 2026 samengevat. Hierin is per project, naast wat algemene informatie, het verwachte financiële resultaat opgenomen. Om de grondexploitaties te kunnen vergelijken zijn de resultaten contant gemaakt naar 1 januari 2026. De eventueel genomen winsten zijn niet verwerkt in het resultaat maar zijn apart weergegeven.

Ook de gewogen risicobedragen zijn opgenomen in de tabel. Voor de risicoanalyse wordt jaarlijks ingeschat welke risico's van toepassing zijn, wat de bijbehorende risicobedragen zijn en wat de kans is dat de risico's zich voordoen. Vervolgens wordt een gewogen risicobedrag berekend met een zekerheidspercentage van 90%. Dit houdt in dat het voor 90% zeker is dat het genoemde bedrag voldoende is om de risico's af te dekken. In het weerstandsvermogen van de gemeente wordt met dit risicobedrag rekening gehouden.

Per grondexploitatie wordt kort het toegepaste grondbeleid beschreven, net als een toelichting op het verwachte financiële resultaat.

De Volgerlanden

Beleidskader

De gemeente heeft sinds het begin van het project actief grondbeleid gevoerd in het realiseren van woningbouwlocatie De Volgerlanden. De gemeente wilde alle gronden in eigendom verkrijgen om de regie te houden. Met verschillende projectontwikkelaars die gronden in eigendom hadden, zijn bouwclaimovereenkomsten gesloten. Alle verwervingen in het De Volgerlanden zijn afgerond.

Financieel kader

De grondexploitatie vormt het financieel kader van het project en wordt jaarlijks geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. De geactualiseerde grondexploitatie De Volgerlanden is op 6 juli 2026 door de gemeenteraad vastgesteld.

Bedrijvenpark Ambachtsezoom

Beleidskader

Bij bedrijvenpark Ambachtsezoom passen we actief grondbeleid toe. Sinds 1 januari 2013 richt de planvorming van Ambachtsezoom zich alleen op het westelijke gedeelte van het bedrijvenpark (Fase 1). Alle gronden in het gebied zijn in eigendom van de gemeente.

Financieel kader

De geactualiseerde grondexploitatie Ambachtsezoom Fase 1, het financiële kader van de betreffende fase van het project, is vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juni 2026.

Genieterrein-Waterbusplein

Beleidskader

Bij dit project passen we actief grondbeleid toe. Alle nog uit te geven gronden zijn in eigendom van de gemeente.

Financieel kader

De geactualiseerde grondexploitatie Genieterrein-Waterbusplein, die het financiële kader van de betreffende fase van het project vormt, is vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juni 2026.

Tussentijdse winstneming

Tussentijdse winstneming geldt vooral bij projecten die meerdere jaren duren. Hoe we omgaan met (tussentijdse) winstneming staat in onderstaande opsomming:

1. Tussentijdse winstneming kan alleen plaatsvinden als:
 - a. voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat; én
 - b. De grond (of het deelperceel) is verkocht; én
 - c. De kosten zijn gerealiseerd.
2. Wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden voor tussentijdse winstneming, wordt de zogenaamde procentagemethode (POC) toegepast.
3. Bij de bepaling van de tussentijdse winst brengen we de risico's die specifiek samenhangen met de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie die nog gerealiseerd moeten worden, in mindering. Eventuele algemene risico's laten we voor de winstneming buiten beschouwing.

Bij winstneming gelden in algemene zin de volgende uitgangspunten: de winst wordt naar rato van gerealiseerde kosten en opbrengsten (tot en met het lopende jaar) genomen. Dus als 50% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de grond is verkocht (over de gehele looptijd), dan is de winstrealisatie $50\% \times 50\% = 25\%$. Zowel de realisatie van de kosten als de realisatie van de opbrengsten zijn bepalend voor de omvang van de winstrealisatie.

Grondexploitatie Bedrijvenpark Ambachtsezoom heeft een verwacht positief resultaat en een POC van ca. 75%. Per 31 december 2025 is er € 1,94 miljoen aan winst genomen.

De Volgerlanden en Genieterrein-Waterbusplein sluiten naar verwachting met een tekort waardoor winstneming niet aan de orde is.

Reserve en Risico's

De aard van de activiteiten binnen het totaal van de exploitaties maakt het noodzakelijk om voor het afdekken van de algemene risico's een algemene reserve grondbedrijf aan te houden. Deze reserve wordt opgebouwd uit de eindresultaten van alle afgesloten grondexploitaties plus alle tussentijdse winst- en verliesnemingen. Het nemen van winst gebeurt volgens de hiervoor beschreven methodiek van (tussentijdse) winstneming. Als bij het opstellen dan wel het actualiseren van een kostprijscalculatie blijkt dat er een verlies op een complex ontstaat, treffen we hiervoor een voorziening laste van de Algemene reserve grondbedrijf.

De Algemene reserve grondbedrijf moet op voldoende niveau zijn om de benoemde risico's te kunnen opvangen en moet een minimumniveau hebben afhankelijk van het risicoprofiel. Zodra het saldo van de reserve zich onder het minimumniveau bevindt, moet dit worden aangevuld vanuit de Algemene (concern)reserve. De Algemene reserve grondbedrijf kent geen maximumniveau.

Na de resultaatbestemming van de jaarrekening 2025 bedraagt de Algemene reserve grondbedrijf € 7,6 miljoen. Verder wordt in de komende jaren nog ca. € 0,7 miljoen (netto contante waarde) aan winstneming verwacht. De Algemene reserve grondbedrijf is daarmee van voldoende niveau om de in de verschillende grexten benoemde risico's van in totaal € 1,29 miljoen te kunnen opvangen.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties waarmee we als gemeente een bestuurlijke relatie hebben én waarin we een financieel belang hebben. Deze organisaties leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelen die we als gemeente hebben gesteld. Verbonden partijen die een significant (financieel) risico met zich meebrengen, verwerken we ook in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen’.

BBV

In de nieuwe BBV is opgenomen dat er een onderverdeling wordt gemaakt naar:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen en;
- overige verbonden partijen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de doelstellingen, taken en financiële aspecten van de gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht participeert. Bij een vennootschap en coöperatie participeert de gemeente in het risicodragend vermogen van een privaatrechtelijke rechtspersoon als aandeelhouder van de betreffende NV of BV. Hieronder geven wij een opsomming van onze samenwerkingsverbanden.

<i>Gemeenschappelijke regelingen</i>	<i>Vennootschappen en coöperaties</i>
• GR Sociaal • GR Dienst Gezondheid & Jeugd • GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid • GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid • GR Natuur en recreatieschap IJsselmonde • GR Openbare Verlichting • GR Gevudo	• ROM-D • Oasen (NV) • Stedin Holding (NV) • BNG Bank (NV) • Smart Delta & Partners (BV)

Stichtingen en verenigingen kenmerken wij niet als verbonden partij.

Verbonden partijen (x € 1.000)	Relatief aandeel HIA	Bijdrage HIA 2026 (primitief begroot)	Bijdrage HIA 2027 (primitief begroot)	Eigen vermogen 01/01/2025	Eigen vermogen 31/12/2025	Vreemd vermogen 01/01/2025	Vreemd vermogen 31/12/2025
GR Sociaal				700	0	62.725	59.699
Totaal GR sociaal (Excl DVO's)		20.375	22.386				
Rijks-doeluitkering BUIG		-6.807	-7.991				
<i>Totaal GR Sociaal</i>	6,04%	20.375	22.386				
GR Dienst Gezondheid & Jeugd (zonder RAV)				3.990	4.041	29.357	28.656
DG&J	7,0%	2.494	2.665				
Serviceorganisatie Jeugd	5,8%	10.338	10.198				
GR Veiligheidsregio (incl. boxen)	6,07%	2.995	3.130	9.673	9.168	91.468	93.847
GR Omgevingsdienst (incl. jaarprogramma)	2,3%	807	839	988	2.745	13.240	14.925
GR Natuur en recreatieschap IJsselmonde	16%	288	280	4.701	4.532	3.435	3.818
GR Bureau Openbare Verlichting	15,4%	94	100	372	280	223	298
GR Gevudo (aandeel garantierisico ca. € 7 mln)	7,4%			30	30	401	330
Bedrijfsvoeting Drechtsteden (incl GBD/ OCD)	6,8%	3.986	3.990	-	-	-	-
Dienstverlening Drechtsteden	-	1.153	1.165	-	-	-	-
Smart Delta Drechtsteden	-	475	481	-	-	-	-
Vennootschappen							
ROM-D Holding NV	2,4%	-	-	4.603	NNB	2.201	NNB
ROM-D Capital BV		-	-	20.583	NNB	552	NNB
ROM-D Beheer NV		-	-	63	NNB	346	NNB
ROM-D Capital beheer BV		-	-	-10	NNB	80	NNB
ROM-D KILL III CV	1,5%	-	-	14.555	NNB	183	NNB
ROM-D Projecten CV		-	-	1.638	NNB	9.385	NNB
Oasen (NV)	2,8%	-	-	136	NNB	263	NNB
Stedin Holding (NV)	0,4%	-	-	3.370.000	3.586.000	4.728.000	6.489.000
BNG (NV)	0,1%	-	-	4.468.000	4.554.000	123.473.000	111.010.000

A. Gemeenschappelijke regelingen

Een groot deel van de gemeentelijke middelen wordt via verbonden partijen ingezet voor realisatie van doelen, uitvoering van processen en ondersteuning van de bedrijfsvoering. Vanwege de vaak aanmerkelijke bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen is inzicht in en effectieve sturing op deze verbonden partijen noodzakelijk.

GR Sociaal

Vanaf 1 januari 2022 is de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal van start gegaan, een klassieke collegeregelingsvorm waar de Sociale Dienst Drechtsteden onderdeel van is. Het Servicecentrum Drechtsteden, Gemeentebelastingen Drechtsteden en het Onderzoekscentrum Drechtsteden zijn ondergebracht bij de gemeente Dordrecht, die fungeert als serviceorganisatie voor de overige gemeenten binnen de regio. Vanaf 1 januari 2023 maakt Drechtwerk onderdeel uit van de GR Sociaal.

Naam verbonden partij	GR Sociaal
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het openbaar belang dat wordt behartigd is het realiseren van een zelfstandig en volwaardig bestaan voor alle inwoners, waarbij alle inwoners van de Drechtsteden zelfstandig en volwaardig kunnen leven, werken, wonen en meedoen. Waar dat niet lukt is het doel van de GR Sociaal om die mogelijkheden te vergroten.
Risico's	- Het kabinet heeft besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het kabinet gaat er van uit dat de gemeenten hierdoor per saldo minder zullen uitgeven voor de Wmo voorzieningen. Vooruitlopend op de wetgeving die hierbij nodig is heeft het kabinet al wel de algemene uitkering uit het gemeentefonds neerwaarts bijgesteld. Voor de Drechtstedengemeenten betekent dit een lagere uitkering uit het Gemeentefonds van circa 3 miljoen euro. Het risico geldt vanaf 2028. - Met ingang van half juli 2026 wordt de Papendrechtse brug 56 dagbesteding (75%) voor een periode van negen maanden afgesloten. Vanuit SDD-oogpunt zal de afsluiting met name het collectief vraagafhankelijke en het doelgroepenvervoer (in brede zin) treffen en - voor zover inwoners voor hun participatie afhankelijk zijn van een locatie aan de 'andere kant van de brug' - de dagbesteding. Zeker is dat - met lange omrijtijden - niet met gelijkblijvende capaciteit hetzelfde volume kan worden vervoerd. Maar welke exacte consequenties het uiteindelijk zal hebben, is nog niet te voorspellen. Momenteel worden tal van initiatieven ontwikkeld om de impact voor onze doelgroepen te beperken en ook vanuit Rijkswaterstaat komen financiële middelen ter beschikking om de financiële gevolgen te dempen. Pas in de

	tweede helft van 2026 kan een realistische impactanalyse worden gemaakt op basis van de feitelijke praktijk. Dit zowel ten aanzien van de dienstverlening aan onze inwoners als ten aanzien van de financiële gevolgen. Hiermee ontstaat wel een financiële onzekerheid, die in de Begroting 2027 en de Voorjaarsbrief 2026 niet onvermeld mag blijven. • Voor het aantal bijstandsgerechtigden wordt voor 2026 uitgegaan van de Macro Economische Verkenning 2026 (publicatie CPB). Deze heeft voor 2026 een neutrale ontwikkeling. Mocht aan het eind van het jaar blijken dat we 100 klanten meer hebben is er een risico van € 1 miljoen. • Het risico is dat door de verhuizing frictiekosten in contracten ontstaan, zoals dubbelingen in de afdracht aan Bedrijfsvoering Drechtsteden en onzekerheden rond de dienstverlening van de FMO. Omdat de exacte omvang nog niet te bepalen is en afhankelijk is van de nieuwe huisvestingssituatie, kan dit leiden tot budgetoverschrijding, al wordt de kans hierop als matig ingeschat. Door strak contractmanagement te voeren, dubbelingen tijdig te signaleren en contracten waar nodig te beëindigen, over te zetten of te heronderhandelen, wordt het risico op frictiekosten beperkt. Ook in de onderhandelingen met BD wordt actief gestuurd op ontubbeling. Eventuele dubbele afdrachten worden met terugwerkende kracht gecorrigeerd, waardoor de daadwerkelijke impact naar verwachting kleiner uitvalt. In 2027 wordt het risico herzien.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	De zeggenschap van de gemeente wordt vormgegeven door deelname aan het AB (collegelid).
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	• De financiële positie van gemeenten staat onder druk door de aangekondigde kortingen op het gemeentefonds. Hoewel het Rijk via de Voorjaarsnota en Meicirculaire 2025 tijdelijk extra middelen beschikbaar heeft gesteld, wordt het effect van het ravijnjaar vooral uitgesteld naar 2028. Om hierop voorbereid te zijn, onderzoekt de GR Sociaal binnen de bestuurlijke opdracht Toekomstbestendig Sociaal Domein hoe de kosten in het sociaal domein beheersbaar kunnen blijven. Daarbij wordt ingezet op een efficiëntere uitvoering en bedrijfsvoering. In de begrotingen voor 2025 en 2026 waren al structurele besparingen doorgevoerd op formatie, personeelskosten en overhead. Tegelijkertijd blijkt dat sommige eerder verwachte besparingen niet haalbaar zijn. Zo wordt niet langer uitgegaan

	van een hogere uitstroom uit de bijstand dan landelijk wordt verwacht en valt de opbrengst van herstelgerichte ondersteuning lager uit. Daarom wordt gezocht naar alternatieven, bijvoorbeeld via nieuwe vormen van participatie, aanpassingen in het minimabeleid en hervormingen binnen de Wmo. Voor de komende jaren ligt de focus op het ontwikkelen van aanvullende ombuigingsmaatregelen, waarbij onder meer wordt gekeken naar arbeidsondersteuning, minimeerregelingen, de inrichting van de Wmo en mogelijkheden binnen de bedrijfsvoering. Daarnaast sluit de GR Sociaal vanaf 2027 aan bij gezamenlijke begrotingsrichtlijnen binnen de Drechtsteden om meer uniformiteit en voorspelbaarheid te creëren. Naast kostenbeheersing wordt nadrukkelijk ingezet op regionale samenwerking en fundamentele vernieuwing van het sociaal domein. De verwachting is dat structurele besparingen alleen mogelijk zijn wanneer processen, voorzieningen en de sociale infrastructuur anders worden ingericht. Hoewel hiervoor deels landelijke stelselwijzigingen nodig zijn, ziet de GR Sociaal ook kansen om regionaal samen met gemeenten en partners duurzame verbeteringen te realiseren. • Voor 2027 staan gemeenten en de GR Sociaal voor de opgave om inwoners steeds beter te ondersteunen in een samenleving die complexer wordt en waarin de druk op zorg, inkomen en participatie toeneemt. Landelijke ontwikkelingen, zoals de hervorming van de inkomensondersteuning, de doorontwikkeling van de Participatiewet en het Nationaal Programma Armoede en Schulden, vragen om dienstverlening die eenvoudiger, toegankelijker en meer gericht is op de menselijke maat. Tegelijkertijd neemt de vraag naar zorg toe door vergrijzing en maatschappelijke ontwikkelingen, waardoor preventie, samenwerking en innovatie steeds belangrijker worden. Daarom zet de GR Sociaal in op een integrale aanpak waarin werk, participatie, zorg en bestaanszekerheid met elkaar worden verbonden. De bedoeling is om de samenwerking met inwoners, partners en gemeenten te versterken, te investeren in vroegsignalering en toegankelijke dienstverlening en ondersteuning te organiseren voor mensen die extra hulp nodig hebben bij participatie en het vinden van werk.
--	--

Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel hoog
Websites en documenten	https://bestuur.socialiedienstrechtsteden.nl

GR Veiligheidsregio ZHZ

Onze gemeente maakt deel uit van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. De gemeenschappelijke regeling VRZHZ is aangegaan met de gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.

In de veiligheidsregio zijn de brandweertaak en de taken op het terrein van de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), Risicobeheersing en Crisisbeheersing en Rampenbestrijding ondergebracht.

Naam verbonden partij	GR Veiligheidsregio ZHZ
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	De regeling is opgericht voor de uitvoering van de Wet veiligheidsregio's en heeft als doel te allen tijde een gezamenlijke effectieve en efficiënt georganiseerde slagkracht voor incidentbestrijding, crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen te kunnen leveren en een deskundig en betrouwbare veiligheidsadviseur te zijn.
Risico's	De GR VRZHZ geeft de volgende risico's op: • Een langdurige calamiteit; • Uitval middelen en ICT; • De effecten van de invoering en uitvoering van de deeltijdrichtlijn; • Eigen risicodrager WW; • Frauderisico's; • Door te berekenen BTW gezamenlijke meldkamer; • Continuïteit procesgang; • Last onder dwangsom Spinel BV; • PTSS-regeling.

Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	De burgemeester zit in het Algemeen Bestuur en is lid van de audit-commissie.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	De taken van de Veiligheidsregio zijn uitgebreid en veel omvattend. In een wereld die de nodige spanningen kent, wordt vaker een beroep op de Veiligheidsregio gedaan zoals afgelopen jaren gebleken is. Dit in combinatie met de opdracht een nullijn te hanteren levert spanning op. Daarnaast zijn de effecten van de weerbaarheidsopgave en het door ontwikkelen van toekomstbestendige brandweerzorg nog onduidelijk. Verder loopt de nationale inzet van defensie door spanningen in de wereld verder terug. Deze inzet moet worden opgevangen. En ook de effecten van de grote infrastructurele werken in onze regio zijn onduidelijk, maar houden ons de komende jaren bezig.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel midden
Websites en documenten	www.vrzhz.nl

GR Omgevingsdienst

We participeren op Zuid-Holland Zuid-niveau in de GR Omgevingsdienst die voor ons de wettelijke milieu- en omgevingstaken uitvoert. De 10 gemeenten uit de regio Zuid-Holland Zuid zijn eigenaar, samen met de provincie Zuid-Holland.

Naam verbonden partij	GR Omgevingsdienst ZHZ
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Uitvoeren van de wettelijke milieu- en omgevingstaken voor de 10 gemeenten van Zuid-Holland Zuid en een deel van de provincie Zuid-Holland.

Risico's	• Financiële druk - Mate waarin de schommeling in omzet opgevangen kan worden. Er is een algemeen financieel risico vanwege de dalende inkomsten uit het Gemeentefonds en de noodzaak tot bezuinigingen. Dit kan gevolgen hebben op de capaciteit en dienstverlening van OZHZ. • Afhankelijkheid van OZHZ - Eventuele vertragingen of kwaliteitsproblemen bij OZHZ beïnvloeden gemeentelijke projecten en naleving van wetgeving.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (collegelid) en (mogelijk) lid van de auditcommissie.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	In 2026 heeft OZHZ de bestuursopdracht voor financiële ombuigingen voor 4% ingevuld. Voor de resterende taakstelling van 1% kijkt zij naar mogelijke taakverbreding en/of procesoptimalisaties. De implementatie van de geactualiseerde missie, visie en strategie krijgt in 2027 verder vorm. OZHZ ontwikkelt zich tot een brede expertisedienst met focus op het uitvoeren van brede VTH-taken, het versterken van adviestaken en intensievere samenwerking met andere omgevingsdiensten. De dienst voldoet sinds april 2026 aan de landelijke robuustheidscriteria en verdiept de samenwerking via gezamenlijke projecten op data, informatiebeveiliging, toezicht, inkoop en innovatie. Belangrijke inhoudelijke thema's in 2027 zijn de doorlopende effecten van de Omgevingswet, regionale afstemming over bodemtaken, de toenemende regelgeving rond circulaire economie, energiebesparingstoezicht. Daarnaast blijft OZHZ investeren in datagedreven werken en professionalisering. De unit Data & ICT ondersteunt zowel uitvoering als beleidsontwikkeling. Organisatorisch is 2027 een bijzonder jaar door de wisseling in de directie.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel midden
Websites en documenten	www.ozhz.nl

GR Dienst Gezondheid & Jeugd

De Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) bestaat uit vier onderdelen: De GGD Zuid Holland Zuid, Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS), Veilig Thuis (VT) en de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ). De GGD ZHZ beschermt en bevordert gezondheid met preventie, infectieziektenbestrijding en kennis. Bureau LVS houdt jongeren in beeld en ondersteunt doorstroom naar onderwijs en werk. VT stopt en voorkomt kinder- en ouderenmishandeling en huiselijk geweld. De SOJ is verantwoordelijk voor inkoop en contractmanagement van jeugdhulp. Ook de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) behoort formeel bij de DG&J.

Naam verbonden partij	GR Dienst Gezondheid & Jeugd
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	De DG&J bewaakt, beschermt en bevordert in opdracht van de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid de activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van de ontwikkelingskansen van onze inwoners. De taken van de SOJ zijn: inkoop, contractmanagement, cliëntadministratie, facturatie, advies en informatievoorziening. De beleidsontwikkeling en de aansturing van het lokale veld (inclusief de toegang voor jeugdhulp) ligt bij gemeenten.

Risico's	Voor de DG&J zijn de belangrijkste risico's: • Taakstellende begroting bij een groeiend beroep op dienstverlening: Het beroep op de dienstverlening bij Veilig Thuis, OOGZ en Leerplicht is sterk gestegen. De DG&J heeft met de impactanalyses aangegeven meer middelen nodig te hebben om de stijgende vraag af te handelen of dat het aantal meldingen naar beneden moet worden gebracht. Bij bespreking van de kadernota en de impactanalyses op 19 december 2024 heeft het AB besloten de begroting 2025 als kaderstellend voor 2026 te hanteren. Gemeenten kunnen geen aanvullende middelen beschikbaar stellen voor 2025 en 2026, terwijl de aantallen sterk gegroeid zijn en een stijgende lijn laten zien. Bij de Kadernota 2027 is deze lijn doorgezet door het hanteren van de nullijn plus indexatie. Het aantal meldingen is echter nog steeds hoog. Bij niet (voldoende) invullen van de benodigde randvoorwaarden en onvoldoende effect van de bijsturingsmaatregelen kan mogelijk niet op een verantwoorde manier invulling worden gegeven aan de werkzaamheden en moeten mogelijk alsnog extra kosten worden gemaakt. • Psychosociale hulpverlening aan Oekraïners De psychosociale hulpverlening aan Oekraïners is met ingang van 2025 ondergebracht bij de DG&J. De bekostiging via “Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen” is verlengd tot in ieder geval eind 2026 doordat de regeling tot en met 4 maart 2027 is verlengd. Bij beëindiging van de bekostiging moet overwogen worden of gemeenten de psychosociale hulpverlening willen continueren en zelf gaan uitvoeren. De kosten daarvoor bedragen circa €300.000,- tot €400.000,-. Bij beëindiging van de taak zijn er mogelijk frictiekosten vanwege een vast contract met een medewerker. COVID19: Het Ministerie van VWS heeft met ingang van 2025 de vergoedingssystematiek voor COVID-19-vaccinaties gewijzigd naar een ‘prijs-per-prik’. De verwachting is dat de vergoeding per vaccinatie de komende kuren zal afnemen. DG&J kent een aantal kenmerken waardoor de kosten per vaccinatie relatief hoog liggen. Dit betreft onder andere de omvang van de GGD ZHZ, het ontbreken van een geïntegreerde JGZ-organisatie en de omvangrijke geografische spreiding binnen het werkgebied. De sluiting van de Papendrechtse brug voor 9 maanden heeft aanzienlijke gevolgen voor de bereikbaarheid binnen de regio en maakt de huidige uitvoeringswijze van de vaccinatiecampagne niet langer efficiënt of haalbaar. Dit leidt
-----------------	---

	naar verwachting tot extra inzet van personeel, aanvullende logistieke maatregelen en hogere operationele kosten. De verwachting is daarom dat de COVID-19-vaccinatiecampagne niet binnen de beschikbare vergoeding uitgevoerd kan worden. Voor de SOJ zijn de belangrijkste risico's: • <i>Risico's gerelateerd aan jeugdhulpgebruik</i> Na een daling van het jeugdhulpgebruik in 2025 stabiliseert in 2026 het jeugdhulpgebruik. In de Hervormingsagenda Jeugd zijn een aantal programmalijnen opgenomen die moeten leiden tot een forse afname van de kosten. In lijn hiermee worden de rijksbijdragen afgebouwd. Als het niet lukt de kosten te laten dalen, ontstaat er een tekort tussen rijksbijdragen en kosten jeugdhulp. • <i>Risico vanwege hogere inflatie en indexatie</i> Onzekerheden in de ontwikkeling van de inflatie kunnen de indexatie van tarieven doen oplopen. De tarieven worden geïndexeerd volgens de landelijk overeengekomen OVA-methodiek. Hiermee wordt ook het gemeentefonds voor het onderdeel jeugdhulp geïndexeerd. Gemeenten ontvangen dus middelen voor de indexatie van de tarieven jeugdhulp. • <i>Risico verplicht kostprijsonderzoeken</i> Bij nieuwe contractering of contractverlening moet een kostprijsonderzoek naar de toereikendheid van de tarieven worden gedaan. De kostenontwikkeling van zorgaanbieders moet in de tarieven gevolgd worden. De eerstvolgende nieuwe contractering of verlenging is per 1 januari 2028. Het afgelopen kostprijsonderzoek gaf een fors stijgende kostenontwikkeling bij zorgaanbieders weer die tot een forse tariefstijging van €6,4 mln heeft geleid.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (collegelid) .

Toekomstperspectief en ontwikkelingen	· De DG&J werkt ook in 2027 met een taakstelling van 8% op de begroting (exclusief SOJ). Deze taakstelling is ingezet in 2026 in de vorm van een zogenoemde ‘nullijn’. Deze nullijn heeft als gevolg dat de DG&J met bestaande capaciteit de gestegen stroom van meldingen bij LVS, OGGZ en VT het hoofd moet bieden. Dit brengt risico’s met zich mee, zowel in casuïstiek als voor de inzetbaarheid van medewerkers. Om grip te krijgen op het groeiende beroep vanuit de samenleving op onze dienstverlening, hebben we in 2025 samen met gemeenten intensief gewerkt aan plannen om deze alsmaar stijgende trend te doorbreken. De implementatie van deze plannen kost tijd. Samen met gemeenten blijven we ons inspannen om te zorgen dat inwoners vroegtijdiger passende ondersteuning krijgen en zo de druk op onze dienstverlening in het belang van alle betrokken partijen wordt verminderd. Een belangrijke ontwikkeling betreft de aankomende implementatie van de Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdhulp. Deze wet verplicht gemeenten om een jeugdregio in te richten, tot gezamenlijke inkoop van (specialistische) jeugdhulp en tot een regiovisie te komen. In 2026 is gestart met de voorbereidingen hiertoe en naar verwachting wordt begin 2027 een 9de wijziging van de GR-regeling aan de gemeenteraden voorgelegd. Ook de regiovisie zal ter vaststelling aan alle gemeenteraden worden aangeboden.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel midden
Websites en documenten	www.dienstgezondheidjeugd.nl www.jeugdzhz.nl

Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde

Naam verbonden partij	Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het Natuur- en Recreatieschap heeft als doel de natuur- en recreatiegebieden in de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht efficiënt en effectief te beheren.
Risico's	• Het uittreden van gemeenten uit het schap. • Realisatie van de maatregelen uit het programma toekomstbestendig NRIJ is nog onzeker en afhankelijk van voortgang en uitvoerbaarheid van de maatregelen.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	De wethouder RO is lid van het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het NRIJ. Een raadslid is lid van het Algemeen Bestuur van het NRIJ.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	De recreatiegebieden van het NRIJ hebben een grote maatschappelijke waarde in een sterk verstedelijkte regio. De gebieden dragen bij aan natuur, recreatie, gezondheid en leefbaarheid op het eiland IJsselmonde. De druk op de gebieden neemt echter toe, waardoor de keuzes van beheer steeds belangrijker worden. Het NRIJ werkt nadrukkelijk aan het borgen van financiële stabiliteit voor het schap en de deelnemers. Dit uit zich onder meer in een beweging naar een meer transparante, toelichtbare en toekomstbestendige inrichting van de samenwerking. Er is en wordt gewerkt aan een herijking van de samenwerking met de uitvoerende partner, Staatsbosbeheer. Het programma Toekomstbestendig NRIJ is gestart na het uittreden van de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland, waardoor de inkomsten van het schap sterk zijn verminderd. Dit heeft geleid tot een structurele taakstelling. Het programma biedt een kader voor het realiseren van structurele kostenreductie en beheerlasten en een doelmatigere inzet van middelen. Bij de programmabegroting van het NRIJ van 2027 is uitgegaan van een taakstellend kader als structurele opgave binnen de al

	bestaande taakstelling. Dit vraagt om optimalisatie en kostenbeheersing binnen de reguliere processen en beheeractiviteiten. Met het oog op een herziening van de samenwerkingsovereenkomst tussen NRIJ en Staatsbosbeheer wordt gewerkt aan een verdere verduidelijking van de rollen en verantwoordelijkheden.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel midden
Website en documenten	www.recreatiegebied-ijsselmonde.nl

GR Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)

De GR Gevudo bezit 14,28% van de aandelen van NV Huisvuilcentrale Noord-Holland, HVC te Alkmaar en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC. De huidige deelnemers aan de GR Gevudo zijn de gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht. In het verleden was de GR daadwerkelijk actief in het verzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Tegenwoordig zijn de doelen het verwerven, beheren en vervreemden van aandelen in het kapitaal van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) en het partij zijn bij overeenkomsten tussen aandeelhouders van HVC. De GR staat naar rato van haar deelname in HVC garant voor het nakomen van de financiële verplichtingen die HVC is aangegaan; op basis van een met aandeelhouders overeengekomen ballotageovereenkomst. Hiervoor ontvangen wij een garantstellingsprovisie.

Naam verbonden partij	GR GEVUDO
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV HVC en daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC. De laatste jaren neemt de omvang van het onderdeel 'warmte' van HVC toe. Ook voor onze gemeente gaat HVC een warmtenet aanleggen.
Onzekerheden	Een eventuele aanspraak door een bank op de gegarandeerde leningen betekent dat de deelnemers hun eigen aandeel dragen.
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur (collegelid).

Toekomstperspectief en ontwikkelingen	HVC is financieel robuust, ook op de middellange termijn. De bedrijfsvoering van HVC is adequaat, uitgaande van de financiering met gegarandeerde leningen. HVC heeft in de afgelopen jaren gewerkt aan verdere solvabiliteitsopbouw. We zien echter dat HVC haar strategie herijkt voor de periode 2025-2030. Zowel aan de afval- als aan de energiekant wil HVC komende jaren investeren. Om aan deze financieringsbehoefte te voldoen heeft de directie samen met de raad van commissarissen besloten de maximale garantstelling op te hogen. Onze gemeente stond per begin 2025 nog garant voor ongeveer € 5,5 miljoen. De verwachting was dat de gegarandeerde financiering zou toenemen vanwege de eerdergenoemde strategie. We zien nu dat deze verwachting is waargemaakt en onze gemeente per begin 2026 voor ongeveer € 6,1 miljoen garant staat. Als er nieuwe gemeenten als aandeelhouder toetreden tot HVC, kan het investeringsvolume en daarmee de maximale garantiesom toenemen. Maar zolang de verbrandingsinstallaties voldoende aanbod van onder andere de gemeentelijke klanten en waterschappen behouden en HVC de risico's blijft beperken, is het risico voor gemeenten beperkt. Het jaarresultaat van de onderneming en daarmee de solvabiliteitsopbouw kan altijd beïnvloed worden door ontwikkelingen rondom de energielevering door HVC en door andere omstandigheden.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel laag

Bureau Openbare Verlichting

Naam verbonden partij	Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede
Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Kerntaak van deze organisatie is het uitvoeren van het beheer van de openbare verlichting en de centrale aansturing en bewaking op de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden hieraan. Bureau OVL fungeert op dit terrein ook als het kenniscentrum voor de deelnemers en voert in opdracht projecten voor de gemeenten uit.

Onzekerheden	• Er worden geen risico's genoemd.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Bureau OVL is bezig geweest met het verbeteren van hun beheer. Zo hebben ze al hun documenten geüpdatet. Daarnaast zijn ze bezig de installatieverantwoordelijkheid op zich te nemen voor de openbare verlichtingsinstallaties.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel midden

B. Deelnemingen

ROM-D

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij is de grondontwikkelingsmaatschappij van de Drechtsteden. ROM-D is een publiek-privaat samenwerkingsverband van de gemeenten in de Drechtsteden, de Provincie Zuid-Holland en het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam.

De belangrijkste opgave is het versterken van de regionale economie met als belangrijkste activiteiten:

- de uitgifte van kavels (voor bedrijven);
- de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen;
- de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen;
- de promotie van de regio Drechtsteden.

Naam deelneming	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D)
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	De structuren na invoering van de doorontwikkeling: • ROM-D Holding N.V. • ROM-D Beheer N.V. • ROM-D Capital B.V. • ROM-D C.V.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het versterken van de economische ontwikkeling van de Drechtsteden.

Financieel belang van de gemeente	Kapitaaldeelname ROM-D Dordtse Kil III CV: Commanditair kapitaal: 140.989 (1,5%) ROM-D Holding NV: Kapitaal: 109.216 (2,4%)
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	Bestuurlijk: de wethouder Economie heeft zitting in de Holding N.V..
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	ROM-D werkt op een proactieve manier samen met ondernemers en grondeigenaren met inzet van kapitaal en een eigen revolverend kapitaalfonds. De ROM-D gaat daarbij zelf actief op zoek naar nieuwe ontwikkelingen. De komende jaren werkt ROM-D onder andere aan het Dolderman project (Dordrecht), Dordtse Kil, Veerweg (Hendrik-Ido-Ambacht) en het Nedstaal-terrein (Alblasserdam).
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel gemiddeld

Stedin Holding

Naam deelneming	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	N.V.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Waarborg energievoorziening
Financieel belang van de gemeente	De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht bezit in totaal 24.367 aandelen in Stedin Holding N.V. (ongeveer 0,40%). Het betreft 22.495 gewone aandelen en 1.872 cumulatief preferente aandelen.
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	Als aandeelhouder
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	De eerdere druk op de financiering van de investeringen bij Stedin Holding N.V. is grotendeels afgenomen. Belangrijke oorzaken hiervan waren de toetreding van de Nederlandse Staat in december 2023 en de toetreding van een aantal decentrale overheden in maart 2024. Hierdoor was er eerder geen sprake meer van een acute kapitaalbehoefte bij Stedin. Inmiddels lijkt deze situatie te veranderen. De investeringsagenda bij Stedin blijft onverminderd hoog waardoor de aandeelhouders door de

	aandeelhouderscommissie zijn geïnformeerd over een vermoedelijk verhoogde kapitaalbehoefte van Stedin in 2029 en verder. Hierbij worden diverse opties samen met Stedin onderzocht, waaronder ook de aanpassing van het dividendbeleid. Voor 2027 verwachten wij op basis van ons rekenmodel een beperkte stijging van het dividend. Voor de jaren daarna kiezen wij voor een stabiele raming. De gesprekken met Stedin en de AHC zullen uitwijzen of er aanleiding is om deze raming in de toekomst eventueel naar beneden bij te stellen.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel laag

Oasen

Het doel van deze deelneming is het borgen van publieke belangen met betrekking tot drinkwater.

Naam deelneming	Oasen Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Gouda
Rechtsvorm	N.V.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het verzorgen van drinkwater voor onze inwoners.
Financieel belang van de gemeente	21 van de 748 uitgegeven aandelen (3%), met een boekwaarde van ongeveer € 10.000. De laatste jaren hebben wij geen dividend ontvangen.
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	Als aandeelhouder
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Bij onze deelneming Oasen N.V. zien we dat de resultaten onder druk komen te staan. Dit geldt ook voor de noodzakelijke investeringen die Oasen N.V. beoogt. Het kost steeds meer moeite om de drinkwatervoorziening voor de toekomst veilig te stellen. Het watersysteem loopt tegen zijn grenzen aan door de gevolgen van droogte op de kwaliteit van de bronnen, verzilting en een toenemende watervraag door een groeiende bevolking, regionaal stedelijke uitbreiding en de economie. Daarnaast verslechtert de kwaliteit van drinkwaterbronnen door vervuiling van landbouw, industrie en huishoudens. Droogteperioden, PFAS, medicijnresten en industriële lozingen spelen hierbij ook een rol. Om te zorgen

	voor voldoende drinkwaterbronnen in 2030 en later, heeft Oasen samen met de provincies Zuid-Holland en Utrecht het Regionaal Actieplan Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen opgesteld. In dit actieplan zijn afspraken gemaakt om gezamenlijk een tekort aan drinkwater te voorkomen door de uitbreiding van bestaande winningen en de ontwikkeling van nieuwe bronnen. In de provincie Utrecht werkt Oasen aan de uitbreiding van de bestaande winning in Vianen. In Zuid-Holland zoekt Oasen naar een nieuwe locatie in de Alblasserwaard en/of Krimpenerwaard.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel laag

BNG

De gemeente heeft een financieel belang in de Bank Nederlandse Gemeenten.

Naam deelneming	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	N.V.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	De Bank Nederlandse Gemeenten, opgericht in 1914, is een bank van en voor de overheid. De bank biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. De BNG heeft de hoogste rating voor kredietwaardigheid (AAA-status).
Financieel belang van de gemeente	De gemeente heeft 25.818 aandelen (0.05%) in haar bezit, met een boekwaarde van € 59.000. In deze begroting houden wij rekening met ongeveer € 64.000 aan dividendinkomsten.
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	Als aandeelhouder neemt de gemeente deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement: risicoprofiel laag

Smart Delta & Partners B.V.

Naam deelneming	Smart Delta & Partners B.V.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	B.V.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Versterken van de gezamenlijke slagkracht op het gebied van ruimtelijk-economische samenwerking tussen regiogemeenten, ondernemers en onderwijs.
Financieel belang van de gemeente	De deelnemende gemeenten hebben het symbolische bedrag van één euro ingelegd als aandeelhouder. Elke deelnemende gemeente heeft recht op één aandeel. Het eigenaarschap is daarmee evenredig verdeeld. De B.V. is een entiteit om samenwerking te coördineren. De B.V. doet zelf geen investeringen of participaties (met risico's). Dit wordt statutair uitgesloten. Het wordt een zuivere exploitatie BV, waarbij de middelen jaarlijks met een opdracht vanuit de gemeenten (de eigenaren) wordt ingebracht. Een kapitaalstorting bij aanvang is niet vereist. Exploitatie: De exploitatie van Smart Delta en Partners B.V. wordt gedekt vanuit de lopende middelen 'regionale begroting werken en economie' van Smart Delta Drechtsteden. De Drechtsteden gemeenten leveren deze bijdrage al als onderdeel van de jaarlijkse SDD begroting die door de raden worden vastgesteld. Het betreft dus een herschikking van bestaande middelen binnen de regiobegroting, waarbij een deel van de middelen voor de uitvoering jaarlijks via één opdracht op basis van een meerjarenplan- en begroting van de B.V. wordt verstrekt. De exploitatie is voor de gemeente budgettair neutraal. Om hierover afspraken te maken wordt een aandeelhoudersovereenkomst aangegaan door de aandeelhouders, waarin afspraken worden gemaakt over de inbreng van de jaarlijkse exploitatiebijdragen.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Als aandeelhouder neemt de gemeente deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De wethouders van EZ van de betrokken gemeenten vormen de bestuurlijke lijn die de koers en het uitvoeringsprogramma van de regio bepaalt.

Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Geen bijzonderheden
Sturingsarrangement gekoppeld aan risicoprofiel	Risicoprofiel laag

C. Samenwerkingsovereenkomst

Servicegemeente Dordrecht

In 2019 hebben de gemeenten in de Drechtsteden, mede naar aanleiding van het rapport van de commissie Deetman, de behoefte uitgesproken om de regie meer op lokaal niveau te beleggen en daarbij de goede onderlinge samenwerking te behouden. Om dit te realiseren is een nieuw sturingsmodel ingericht. Daarbij zijn het Servicecentrum Drechtsteden, Gemeentebelastingen Drechtsteden en het Onderzoekcentrum Drechtsteden ondergebracht bij de gemeente Dordrecht, die als Servicegemeente (SGD) voor de overige gemeenten binnen de regio uitvoering en waar gewenst vernieuwing en innovatie van producten uitvoert.

De afgelopen jaren is gewerkt aan de doorontwikkeling van de governance van de SGD inclusief een transparante dienstverlening en financieringsmethodiek. Dit heeft geleid tot een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK), die ingaat op 1 januari 2027. Op het moment van opstellen van deze begroting is de SOK nog niet definitief. Wel is duidelijk dat we per 1 januari 2028 de producten en diensten van de Gemeentebelastingen Drechtsteden niet meer afnemen en vanaf dat moment gaan betrekken van de SVHW. Ook is aangegeven dat wij geen producten en diensten meer willen afnemen van het Onderzoekscentrum Drechtsteden anders dan de verplichte onderdelen, zoals de centrale datavoorziening.

Naam	Servicegemeente Dordrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Samenwerkingsovereenkomst gemeente Dordrecht - gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, op basis van de Regeling onderlinge samenwerking Drechtstedengemeenten
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	De Servicegemeente Dordrecht/Bedrijfsvoering Drechtsteden voert sinds 2019 bedrijfsvoeringstaken uit voor de deelnemende gemeenten. De Drechtstedengemeenten zijn al enige jaren deelnemer in de Regeling onderlinge samenwerking Drechtstedengemeenten (de “lichte GR”); die geldt voor onbepaalde tijd. Deze vormt de juridische basis voor de samenwerking in de servicegemeente, die was vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Deze loopt af op 31 december 2026. De gemeente Dordrecht en de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht gaan per 1 januari 2027 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst aan voor onbepaalde tijd met mogelijkheid van tussentijdse (gedeeltelijke) opzegging. Hendrik-Ido-Ambacht neemt volgens de in 2026 vastgestelde Producten- en Dienstencatalogus (PDC) een pakket aan bedrijfsvoeringsdiensten van de Servicegemeente Dordrecht af, net als de andere gemeenten in de Drechtsteden. Dit pakket bestaat uit verschillende onderdelen op het gebied van inkoop, personeelsadvies, communicatie en juridische zaken.

	Om de taakuitvoering van de gemeente Dordrecht goed, efficiënt en rechtmatig te laten verlopen, zijn in 2021 aanvullende besluiten genomen. Het gaat om een verwerkersovereenkomst en een mandaatbesluit voor enkele hierboven genoemde taken. Ook de Archiefverordening en de Beheerregeling informatiebeheer zijn aangepast. Deze blijven ook met de nieuwe samenwerkingsovereenkomst van kracht.
Risico's	De samenwerking zoals overeengekomen in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Dordrecht moet zich in de praktijk nog vormen. Risico's kunnen optreden mocht de gemeente Dordrecht niet de kwaliteit van dienstverlening leveren die we gewend zijn en/of mogen verwachten.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	De Servicegemeente valt onder verantwoordelijkheid van de gemeente Dordrecht en valt ook binnen de begroting van deze gemeente. Hoewel het bestuur geen beslissingsbevoegdheid heeft, worden zij wel meegenomen in de plannen en kunnen hierop actief input leveren. Tevens kan een bestuurder te allen tijde het bestuurlijk overleg bij elkaar roepen. In het Strategisch Afnemersberaad, waaraan de secretarissen deelnemen worden de kaders bepaald.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	We volgen met aandacht hoe de nieuwe samenwerkingsovereenkomst in de praktijk gaat werken. Daarbij letten we met name op de kwaliteit van de dienstverlening, de kosten, en in hoeverre we die kosten kunnen beïnvloeden.

Dienstverlening Drechtsteden

Naam	Dienstverlening Drechtsteden
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	De samenwerking is gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst en heeft een juridische basis in een gemeenschappelijke regeling Onderlinge samenwerking Drechtsteden.
Doel (openbaar belang dat wordt behartigd)	Het verzorgen van de gemeentelijke dienstverlening rond de producten van de gemeentewinkel (paspoort, rijbewijs, adreswijziging, naturalisatie, e.d.), de receptie, de verkiezingen en het KlantContactCentrum (telefonie, webcare).

Risico's	Het programma ICT Beweegt is begin 2026 afgerond. Hoewel er verbeteringen zijn in de ICT problematiek voor dienstverlening, is dit nog niet volledig opgelost. Binnen Dienstverlening Drechtsteden is hier veel aandacht voor omdat dit extra capaciteit vraagt en een enkele keer leidt tot daadwerkelijke problemen in de dienstverlening. Er is een landelijk tekort aan ervaren specialisten op het gebied van Burgerzaken. Via een goed personeelsbeleid probeert men een aantrekkelijke werkgever zijn en de goede, ervaren specialisten aan zich te binden. Het blijft echter een risico. De financiering gaat nog aangepast worden op de structuur die Bedrijfsvoering Drechtsteden per 1 januari 2027 hanteert. Dit zou kunnen leiden tot een begrotingswijziging.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Er vindt periodiek een portefeuillehoudersoverleg plaats.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Van 2024 t/m 2028 zitten we in de periode van de paspoortenpiek (ontstaan door de invoering van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaart vanaf 2014). De piek vraagt o.a. meer inzet van personeel. Zoals op meer vakgebieden is goed personeel moeilijk te vinden. De kosten van inzet van meer personeel voor de paspoortenpiek compenseren we door hogere inkomsten van de leges. Digitalisering heeft volop aandacht. Nu het programma ICT Beweegt is afgesloten, komt er meer ruimte en kan verder geïnvesteerd worden in digitalisering. Doel daarvan is verhoging van de klanttevredenheid, vermindering van foutgevoeligheid en efficiënt en effectief werken. Er worden allerlei verbetertrajecten gestart om de kwaliteit van brp- en burgerlijke stand-producten te verbeteren. Nodig omdat de vereisten met name op het gebied van persoonsgegevens strikter zijn geworden.

Paragraaf 7. Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van onze primaire taken en processen. Binnen onze organisatie werken we continu aan een moderne en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Een bedrijfsvoering die meebeweegt met de eisen die de samenleving stelt aan het college, de raad en onze eigen professionaliteit. Dit past bij een zelfbewuste en zelfstandige gemeente met een eigen organisatie. Personeel & Organisatie.

Strategische personeelsplanning

Strategische personeelsplanning krijgt ook in 2027 een prominente rol

We zetten in op mobiliteit en ontwikkeling. Inzicht in wat we voor talent in huis hebben en wat we nodig hebben voor een toekomstbestendige organisatie. Met de vergrijzing op komst kijken we nu al naar hoe we strategische plekken kunnen opvangen.

Samen voor Ambacht

In 2025 zijn we van start gegaan met ons programma voor organisatieontwikkeling “Samen voor Ambacht”. In 2027 houden we vast aan de pijlers uit dit programma. Dat zijn: Betrokkenheid en verbinding, Eigenaarschap en leiderschap, Ontwikkeling en mobiliteit en De basis op orde.

Arbeidsmarkt

Hoewel de krapte op de arbeidsmarkt lijkt af te nemen, blijft het van groot belang om te blijven investeren in onze mensen. Opleidingen en een gezonde doorstroom binnen de organisatie dragen bij aan een toekomstbestendige en wendbare organisatie.

Investeren in jong talent door het beschikbaar stellen van stageplekken. Focus op interne vacatures zowel fysiek in HIA als in de regio.

Talentprogramma-Traineeprogramma

In 2027 ronden we ons vierde traineeprogramma af. De eerdere edities zijn succesvol gebleken: veel trainees hebben zich blijvend aan onze organisatie verbonden. We blijven investeren in organisatieontwikkeling, waarbij we inspelen op veranderende behoeften en ambities binnen het team.

Duurzame inzetbaarheid

Tot slot blijft duurzame inzetbaarheid een belangrijk speerpunt voor ons. Ook in 2027. We zetten ons in voor een werkomgeving waarin medewerkers vitaal, betrokken en productief kunnen blijven, nu en in de toekomst.

Dienstverlening Drechtsteden

Op het moment van schrijven is nog niet bekend hoe de definitieve

Samenwerkingsovereenkomst (SOK) per 1 januari 2027 eruit komt te zien. Wel is bekend dat ook met de wijzigingen die Hendrik-Ido-Ambacht nog doorgevoerd wil zien, het belangrijk is nauwlettend te volgen hoe de nieuwe manier van samenwerken er in de praktijk uit gaat zien.

We letten daarbij op drie dingen: de kwaliteit van de dienstverlening, de kosten, en in hoeverre we die kosten kunnen beïnvloeden.

Omdat we per 1 januari 2028 stoppen met het afnemen van de diensten van Belastingdienst Drechtsteden, bereiden we dit jaar zorgvuldig de overdracht naar SVHW voor. Ook gaan we de afname bij het voormalige OCD beperken tot alleen de verplichte diensten zoals de centrale datavoorziening. Voor eventuele (onderzoeks-)opdrachten die we nu niet meer afnemen en waar eventueel behoefte aan is, is een apart budget gereserveerd.

Informatisering

Nu het programma ICT Beweegt is afgerond wordt er gewerkt aan professionalisering van de I-organisatie. Hiervoor is een bureau ingehuurd dat niet alleen de I-organisatie bekijkt van Bedrijfsvoering Drechtsteden, maar van de gehele I-keten. Er is een plan opgesteld dat de komende 3 jaar wordt uitgevoerd en op allerlei vlakken verbeteringen gaat doorvoeren. Denk hierbij aan processen, cultuur, samenwerking, leveranciersmanagement, portfoliomanagement, etc. Dit alles gebaseerd op een I-visie die in 2027 vastgesteld moet worden.

Op het gebied van Informatiebeveiliging is een programma gestart dat ervoor gaat zorgen dat we gaan voldoen aan de vereisten van de nieuwe Cyberbeveiligingswet. Als eerste is er een gapanalyse uitgevoerd, waarvan de resultaten begin 2027 gepresenteerd worden. Op basis van deze analyse wordt er een planning gemaakt en worden verschillende projecten gestart om tot concrete resultaten te komen. Een groot deel hiervan zal regionaal opgepakt worden.

Het Business Continuïteitsplan (BCP), één van de vereisten van de Cyberbeveiligingswet, is in 2026 reeds gestart. Het maakt inzichtelijk welke risico's we lopen als applicaties niet meer werken en welke mitigerende maatregelen de risico's verkleinen tot een acceptabel niveau. De basis voor de kritieke processen is gelegd. Het BCP wordt de komende jaren steeds verder uitgebreid.

AI speelt een steeds grotere rol. Medewerkers worden bewust van de mogelijkheden, maar ook van de risico's en het zorgvuldig omgaan met AI. Een groepje enthousiastelingen binnen de organisatie doet verkenningen naar nieuwe mogelijkheden. Bij de aanschaf van nieuwe applicaties wordt gekeken naar de eventuele meerwaarde van inzet van AI. Ook Bedrijfsvoering Drechtsteden onderzoekt mogelijkheden om met gebruik van AI processen efficiënter te maken.

Communicatie

Goede communicatie vinden we belangrijk voor een sterke relatie en het vertrouwen tussen de gemeente en de Ambachtse samenleving. We zorgen ervoor dat inwoners weten wat we doen, waarom we dat doen en hoe ze mee kunnen praten of meedoen. Dit doen we in heldere en begrijpelijke taal. Dat geldt voor onze dienstverlening als gemeente en voor de onderwerpen die voortkomen uit het coalitieprogramma en de organisatievisie. Samen met het college en de organisatie werken we doorlopend aan een duidelijke koers en een herkenbare stijl van communiceren. We verbeteren de gebruiksvriendelijkheid en digitale toegankelijkheid van onze website, zodat iedereen informatie goed kan vinden en begrijpen.

Participatie

Het betrekken van kennis en ideeën vanuit de Ambachtse samenleving vinden we belangrijk voor het verbeteren van ons beleid en de uitvoering daarvan. We borgen en ontwikkelen participatie verder door in onze lerende organisatie. Bij participatie is het belangrijk dat de verwachtingen over en weer vooraf duidelijk zijn. Dat geeft vertrouwen. De (proces)afspraken over participatie leggen we helder en transparant vast in de participatieverordening en in onze interne werkafspraken.

Facilitair

We zetten de huidige koers voort door te blijven investeren in noodzakelijk onderhoud. Daarbij houden we rekening met de besluitvorming rondom een eventuele verbouwing of nieuwbouw van het gemeentehuis. Deze uitgangspunten nemen we ook mee in het nog op te stellen facilitair meerjarenplan.

Overhead

Op grond van artikel 18 van de financiële verordening art 212 Gemeentewet rekenen wij overhead toe aan rechten, heffingen en leveringen aan derden. De overhead wordt berekend op basis van de directe kosten van personeel en ingehuurd personeel. Overhead die samenhangt met subsidie, specifieke uitkeringen of vennootschapsbelastingplichtige activiteiten wordt apart geadministreerd en rechtstreeks toegerekend. Voor de kostprijs van rechten en heffingen wordt de overhead niet op de taakvelden verantwoord, maar wel meegenomen in de verplichte dekkingsopstelling voor de tarieven.

Paragraaf 8. Wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de transparantie van de overheid te vergroten door overheidsinformatie beter toegankelijk te maken. De wet kent twee onderdelen: passieve openbaarmaking, waarbij informatie op verzoek openbaar wordt gemaakt, en actieve openbaarmaking, waarbij bepaalde informatiecategorieën uit eigen beweging worden gepubliceerd.

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht blijft in 2027 werken aan de verdere uitvoering van de Woo. Daarbij ligt de focus op het structureel inrichten van de actieve openbaarmaking en het verder versterken van de informatiehuishouding en transparante dienstverlening.

Stand van zaken

In 2026 is een projectleider Woo aangesteld om de implementatie van de actieve openbaarmakingsverplichtingen binnen de organisatie te begeleiden. Onder leiding van de projectleider is een implementatieplan opgesteld waarin de benodigde organisatorische, juridische, technische en veranderkundige maatregelen zijn uitgewerkt.

De implementatie richt zich op het duurzaam inrichten van processen voor het actief openbaar maken van documenten uit de verschillende informatiecategorieën die de Woo voorschrijft. Hierbij wordt gebruikgemaakt van het zaakstelsel InProces als centraal bronsysteem voor archiefwaardige documenten. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbeteren van metadata, anonimisering, kwaliteitscontroles en publicatieprocessen.

De Woo-implementatie wordt gefaseerd uitgevoerd. Na de voorbereidingen in 2026 worden in 2027 meerdere informatiecategorieën ingericht en in de organisatie geïmplementeerd. Hierbij worden medewerkers ondersteund door middel van communicatie, trainingen en workshops, zodat Woo-proof werken onderdeel wordt van de reguliere werkprocessen.

Beleidsvoornemens 2027

Voor 2027 zijn de volgende activiteiten voorzien:

- verdere implementatie van de actieve openbaarmaking volgens de landelijke fasering van de Woo;
- inrichting van de processen voor het publiceren van convenanten, onderzoeksrapporten, ingekomen stukken en beschikkingen;
- versterking van de kwaliteit van de informatiehuishouding en documentregistratie;
- verdere ontwikkeling van de publicatieketen, inclusief metadata en anonimisering;
- uitvoering van trainingen en bewustwordingsactiviteiten voor medewerkers;
- inrichting van monitoring, kwaliteitscontroles en rapportages om de naleving van de Woo structureel te borgen.

Daarnaast blijft de gemeente Woo-verzoeken zorgvuldig en binnen de wettelijke termijnen afhandelen. De opgedane ervaringen uit de behandeling van Woo-verzoeken worden benut om processen verder te verbeteren en de organisatie voor te bereiden op een meer open en transparante werkwijze.

Regionale samenwerking

De gemeente blijft samenwerken binnen de regio Drechtsteden op het gebied van kennisdeling, implementatievraagstukken en technische voorzieningen. Deze samenwerking draagt bij aan een efficiënte uitvoering van de Woo en een uniforme aanpak binnen de regio.

Overzicht Woo-verzoeken 2025

Onderwerp verzoek	Type	Afhandelingswijze	Grootte
Coronaboetes	Informatieverzoek	Doorgestuurd naar ander bestuursorgaan	M = 5-10 uur
Cascade Hoge Kade	Woo-verzoek	Ingetrokken door verzoeker	M = 5-10 uur
Noodverordeningen	Informatieverzoek	Doorgestuurd naar ander bestuursorgaan	M = 5-10 uur
Bezwaar en beroep	Woo-verzoek	Toegekend	L = 10-30 uur
Uithuisplaatsingen, gedupeerde toeslagaffaire	Woo-verzoek	Afgewezen	L = 10-30 uur
Jacobuslaan 1	Woo-verzoek	Ingetrokken door verzoeker	M = 5-10 uur
TWS Van Kijfhoekstraat	Woo-verzoek	Toegekend	XXXXL = 100+ uur
Klachten	Woo-verzoek	Toegekend	XXL = 50-100 uur
Correspondentie Defensie	Woo-verzoek	Afgewezen	L = 10-30 uur
Artikel 13 Rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers	Woo-verzoek	Toegekend	XL = 30-50 uur
Flitscamera Sophiapromenade	Woo-verzoek	Doorgestuurd	S = tot 5 uur
OV Paulusweg 27	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
VP Van der Linden	Woo-verzoek	Toegekend	L = 10-30 uur
Documenten waarop geheimhouding is gelegd	Woo-verzoek	Afgebroken	L = 10-30 uur
Documenten waarop geheimhouding is gelegd	Woo-verzoek	Ingetrokken	L = 10-30 uur
Netwerkschade	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
Crossfit Veldoven 33	Woo-verzoek	Doorgezonden	M = 5-10 uur
Woo-verzoeken 2022, 2023 en 2024	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur

Overzicht aantallen Woo passieve zaken 2025

- Totaal: 18 verzoeken
- Toegekend: 7
- Afgewezen: 2
- Ingetrokken: 3
- Doorgezonden: 4
- Afgebroken: 2

2026

Onderwerp verzoek	Type	Afhandelingswijze	Grootte
AZC in HIA	Woo-verzoek	Toegekend	L = 10-30 uur
Riool en meldingen Druivengaarde	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
Woo-verzoeken doorlooptijd	Woo-verzoek	Toegekend	L = 10-30 uur
Ongevallen Heiningen	Woo-verzoek	Toegekend	L = 10-30 uur
Ongevallen Winkelcentrum Hoog Ambacht	Woo-verzoek	Afgebroken	S = tot 5 uur
Starterslening	Woo-verzoek	Afgewezen	M = 5-10 uur
Omzettingsvergunning kamerhuur	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
Ecologieweg 1 vergunning	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
Nationale hondenindex 2026	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
EVRM-schending en toegang recht	Woo-verzoek	Doorgezonden	S = tot 5 uur
Wagenpark en kentekenregistraties	Woo-verzoek	Toegekend	S = tot 5 uur
Verleende kamerverhuur/woningomzetting	Woo-verzoek	Afgewezen	M = 5-10 uur
Vergunning Paulusweg	Woo-verzoek	Toegekend	M = 5-10 uur
Opvangschip Bellriva Noordeinde	Woo-verzoek	Nog in behandeling	XXL = 50-100 uur
Ambachtsezoon ontwikkeling en project	Woo-verzoek	Nog in behandeling	XXXXL = 100+ uur
Handhaving café t Ambacht	Woo-verzoek	Nog in behandeling	XL = 30-50 uur
Planning en orientatie Bellriva-schip	Woo-verzoek	Nog in behandeling	XL = 30-50 uur
Laadpaal Bessengaarde	Woo-verzoek	Nog in behandeling	L = 10-30 uur

Overzicht aantallen Woo passieve zaken 2026 (t/m juli)

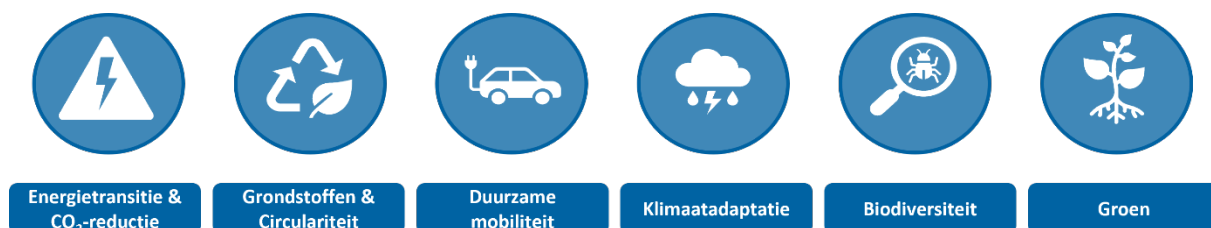
- Totaal: 18 verzoeken
- Toegekend: 10
- Afgewezen: 2
- Doorgezonden: 1
- Afgebroken: 1
- Nog in behandeling: 4

Paragraaf 9 duurzaamheid

Onze gemeente staat voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van energie, klimaat, leefomgeving en circulariteit. Wij blijven werken aan een duurzaam en toekomstbestendig Hendrik-Ido-Ambacht.

Deze paragraaf geeft inzicht in de begroting voor het Programma Duurzaamheid 2024-2030. Duurzaamheid is een integrale opgave die vraagt om de inzet van alle afdelingen binnen onze organisatie en om samenwerking met ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties.

Ons doel is om Hendrik-Ido-Ambacht te ontwikkelen tot een toekomstbestendige, gezonde en groene gemeente. Wij zetten in op projecten die bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot, het bevorderen van de biodiversiteit en het toegankelijk maken van betaalbare duurzame energie voor iedereen. Ook verbetering van de luchtkwaliteit speelt hierin een rol, omdat schone lucht direct bijdraagt aan gezondheid en leefbaarheid. Hierbij richten wij ons zowel op projecten voor de korte termijn, die direct uitvoerbaar zijn, als op projecten voor de lange termijn. De Regionale Energiestrategie 1.0 en de Groeiagenda 2030 vormen hierbij strategische kaders voor onze energietransitie en ruimtelijk-economische ontwikkeling.

De meeste uit te voeren maatregelen zijn ondergebracht onder de hierboven genoemde opgavelijnen. Per opgavelijn zijn de ambities en doelstellingen vanuit het Programma Duurzaamheid 2024-2030 overgenomen in deze begroting. De uitvoeringsagenda is opgenomen in deze paragraaf. Hierdoor kunnen we nieuwe inzichten toevoegen en inspelen op actuele ontwikkelingen en innovaties. Sommige activiteiten passen niet binnen één van de zes opgavelijnen, maar raken meerdere opgaven. Dit zijn gezamenlijke acties of acties die gericht zijn op communicatie en bewustwording. Deze zijn hieronder opgenomen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Fairtrade gemeente status behouden en versterken
Inwonersparticipatie (meedoen), informeren en stimuleren
Duurzaamheidsadvies: Maatwerk per project
Goede voorbeeld geven in gemeenteprojecten en -bedrijfsvoering, stimuleren, informeren en meedoen
Natuur- en duurzaamheidseducatie samen met HI5Ambacht
Gemeentelijke Investeringslening Duurzaamheid voortzetten
Organiseren van de KinderKlimaatTop 2027

Energietransitie & CO₂-reductie

We moeten de verandering van het klimaat tegengaan door de uitstoot van CO₂ te verlagen. In de vorige bestuursperiodes zijn de Regionale Energie Strategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Deze vormen de basis van onze aanpak. Wij voeren de RES en de TVW uit. Voor duurzame opwek van energie zetten wij ons vooral in op zonnepanelen. Daken van grote bedrijven en van gemeentelijk vastgoed zijn daarbij kansrijk. We onderzoeken de mogelijkheden om het warmtenet daar waar mogelijk in te zetten als eerste energiebron. Het is belangrijk dat een duurzame warmtebron voor het warmtenet wordt gerealiseerd.

Voor de opgavelijn Energietransitie en CO₂ -reductie, willen we in 2030:

- 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990.
- 20% besparing in het energieverbruik ten opzichte van 2020.
- Een CO₂-neutrale gemeentelijke organisatie zijn.

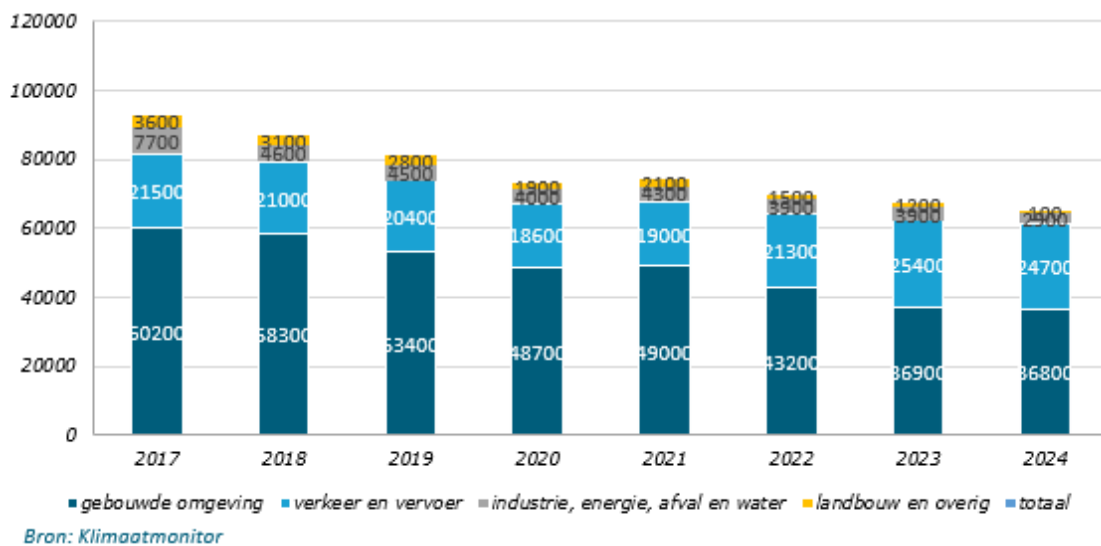
Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoeren Lokale Aanpak Isolatie vanuit Nationaal Isolatie Programma tranche 1, 2 en 3
Energiearmoede bestrijden met o.a. inzet Energiehulp, adviseurs Drechtse Stroom, inzet extra middelen lokale aanpak isolatie
Energiebesparing bij particulieren door een onafhankelijk advies door de energiecoaches van Drechtse Stroom
Inwonersparticipatie (meedoen), informeren en stimuleren aan de hand van de perspectiefkaart warmteprogramma en de actualiteiten
Samenwerken met OZHZ aan Energie-agenda
Inzet op ontzorgingsprogramma's in samenwerking met OZHZ en/of provincie
Verder gaan met het Soorten Management Plan voor gebouw minnende soorten, als vleermuizen, mussen, e.d. voor het verkrijgen van gebiedsgerichte vergunning, zodat woningeigenaren isolatiemaatregelen aan de bouwschil kunnen laten uitvoeren.
Inzetten op regionale samenwerking vanuit Smart Delta Drechtsteden op: - Energiebesparing - Energie opwek en – systemen - Aardgasvrij
Luchtkwaliteit integreren: onze acties verbinden met het Schone Lucht Akkoord (SLA) binnen het programma duurzaamheid.
Vervolg aan het uitvoeringsplan 'aardgasvrij' voor de buurten Kruiswiel en Oostendam
De aardgasvrije transitie vormgeven, uitvoeren, en stimuleren, op basis van het warmteprogramma.
VvE aanpak en advisering over verduurzaming van objecten
Maatschappelijk vastgoed verduurzamen op basis van wettelijke kaders en voorbereiden op aansluiting van het warmtenet
Verbindende rol spelen voor de energiecoöperaties in onze gemeente
Lokale coördinatie van netbewuste keuzes in de netcongestie problematiek

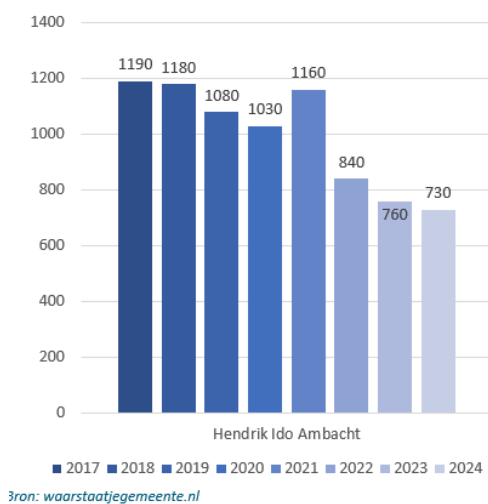
Waar staan we nu?

In 2017 was de totale bekende CO₂ -uitstoot (van de subsectoren: gebouwde omgeving, verkeer en vervoer, industrie en landbouw) in onze gemeente ca. 93.000 ton. De meest recente cijfers van de totaal bekende CO₂ uitstoot komen uit 2024, in dit jaar kwam de totaal berekende CO₂ -uitstoot van de gemeente uit op 64.500 ton. Dit is een daling t.o.v. 2017 van 31%. In 2020 was het energieverbruik van de bebouwde omgeving in de gemeente 738 TJ, in 2024 is dit energieverbruik gedaald naar 628 TJ, een besparing van 15%. De gemeentelijke organisatie is op diverse manier toe aan het werken naar een CO₂ -neutrale organisatie. Onder andere met de opwek van energie, het duurzaam inkopen van elektriciteit en gas, de duurzame eisen die gesteld worden bij het inkoopproces en het planten van bomen om de CO₂ uitstoot te compenseren.

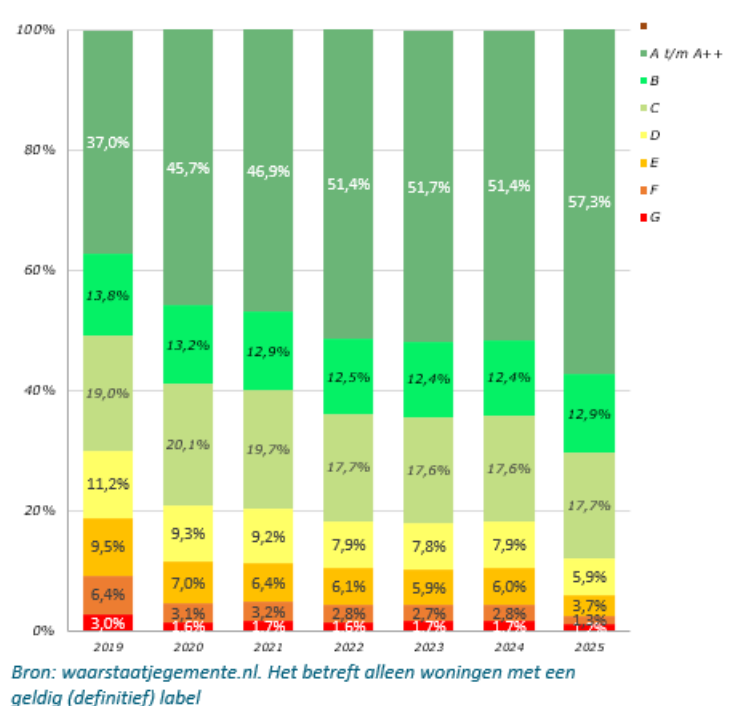
CO₂ uitstoot in ton (excl. snelwegen)

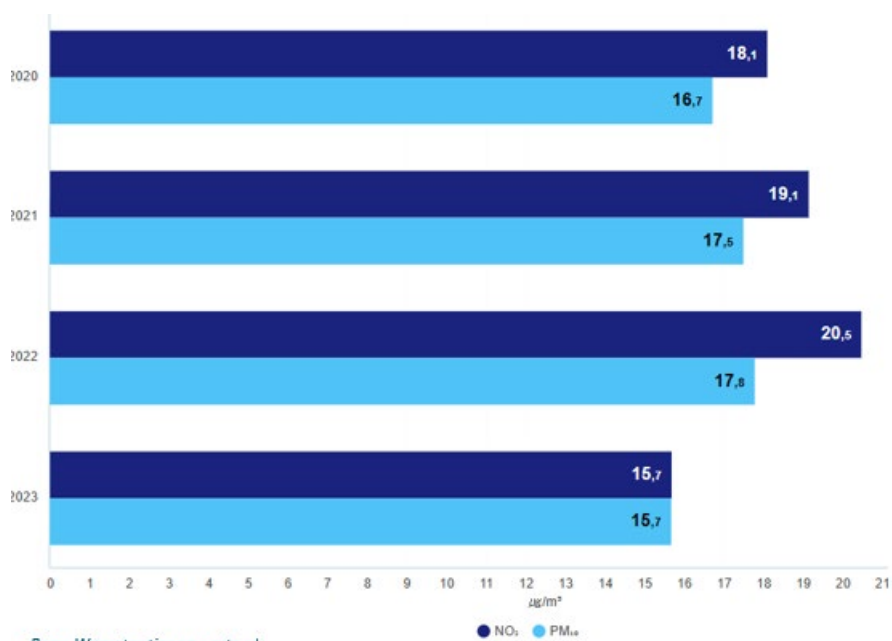
Gemiddeld gasverbruik woningen in m3

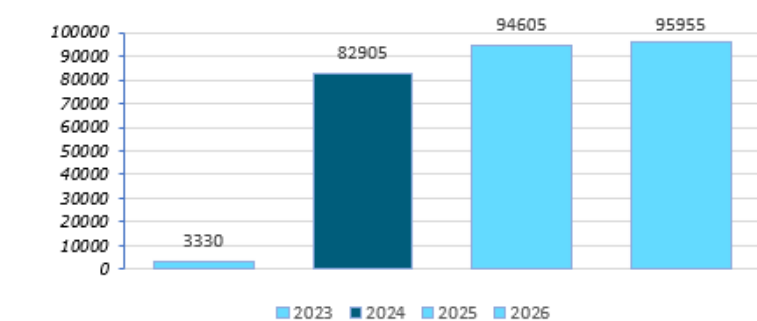
Energielabels van woningen in Hendrik-Ido-Ambacht

Luchtkwaliteit in Hendrik-Ido-Ambacht

CO2 besparing door Gemeentelijke Investeringslening Duurzaamheid in kg per jaar, cumulatief

Grondstoffen & Circulariteit

In een circulaire economie gebruiken we grondstoffen steeds opnieuw. Bestaande materialen worden zo lang mogelijk opgeknapt, gerecycled en hergebruikt. In een circulaire economie maken we ook gebruik van hernieuwbare energiebronnen. In de vorige bestuursperiode is het recycletarief vastgesteld. Daarnaast nemen we als gemeente onze voorbeeldrol serieus wanneer het gaat om duurzaam inkopen en afvalscheiding. We zetten ook in op circulair bouwen. Bij circulair bouwen gebruiken we zo min mogelijk nieuwe grondstoffen. Tijdens de bouw beperken we vervuiling zoveel mogelijk en zorgen we ervoor dat gebruikte materialen later opnieuw kunnen worden gebruikt.

Voor Grondstoffen & Circulariteit willen we de afvalscheiding van 48% naar 75% verhogen en daarmee gaan naar maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. Daarnaast willen we werken aan een circulaire economie door bijvoorbeeld de uitgangsprincipes van de Ambachtsezoom als leidraad te gebruiken bij alle nieuwbouw-, verbouw- en sloopprojecten.

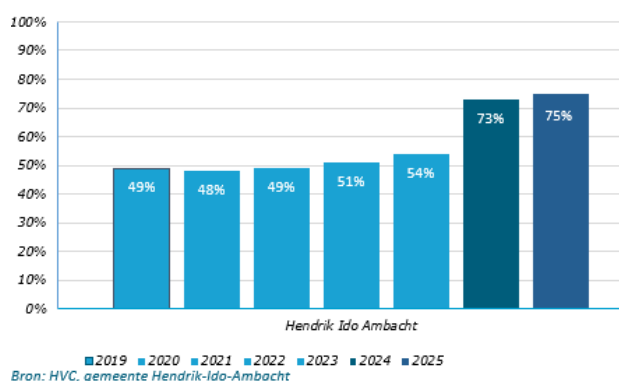
Wat gaan we hiervoor doen?

Circulair bouwen toepassen en meetbaar maken d.m.v. de inzet van een meetinstrument zoals Het Nieuwe Normaal
Circulair inkopen toepassen op projectbasis voor eigen projecten
Afvalbeheer verduurzamen bij ondernemers en maatschappelijke organisaties zoals scholen, (sport-) verenigingen en kerken
Reparatie en hergebruik stimuleren d.m.v. communicatie, bewustwording, Repair Café, circulair ambachtsnetwerk en/of materialenhub
Afvalscheiding blijven stimuleren door het toegankelijker te maken d.m.v. een mobiele milieustraat en aanpassingen op het afvalbrengstation

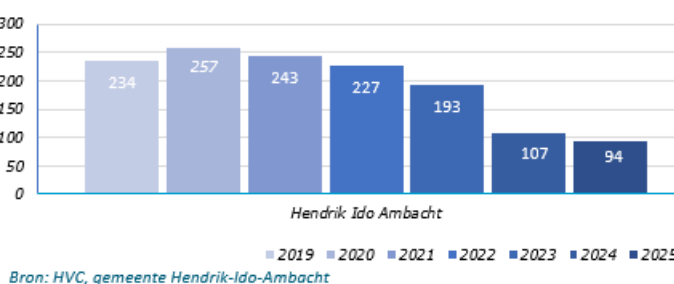
Waar staan we nu?

In 2025 is het doel van 47% afvalscheiding naar 75% afvalscheiding behaald. Ook is het doel om naar maximaal 100 kg restafval per inwoner behaald (94 kg per inwoner in 2025). Dit komt onder andere door de invoering van het recycletarief in 2024. Op het gebied van afval gaan we verder inzetten op het bevorderen van niet alleen afvalscheiding, maar ook op afvalvermindering en preventie. Ook zetten we in op het toegankelijker maken van hergebruik en reparatie.

Afvalscheidingspercentage huishoudens

Hoeveelheid restafval in kg per inwoners per jaar

Duurzame mobiliteit

We zetten in op meer duurzame vormen van vervoer. We ondersteunen het elektrisch rijden met behulp van nieuwe innovaties. Onze regio staat bekend om het openbaar vervoer over water. Deze duurzame vorm van OV stimuleren we met vraaggericht personenvervoer over water, zoals de waterbus.

Ons hoofddoel, vanuit het programma duurzaamheid 2024-2030, voor Duurzame mobiliteit is, 50% minder CO₂-uitstoot door verkeer en vervoersbewegingen (exclusief autosnelwegen).

- Het STOMP-principe toepassen. Hiermee stimuleren we o.a. fiets- en OV-gebruik.
- De groeiende vraag naar laadvoorzieningen voor personen- en goederenvervoer ondersteunen.
- Ons wagenpark volledig verduurzamen en daarmee het goede voorbeeld geven.

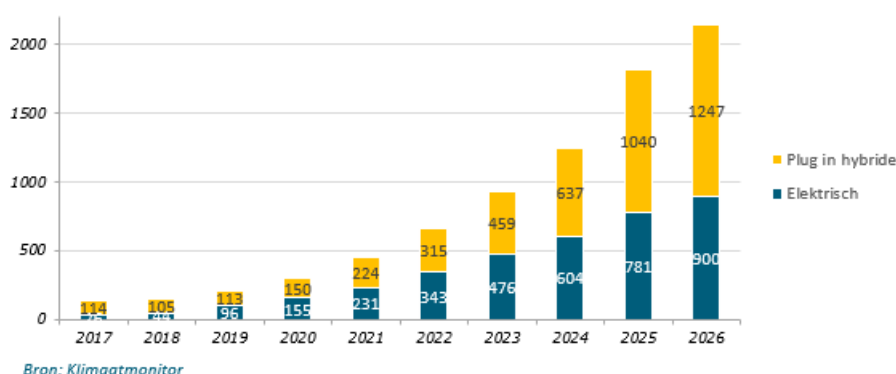
Wat gaan we hiervoor doen?

Duurzame mobiliteit meenemen in de regionale samenwerking GroeiAgenda
Invulling geven aan het Mobiliteitsplan 2021-2030
Nieuw uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan opstellen
Het STOMP-principe toepassen. Hiermee stimuleren we o.a. fiets- en OV-gebruik. (S tappen) en vervolgens de fietser (T rappen), O V en M obility-as-a-service (deelmobiliteit, bijvoorbeeld fietsen en auto's), als laatste de P rivé-auto.
De groeiende vraag naar (snel)laadvoorzieningen voor personen- en goederenvervoer ondersteunen.

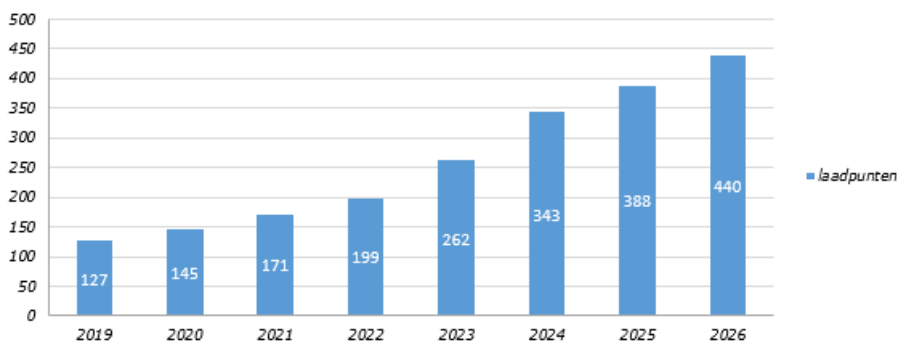
Waar staan we nu?

We zien wel een behoorlijke stijging in het aantal hybride- en elektrische auto's en het aantal laadpunten. Bij diverse ondernemers zien we een toename van (snel)laadpunten en geautomatiseerde pakket-aanbiedlocaties met pakketkluizen. We zien nog niet de gewenste daling in de CO₂ - uitstoot. Ten opzichte van 2017 is de CO₂ - uitstoot voor wegverkeer (excl. snelwegen) in 2024 16% lager. Dit kan te maken met de groei van de gemeente en daardoor meer vervoersbewegingen, met een toename van 20% auto's t.o.v. 2017.

Aantal geregistreerde hybride en elektrische personenauto's

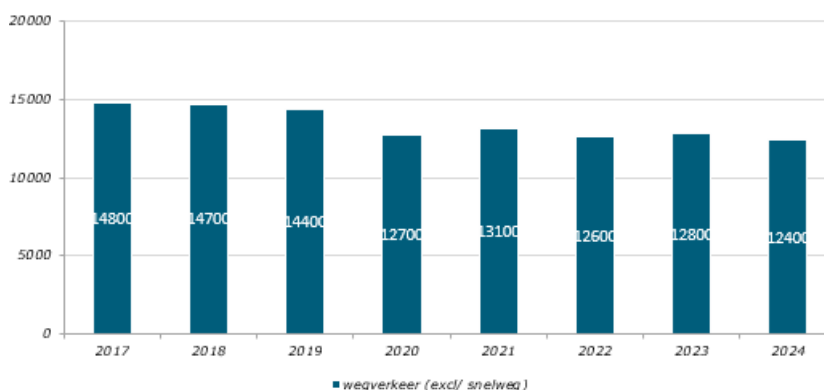

Totaal aantal geregistreerde laadpunten

Bron: Klimaatmonitor

CO2-uitstoot in ton

■ wegverkeer (excl/ snelweg)

Bron: Klimaatmonitor

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering uit zich in extreem weer, zoals hevige regenbuien en hittegolven. We moeten ons aanpassen aan het veranderende klimaat. Dit doen we onder andere door ons openbaar gebied duurzaam en klimaatadaptief in te richten en door te zorgen voor meer groen. Daarbij zoeken we naar een optimale mix van beeldkwaliteit, gebruiksgemak en maatregelen voor klimaatadaptatie. Zo zorgen we voor zoveel mogelijk groene, klimaatadaptieve schoolpleinen en stimuleren we inwoners om hun eigen tuinen klimaatadaptief in te richten. Ons hoofddoel, vanuit het Programma Duurzaamheid 2024-2030, voor klimaatadaptatie, is het zijn van een klimaatadaptieve en waterrobuuste gemeente in 2050.

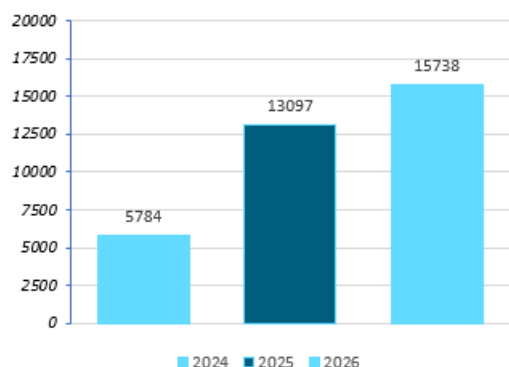
Wat gaan we hiervoor doen?

Werken aan de Regionale Uitvoeringsagenda
Het Convenant Klimaatadaptief Bouwen toepassen in nieuw- en verbouwprojecten
In de openbare ruimte vervangen we verharding die geen functie heeft door groen
Halfverharding op parkeervakken (groen, open, klimaatadaptieve parkeerplekken)
Invulling geven aan het Water en rioleringsplan, Wegenplan en Groenbeleidsplan

Waar staan we nu?

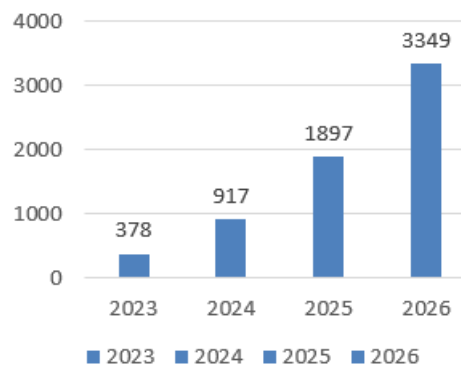
Begin 2024 hadden we in Hendrik-Ido-Ambacht 5.784 m² aan grasbeton tegels. Dit is in 2025 toegenomen naar een totaal van 15.738 m². Grasbetontegels dragen positief bij aan klimaatadaptatie om problemen bij extreme regenval te voorkomen en hittestress tegen te gaan. Daarnaast is veel groen toegevoegd door projecten als de Laan van Welhorst en het voorterrein van Cascade.

Grasbeton (in m²) cumulatief

Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Uitbreiding groen (in m²)

Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Biodiversiteit

Daar waar mogelijk vergroten we de biodiversiteit van onze openbare ruimte. Biodiversiteit zorgt voor schone lucht, fris water, bestuiving van gewassen en een goede bodemkwaliteit. Het helpt ook om klimaatverandering te bestrijden. Biodiversiteit mag niet ten koste gaan van beeldkwaliteit en veiligheid. We bekijken daarom goed welke plekken geschikt zijn om ruimte te geven aan biodiversiteit. Ons hoofddoel, vanuit het Programma Duurzaamheid 2024-2030, voor biodiversiteit is, het versterken van het lokale ecosysteem, door een hogere soortendiversiteit.

In 2030 willen we:

- Een hogere soortendiversiteit.
- De principes van ecologisch beheer uitbreiden.
- Het aantal bijenlinten vergroot hebben.

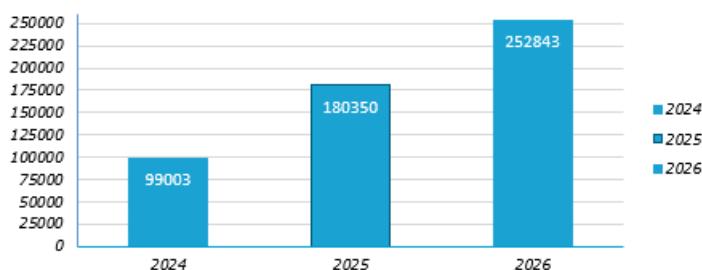
Wat gaan we hiervoor doen?

Buitenruimte biodivers inrichten
Natuurinclusief bouwen stimuleren via het convenant Klimaatadaptief bouwen
Uitbreiding bijenlinten
De principes van ecologisch beheer voortzetten
"Natuurvriendelijke oevers, tenzij"-principe

Waar staan we nu?

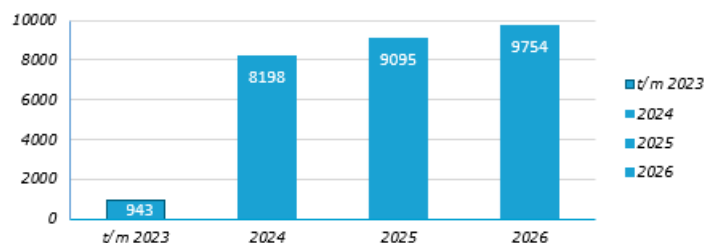
Begin 2024 had Hendrik-Ido-Ambacht 99.003 m² bloemrijk gras, wat ecologisch beheerd wordt. In de loop van 2026 is dat gestegen naar 252.843 m². Ook is er bijna 9.000 m² nieuw bloemenlint aangelegd. Ook zijn diverse natuurlijke oevers aangebracht zoals bij De Ridderhal/Baxpark.

Bloemrijk gras (ecologisch beheer (in m²))

Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Oppervlakte bloemenlint (groenvakken t.b.v. bijen)

Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Groen

Groen is belangrijk voor onze gezondheid en het milieu. Het speelt een belangrijke rol bij het filteren van fijnstof en het zet CO₂ om in zuurstof. Groen verkoelt en zorgt voor de berging van water. We hebben in Hendrik-Ido-Ambacht veel groen. De bestaande groenstructuren behouden we en verbeteren we daar waar dat kan. Ons hoofddoel, vanuit het Programma Duurzaamheid 2024-2030, voor Groen is, bestaand groen behouden en versterken.

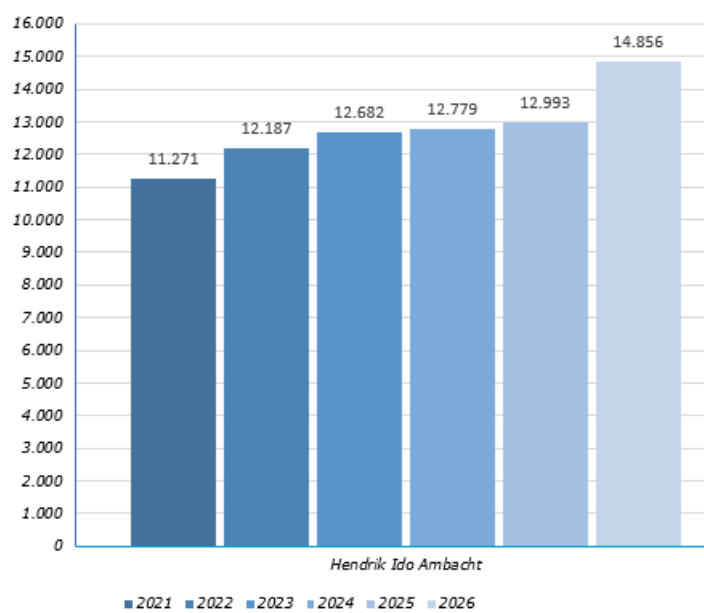
Wat gaan we hiervoor doen?

De 3-30-300-regel inzetten als de norm voor de inrichting van de wijken in de gemeente
Groen compenseren
Juiste bomen op de juiste plek
Invulling geven aan het groenbeleidsplan

Waar staan we nu?

Per medio 2026 staan er in Hendrik-Ido-Ambacht 14.856 bomen die onder beheer vallen van de gemeente, maar nog niet overgedragen hoeven te zijn zoals in De Volgerlanden. Eind 2024 is er in Hendrik-Ido-Ambacht 13.889 m² aan vaste planten. Dit is toegenomen in de loop naar 2026 naar 15.435 m².

Aantal bomen

III - Overige onderdelen van de beleidsbegroting

Bestuurlijke structuur d.d. 15 september 2026

College Burgemeester en Wethouders

P. van der Giessen (burgemeester)
O. Doevendans
R.M. Stoopman
J. Oelfke-ten Seldam
J.P. Neijman

Realistisch Ambacht

F.G.A. van den Elsen (fractievoorzitter)
B.J. Bakker
I. Huijsdens-van der Leer
F.W. de Jong
J.P. van de Poel-Postma
S.A. van Rosmalen-van der Werf
J.A. Vuijk

SGP-ChristenUnie

Ing. P. Boudewijn (fractievoorzitter)
J.C. Bezemer
J.E. Dorst-Langerak
D.A. Flach
B.P. van Ginkel
E. van Hartingsveldt
drs. K. van der Laan MEd

Gemeente Belangen

M.N.P. Vogelaar-Korpershoek (fractievoorzitter)
H.H.F. van der Lei

VVD

D. van den Wollenberg (fractievoorzitter)
M. de Roo-van der Starre

CDA

H.C. van Driel (fractievoorzitter)
R.M. Calkhoven

PRO

M. Sierat-Blok (fractie voorzitter)

D66

M. de Groot (fractie voorzitter)

Leefbaar Ambacht

M. Nugteren BPM (fractie voorzitter)

Burgerraadsleden

A.J. van Hoepen (SGP-ChristenUnie)

J. van de Lagemaat (SGP-ChristenUnie)

L.H.E. Plomp-Saly (SGP-ChristenUnie)

F. Boom (Gemeente Belangen)

H.W.H. Groenendijk (Gemeente Belangen)

E. van der Wulp (Gemeente Belangen)

J. Jansen (VVD)

I.D. Oelfke (VVD)

drs. A. Ouwerkerk (VVD)

N. Safaye (CDA)

H.M. de Waard (CDA)

D.R. van Alphen-Maes (PRO)

P.W. Stam (PRO)

M.C.G. Gommans-Dane (D66)

M.W. van Herpen-Jiskoot (D66)

N. Öktem (D66)

W. Allijn (Leefbaar Ambacht)

J. Lieben (Leefbaar Ambacht)

Gebruikte afkortingen

AB	Algemeen bestuur
ALD	Algemene dienst
APV	Algemene plaatselijke verordening
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto binnenlands product
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BDU	Brede Doeluitkering
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Bofv	Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen
BOVL	Bureau Openbare Verlichting "Lek-Merwede"
BTW	Belasting toegevoegde waarde (omzetbelasting)
CAI	Centrale Antenne Inrichting
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEP	Centraal economisch plan
CJG	Centrum voor jeugd en Gezin
CMK	Cultuur met kwaliteit
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CROW	Onafhankelijke kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeer & vervoer
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
CZG	Collectieve Zorgverzekering Gemeenten
DB	Dagelijks bestuur
DCMR	Milieudienst Rijnmond
DGJ	Dienst Gezondheid en Jeugd
DPO	Distributieplanologisch onderzoek
DRIS	Digitaal Reis Informatie Systeem
DSB	Drechtsteden bestuur
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECB	Europese centrale bank
EN	Economisch nut
EU	Europese Unie
Euribor	Euro interbank offered rate
Fido	Wet financiering decentrale overheden
GBD	Gemeentelijke belastingen Drechtsteden
GDU	Gebundelde doeluitkering
Gevudo	Gemeenschappelijke vuilverwerking Dordrecht en omstreken
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen
GSMD	Gemeentelijke monitor sociaal domein
GOW	Gecoördineerd ouderenwerk
GPR	Gemeentelijke praktijk richtlijn
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GRD	Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden
GreX	Grondexploitatie

GVVP	Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan
GZH	Groenservice Zuid Holland
HIA	Hendrik-Ido-Ambacht
HKG	Huisvesting Kwetsbare Groepen
Hof	Houdbare overheidsfinanciën
HOVD	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden
HR	Human resources
HRM	Human resources management
HVC	Huisvuilcentrale
I&A	Informatie en automatisering
IHP	Integraal huisvestingsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IRS	Intrest rate swap
ISV	Investeringsfonds stedelijke vernieuwing
JOP	Jongerenontmoetingsplek
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
LAB	Lokaal Ambachts bedrijf
LAP	Landelijk afval beheersplan
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LNG	Liquid Natural Gas
LVG	Licht verstandelijk gehandicapten
MIP	Meerjaren-investeringsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MN	Maatschappelijk nut
MT	Managementteam
Nb	Niet bekend
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
nmb	nog nader bepalen
NRIJ	Natuur- en recreatieschap IJsselmonde
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma
NV	Naamloze vennootschap
OCD	Onderzoekscentrum Drechtsteden
OV	Openbare verlichting
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZHZ	Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid
PALT	Prestatieafspraken Lange Termijn
P&C	Planning en control
P&O	Personeel en organisatie
PM	pro memorie
RAS	Regionale agenda samenleving
RAV	Regionale ambulancevoorziening
RCP	Regionaal Crisis Plan
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RO	Ruimtelijke ordening
ROM-D	Regionale ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RWS	Rijkswaterstaat
SCD	Servicecentrum Drechtsteden
SDD	Sociale Dienst Drechtsteden

SE	Fulltime SW'er
SJOP	Stimuleren jongerenontmoetingsplek
SKB	Schatkistbankieren
SoVo	Sociale voorzieningen
SPP	Strategische personeelsplanning
SW	Sociale werkvoorziening
TNO	Toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek
TOO	Toekomstige onvoorziene ontwikkelingen
UvW	Unie van Waterschappen
VAO	Vereniging ambachtse ondernemers
VHV	Volkshuisvesting
VINEX	Vierde nota ruimtelijke ordening extra
VJI	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
V&J	Veiligheid & justitie
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOC	Volgerlanden Ontwikkelings combinatie
VPb	Vennootschapsbelasting
VRHZ	Veiligheidsregio Zuid Holland
Zuid VTA	Visual Tree Assessment
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet Arbeidsgeschiktheid Jongeren
WBW	Wijk- en buurtgericht werken
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
Wsw	Wet sociale werkplaatsen
Wtcg-	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten & arbeidsongeschikten
CER	Compensatieregeling Eigen Risico
Wvg	Wet voorkeursrecht gemeenten
WW	Werkloosheidsuitkeringen
WWB	Wet werk en bijstand
Wwnv	Wet werken naar vermogen
ZHZ	Zuid-Holland Zuid

Beleidskader

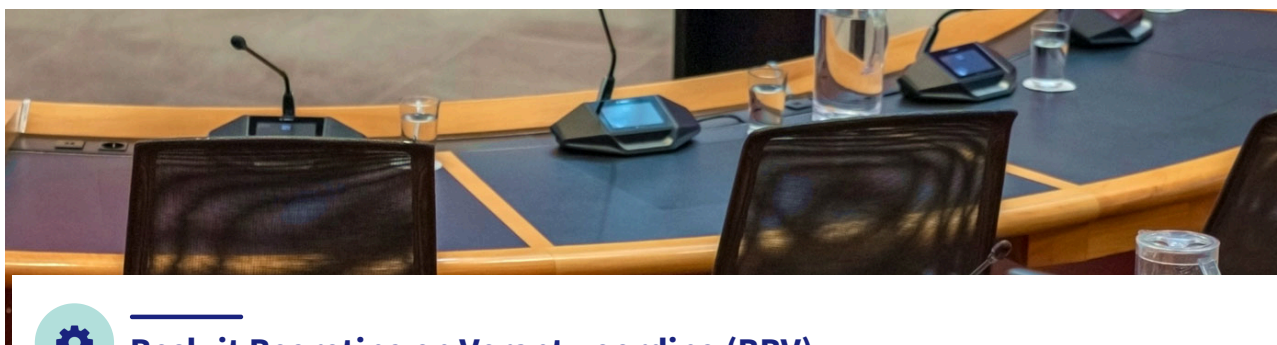
Programma	Onderwerp
	VERORDENINGEN & BELEIDSSTUKKEN
2	Actieplan Lokale economie
2	Adviesrecht onder de Omgevingswet
3	Implementatievoorstel recycletarief
3	Algemene Plaatselijke verordening 2022
1	Algemene subsidieverordening gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2016
2	Archeologiebeleid
4	Archiefverordening gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
3	Baggerplan 2019
3	Beleidsplan toegankelijke buitenruimte
3	Begraafplaatsenbeleidsplan 2020-2030
3	Beheer- en onderhoudsplan oeverbeschermingen 2018-2026
4	Beheerplan Groepsrisico Kijfhoek
2	Beleid Bed & Breakfast
1	Beleidskader Veranderopgave Inburgering
1	Beleidskaders voor CZM aanbesteding 2024
1	Beleidsnotitie Harmonisatie van peuterwerk in HIA
4	Beleidsplan Integrale Veiligheid
1	Beleidsplan Jeugdhulp
3	Beleidsplan Openbare Verlichting 2020 - 2024
3	Beleidsplan wegen 2025-2034
1	Beleidsrijk regionaal transitie arrangement (BRTA)
2	Bestemmingsplan Achterambachtseweg 49
2	Bestemmingsplan Bedrijvenpark Ambachtsezoom
2	Bestemmingsplan Bedrijventerrein Antoniapolder +
2	Bestemmingsplan Centrum
2	Bestemmingsplan Centrumgebied, Graaf Willemlaan
2	Bestemmingsplan De Volgerlanden-Oost
2	bestemmingsplan De Volgerlanden-Oost, 1e partiële herziening 7.10
2	Bestemmingsplan De Volgerlanden-Oost, zone Rietlaan-Oost
2	Bestemmingsplan De Volgerlanden-West
2	Bestemmingsplan Grotenoord 2
2	Bestemmingsplan Het Jaagpad 1
2	Bestemmingsplan Kas Langeweg 97
2	Bestemmingsplan Koetsverhuurbedrijf Energieweg 1
2	Bestemmingsplan Krommeweg
2	Bestemmingsplan Langeweg 101
2	Bestemmingsplan Langeweg 77-85
2	Bestemmingsplan Margrietstraat e.o.
2	Bestemmingsplan 'Niet-bestemde locaties'
2	Bestemmingsplan Noordoever Fase 1
2	Bestemmingsplan Onderdijk 126-128
2	Bestemmingsplan Plattelandswoning Langeweg 97
2	Bestemmingsplan Rijksstraatweg 42b e.o.
2	Bestemmingsplan Sandelingen
2	bestemmingsplan Scholencluster Kruiswiel
2	Bestemmingsplan Sophiapolder
2	Bestemmingsplan Veersedijk
2	Bestemmingsplan Vrouwgelenweg 58

2	Bestemmingsplan Vrouwgelenweg achter 80
2	Bestemmingsplan Warboutsland
2	Bestemmingsplan Waterbusplein
2	Bestemmingsplan Waterlandgoed De Noorden
2	Bestemmingsplan Willem de Zwijgerstraat
2	Bestemmingsplan Zone Krommeweg, Langeweg, A16
2	Bestemmingsplan Zuidwende-Noord
2	Bestemmingsplan Zuidwende-Zuid - Kerkgebouw
3	Bestemmingsplan Zwembad De Louwert
2	Bouwverordening 2012 inclusief 15e wijziging
4	Coalitieprogramma 2018-2022
4	Communicatievisie 2016-2018
4	Controle verordening openbaar lichaam Drechtsteden
4	Controleverordening (art. 213 GW) van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
2	Delegatiebesluit inzake wijzigingen van het omgevingsplan
3	Delegatiebesluit inzake wijzigingen van het omgevingsplan
2	Detailhandelsstructuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht
2	Drank- en Horecaverordening Hendrik-Ido-Ambacht 2014
2	Energiestrategie Drechtsteden Energieneutraal 2050
	Erfgoedverordening Hnedrik-Ido-Ambacht 2024
2	Exploitatieverordening Hendrik-Ido-Ambacht 2005
4	Financieringsstatuut HIA
2	Functioneel programma Waterbusplein
2	Gebiedsvisie Centrum
2	Gebiedsvisie Deltapoort
2	Gebiedsvisie Waalzone
4	Gedragscode integriteit voor de leden van de raad, de burgemeester en de wethouders
4	Gedragscode politiek ambtsdragers
4	Gedragscode voor de publicatie van persoonsgegevens op website van de gemeenteraad Hendrik-Ido-ambacht
3	Water en rioleringsplan 2025-2029
2	Groenbeleidsplan 2024-2024
3	Grondwaterplan 2015-2018
3	Hondenbeleid 2024-20234
2	Huisvestingsplan Baxhuis
1	Huisvestingsvisie Revitalisering Cascade
4	Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2020
1	Inrichtingsplan SO, sturingsnotitie en bestuursopdracht jeugdhulp
4	Inspraakverordening
1	Integraal Huisvestingsplan Actualisering uitvoeringsdeel
1	Integraal Huisvestingsplan deel 1 Visiedocument
1	Integraal Huisvestingsplan deel 2 Kaders voor uitvoering
2	Integrale Visie Laadinfrastructuur
1	Kadernota Evenementenbeleid
	Leidingenverordening Hendrik-Ido-Ambacht 2019, eerste wijziging
3	Leidingenverordening 2019 Hendrik-Ido-Ambacht
2	Lokale Woonvisie 'de blik vooruit'
2	Maatwerkbeleid Grondverzet Bedrijventerrein Ambachtsezoom
2	Marktverordening gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
	Meerjarig beleidsplan sportpark schildman
3	Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2021-2023 Buitenzwembad 'De Louwert'
2	Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015
3	Mobiliteitsplan 2021-2030
2	Geactualiseerde nota Accommodatiebeleid
4	Nota Borgstellingen
2	Nota Dierenwelzijn
	Nota Grondbeleid

1	Nota interactief aan de slag in Hendrik-Ido-Ambacht (beleidsnota burgerparticipatie)
4	Nota reserves, voorzieningen, risico's & Weerstandsvermogen
2	Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie
2	Nota van Uitgangspunten Ontwikkeling Noordoevers
4	Nota Verbonden Partijen 2015
4	Nota waarderen en afschrijven 2024 Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht Lokale wet- en regelgeving
4	Notitie Schuldenlast
2	Notitie Stimuleringsmaatregelen woningbouw De Volgerlanden
	Omgevingsvisie
	Omgevingsplan voorbereidingsbesluit bodembescherming
1	Onderwijsachterstandenbeleid 2021-2023
4	Parkeernota Nieuwe Ontwikkelingen
4	Participatienota Ambachtse Aanpak
1	Preventieplan Sociaal Domein 2020-2024
4	Privacybeleid Drechtsteden 2020
4	Protocol accountantscontrole 2024 en normenkader 2024
4	Protocol agressie tegen college- en raadsleden gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
2	Reclamebeleid 2014-2024
2	Regeling Participatieplicht onder de Omgevingswet
1	Regionale Algemene subsidieverordening Sociaal Domein
2	Regionale Detailhandelsvisie Drechtsteden
2	Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0
4	Regeling Verplichte participatie bij ruimtelijke initiatieven Hendrik-Ido-Ambacht
1	Regionale Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Drechtsteden
4	Samenwerkingsovereenkomst Drechtsteden
3	Speelruimteplan 2020-2030
2	Structuurvisie Waar de Waal stroomt
1	Subsidieverordening Familie Spoor-fonds
3	Telecommunicatieverordening 2019 gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
1	Lokaal Sportakkoord II
2	Transitievise warmte 2021 Hendrik-Ido-Ambacht
	Visie op Sport & Bewegen
	Uitbreiding SOL Villa Ambacht
1	Uitvoeringsprogramma Groeiagenda Drechtsteden 2022
	Uitvoeringsprogramma Smart Delta Drechtsteden 2024
1	Uitvoeringsprogramma Integraal Huisvestingsplan (IHP)
1	Uitvoeringsprogramma Subsidies 2016
2	Uitwerking snippergroenregeling
3	Verordening aanwijzen trouwlocaties Hendrik-Ido-Ambacht
4	Verordening alleenrecht Drechtwerk inzake catering enschoonmaak
4	Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning gemeenteraad Hendrik-Ido-Ambacht 2015
4	Verordening auditcommissie Hendrik-Ido-Ambacht
4	Verordening behandeling bezwaarschriften gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
1	Verordening beleidsadviesraad Jeugd/Wmo 2020
1	Verordening Beschermd Wonen en Opvang 2020
4	Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen
4	Verordening burgerinitiatieven Hendrik-Ido-Ambacht 2006
4	Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Hendrik-Ido-Ambacht 2024 (art. 212 Gemeentewet) Lokale wet- en regelgeving
4	Verordening functioneringsgesprekken burgemeester en raad
3	Verordening Hondenbelasting 2024
1	Verordening inrichting antidiscriminatievoorziening H-I-Ambacht
1	Verordening Jeugdhulp gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2022
1	Verordening leerlingenvervoer gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2021
	Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten Hendrik-Ido-Ambacht 2025 Lokale wet- en regelgeving

3	Verordening kwijschelding gemeentelijke belastingen 2024
	verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2024
2	Verordening Nadeelcompensatie
4	Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
4	Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelastingen 2024
	Verordening op de heffing en invordering van marktgeld 2024
3	Verordening op de heffing en invordering van eenmalig rioolaansluitingsrecht 2024
4	Verordening op de vertrouwenscommissie benoeming burgemeester 2023
3	Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2025
1	Verordening op de WMO-adviesraad
3	Verordening op het beheer van de begraafplaatsen
4	Verordening organisatie en werkgeverschap Griffie Hendrik-Ido-Ambacht 2015
1	Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
1	Verordening Persoonlijk minima budget
4	Verordening recht van onderzoek gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2015
4	Verordening Rechtspositie raads- en commissieleden 2020
4	Verordening Reglement van Orde voor de raad van Hendrik-Ido-Ambacht
4	Verordening Reglement van Orde voor de raadscommissies Hendrik-Ido-Ambacht
4	Verordening Rekenkamercommissie Hendrik-Ido-Ambacht 2016
2	Verordening Starterslening Hendrik-Ido-Ambacht 2013
4	Verordening toekennen erepenning
4	Verordening op de heffing en de invordering van leges van Hendrik-Ido-Ambacht 2024
4	Verordening vertrouwenscommissie benoeming burgemeester
4	Verordening vertrouwenscommissie herbenoeming burgemeester Hendrik-Ido-Ambacht 2017
4	Verordening voor de raadscommissies Hendrik Ido Ambacht
4	Verordening voor de raadscommissies Hendrik Ido Ambacht 2015
1	Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs Hendrik-Ido-Ambacht 2020
1	Verordening werk en inkomen 2024
4	Verordening winkeltijden Hendrik-Ido-Ambacht 2018
	VTH verordening Hendrik-Ido-Ambacht 2024 omgezet Omgevingswet
2	Visie op de witte vlekken in Hendrik-Ido-Ambacht
4	Visie op regionale samenwerking
2	Waalvisie
1	Wachtlijstverordening Wsw
2	Welstandsnota 2015
2	Programma Duurzaamheid 2024-2030
2	Verordening Starterslening gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2024
2	Huisvestingsverordening gemeente Hendrik-Ido-Ambacht 2025
1	Nota Publieke gezondheid 2024-2027
1	Preventie- en handavingsplan alcohol 2025-2027
1	Beleidsplan schuldhulpverlening
3	Verordening op de heffing en invordering rioolheffing 2024
3	Tarieventabel aangaande de begraafplaatsen 2025

Waar staat je gemeente

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

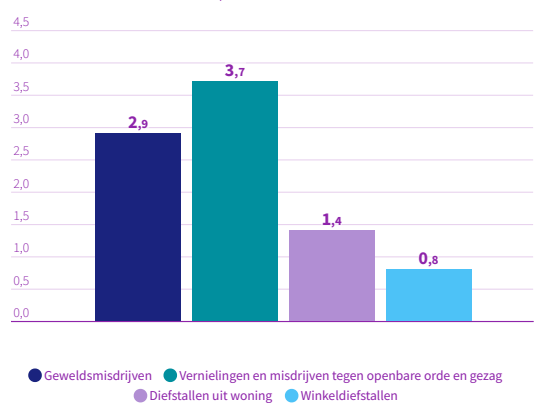
Veiligheid

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

Halt | 2021 - 2025

Misdrijven Hendrik-Ido-Ambacht, per 1.000 inwoners

CBS | 2025

Economie

Func tiemenging

45,1%
Hendrik-Ido-Ambacht

Meerdere bronnen | 2025

Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inw.15 t/m 64jr

146,1
Hendrik-Ido-Ambacht

LISA | 2025

Onderwijs

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

DUO/Ingrado | 2025

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

DUO/Ingrado | 2025

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,4%
Hendrik-Ido-Ambacht

DUO/Ingrado | 2025

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

42,7%

Hendrik-Ido-Ambacht

Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

519,2

Hendrik-Ido-Ambacht

Meerdere bronnen | 2025

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2024

Jongeren met een delict voor de rechter

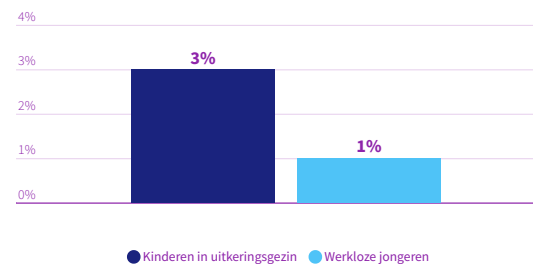
1%

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2024

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

22,3%

Hendrik-Ido-Ambacht

Klimaatmonitor | 2024

Netto arbeidsparticipatie

77,7%

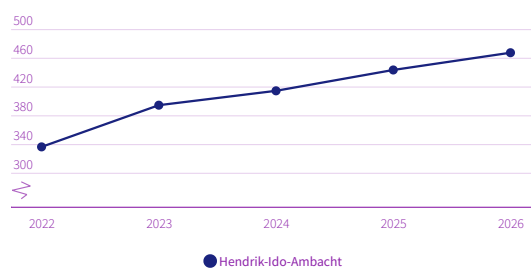
Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde

x €1.000

CBS | 2022 - 2026

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Nieuw gebouwde woningen

per 1.000 woningen

8,9

Hendrik-Ido-Ambacht

BAG/ABF | 2024

Lopende re-integratievoorzieningen

per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

116,9

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Demografische druk

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS - ABF | 2026

Jongeren met jeugdhulp

% van alle jongeren tot 18 jaar

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 935

Hendrik-Ido-Ambacht

COELO | 2026

Jongeren met jeugdbescherming

0,7%

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.139

Hendrik-Ido-Ambacht

COELO | 2026

Jongeren met jeugdreclassering

0,3%

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS | 2025

Clënten met een maatwerkvoorziening Wmo

per 10.000 inwoners

590

Hendrik-Ido-Ambacht

CBS GMSD Wmo | 2025

Kengetallen (bedragen x € 1.000)

	2027	2028	2029	2030
Recapitulatie				
Netto schuldquote	82%	95%	75%	77%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	82%	95%	75%	77%
Solvabiliteitsratio	30%	30%	34%	34%
Grondexploitatie	17%	22%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-1%	0%	0%	1%
1A. Netto schuldquote				
Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	57.650	47.200	44.250	41.300
Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	4.616	16.625	12.766	13.314
Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	45.170	46.242	31.319	35.840
Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f BBV)	8.065	7.982	7.896	7.808
Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	4.000	4.000	4.000	4.000
Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	5.000	5.000	5.000	5.000
Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	109.557	97.300	93.620	94.148
Netto schuldquote	82%	95%	75%	77%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen				
Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	57.650	47.200	44.250	41.300
Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	4.616	16.625	12.766	13.314
Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	45.303	46.375	31.450	35.271
Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f BBV)	8.065	7.982	7.896	7.808
Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	4.000	4.000	4.000	4.000
Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	5.000	5.000	5.000	5.000
Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	109.483	97.300	93.620	94.148
Netto schuldquote gecorrigeerd (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	82%	95%	75%	77%
2. Solvabiliteitsratio				
Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	53.855	53.192	53.085	52.879
Balanstotaal	177.219	178.572	156.403	157.925
Solvabiliteit (A/B) x 100%	30%	30%	34%	33%
3. Kengetal grondexploitatie				
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)				
Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	18.440	21.818	-	-
Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	109.483	97.300	93.618	94.147
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	17%	22%	0%	0%
4. Structurele exploitatieruimte				
Totale structurele lasten excl alle reserves en incidenteel	110.988	97.548	93.998	93.734
Totale structurele baten excl alle reserves en incidenteel	109.483	97.300	93.618	94.147
Totale structurele toevoegingen reserves (tabel 7)	-	-	-	-
Totale structurele onttrekkingen reserves (tabel 7)	173	271	272	273
Totale baten excl mutaties reserves C	109.483	97.300	93.618	94.147
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E	-1%	0%	0%	1%
5. Belastingcapaciteit				
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	404	404	404	404
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	237	237	237	237
Afvalstoffenheffing voor een gezin	443	443	443	443
Bijdrage woonlasten	-	-	-	-
Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	1.084	1.084	1.084	1.084
Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	1.052	1.052	1.052	1.052
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	103%	103%	103%	103%
Beleidsindicatoren programma 5				
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	3,09	3,06	2,99	2,95
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	3,14	3,11	3,04	3,00
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	443	433	416	410
Externe inhuur excl VP (% van tot.loonkst + tot.inhuur)	6,5%	5,9%	4,4%	4,4%
Overhead (% van totale lasten excl toev.reserves)	8,9%	10,1%	10,9%	11,0%

Financiële begroting

Inleiding

De financiële begroting bevat een nadere toelichting op de financiële positie van de gemeente. De toelichting begint met een uiteenzetting over de ontwikkeling van de financiële positie na vaststelling van de meerjarenbegroting 2026 en verder. Vervolgens komen een aantal specifieke financiële aspecten aan de orde, zoals het totaal van baten en lasten per programma, de incidentele baten en lasten, een samenvatting van nieuwe en/of geïntensiveerde exploitatiekosten, investeringen en de reservepositie. NB In alle financiële tabellen zijn sommige bedragen afgerond op duizendtallen. Hierdoor kunnen in enkele eindtellingen afrondingsverschillen ontstaan. Dit heeft geen invloed op de daadwerkelijke cijfers.

Ontwikkeling financiële positie

Van Meerjarenbegroting 2026 naar Meerjarenbegroting 2027

Het financiële overzicht ziet er als volgt uit:

Tabel 1

Ontwikkeling financiële positie

+ = voordelig	2027	2028	2029	2030
Saldo meerjarenbegroting 2026	2.521.414	3.399.583	1.651.432	1.445.710
Saldo Kadernota 2027	847.946	-881.844	-1.273.608	-1.125.902
Saldo na raad juli 2026 (SVHW)	847.946	-661.877	-1.053.641	-905.935
Algemene uitkering	862.879	888.801	627.240	796.451
Ontwikkelingen				
GR Sociaal	-339.116	232.836	295.311	733.593
Bedrijfsvoering Drechtsteden	-68.447	25.439	72.918	72.918
Financiering	-182.629	-250.000	-250.000	-250.000
Rentebaten verstrekte leningen	23.300	81.257	94.998	97.702
Minder fte B&W	60.000	60.000	60.000	60.000
Riolering	-240.402	-75.233	-82.595	46.121
Afval	-14.393	-38.841	-249.672	-244.182
Toerekening grondexploitaties	240.858	197.021	0	0
Afschrijvingslasten	-22.440	-148.281	-149.567	-149.674
Metropolitane fietsroute	0	-70.000	-70.000	-70.000
Logopedie	64.000	93.800	93.800	93.800
Weerbaarheid	0			
Afschaffen hondenbelasting	-148.480	-148.480	-148.480	-148.480
Diversen	-18.192	-4.145	-6.440	-6.070
Totaal ontwikkelingen	-645.941	-44.627	-339.727	235.728
Quick wins				
Clientregistratiesysteem C3 Group	18.000	18.000	18.000	18.000
Maatregelen SOJ	57.053	57.053	57.053	57.053
Degeneratievergoeding structureel verho	30.000	30.000	30.000	30.000
Beperken kosten vormgeving	6.000	6.000	6.000	6.000
iBabs stopzetten	3.354	3.354	3.354	3.354
Dividend Stedin	50.000	50.000	50.000	50.000
BTW-compensatiefonds	50.000	50.000	50.000	50.000
Stelpost taakmutaties vrijvallen	0	0	260.000	260.000
Stopzetten deelname M-50	5.000	5.000	5.000	5.000
Newsroom stopzetten	13.821	13.821	13.821	13.821
Totaal quick wins	233.228	233.228	493.228	493.228
Saldo begroting 2027-2030	1.298.112	415.525	-272.900	619.472

Toelichting tabel 1

Het financiële saldo is geanalyseerd op basis van twee categorieën: ontwikkelingen en besluiten. Onder ontwikkelingen vallen technische wijzigingen en financiële effecten vanuit verbonden partijen. Onder besluiten staan beleidsmatige keuzes die zijn gemaakt en verwerkt in deze begroting.

- Algemene uitkering: De mutatie betreft de verwerking van de meicirculaire 2026 en de juiste raming voor de prijsindex.

Ontwikkelingen

- GR Sociaal: Om tot een duurzaam financieel perspectief te komen, hebben wij bestuurlijk het initiatief genomen voor aanvullende financieel-technische maatregelen bij de GR Sociaal. Deze maatregelen hebben geleid tot een substantiële verbetering van het meerjarige financiële beeld richting 2030, zonder maatschappelijke effecten voor onze inwoners. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:
 - Koppeling met de meerjarengroei Rijk/BUIG
 - Aanpassing van financieringsystematie door niet meerjarig (en dus cumulatief) de prijsindex aan de lastenkant van GR Sociaal te ramen;
 - Stelpost Vangnet Participatiewet
 - Jaarlijks wordt een beroep gedaan op de het vangnet, maar incidenteel jaarlijks bijgeraamd. Er is echter een structureel karakter inmiddels en om die reden ook begroot;
 - Daling klantenbestand Drechtwerk
 - Het financieel effect van de meicirculaire 2026 is nu verwerkt en ook de doorrekening in 2030 (deze jaarschijf was onterecht verkeerd opgenomen in de begroting)
- Bedrijfsvoering Drechtsteden: De cijfers uit de begroting van Bedrijfsvoering Drechtsteden is in onze begroting verwerkt.
- Financiering: De aanpassing van de langlopende en kortlopende rente is verwerkt. Dit heeft invloed op de rentelasten en -baten.
- Rentebaten verstrekte leningen: In de begroting zijn de verwachte rentebaten opgenomen voor verstrekte leningen, waaronder duurzaamheidsleningen aan VvE's en leningen aan scholen.
- Minder fte B&W: Drie van de vier wethouders werken 0,8 fte.
- Riolering: De hogere mutatie van 2027 komt met name doordat investeringen doorschuiven en hierdoor zijn er lagere kapitaallasten en we hebben hogere baten. Voor 2028 en 2029 wordt het verschil voornamelijk veroorzaakt door hogere baten. Voor 2030 was de mutatie voorziening van 2029 gekopieerd. De hogere baten van 2030 vallen weg tegen een hogere bijdrage aan baggeren en hogere kapitaallasten.
- Afval: De storting wordt veroorzaakt door hogere baten, de prijzen worden geïndexeerd met 2,2% en de leges met 2,4%. Vanaf 2029 valt voor € 180.000 kapitaallasten weg. Hiervoor hebben we een stelpost opgenomen van € 180.000 voor vervangingsinvesteringen. De daling van extracomptabele BTW voor investeringen zorgt wel voor daling van de totale kosten waardoor er meer in de voorziening gestort moet worden.
- Toerekening grondexploitaties: De plankosten van de GREX zijn geactualiseerd. Het gesaldeerde resultaat is opgenomen in het overzicht.
- Afschrijvingslasten: In 2027 schuiven afschrijvingslasten van rioolinvesteringen door. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel van afschrijvingslasten van een krediet die vorig jaar niet goed is opgenomen. Vanaf 2028 levert dit een structureel nadeel op.

- **Metropolitane fietsroute:** In de Kadernota 2025 was een stelpost opgenomen voor de cofinanciering van de Metropolitane Fietsroute Dordrecht-Rotterdam, deze is per ongeluk in de begroting 2026 vervallen, dit wordt nu hersteld.
- **Logopedie:** We zijn overeengekomen dat de subsidie voor logopedie wordt beëindigd, aangezien dit geen gemeentelijke verantwoordelijkheid betreft. Om betrokken partijen voldoende tijd te geven zich aan te passen, hanteren we een overgangsperiode waarin de subsidie in twee jaar tijd stapsgewijs wordt afgebouwd.
- **Weerbaarheid:** De uitvoering van de weerbaarheidsopgave vraagt om continuïteit. De kwetsbaarheden waar de opgave zich op richt zijn niet in één jaar weggenomen en vragen om een meerjarige aanpak.
- **Afschaffen hondenbelasting:** De hondenbelasting wordt in 2027 volledig afgeschaft.
- **Diversen:** Diverse kleine technische aanpassingen zijn verwerkt

Quick wins

- Clientregistratiesysteem van de C3 Group: Er wordt door het Sophia Sociaal Team geen gebruik meer gemaakt van het clientregistratiesysteem van de C3 Group, hiervoor wordt een ander bestaand systeem gebruikt.
- Maatregelen SOJ: Zoals in de zienswijze van de SOJ is opgenomen zetten we in op een aantal maatregelen om de stijging te beheersen.
- Degeneratievergoeding structureel verhogen: De inkomsten vanuit de degeneratievergoeding kabels en leidingen bleek de afgelopen jaren lager dan begroot.
- Beperken kosten vormgeving: Documenten waar we de vormgeving meermaals van kunnen gebruiken vragen we de bronbestanden van. Hiermee kunnen we zelf de teksten aanpassen en hoeven we niet opnieuw te investeren in kosten voor vormgeving.
- IBabs stopzetten: iBabs werd gebruikt als vergadertool. Hiervoor worden nu Teams of GemeenteOplossingen gebruikt.
- Dividend Stedin: Onze gemeente is aandeelhouder in de onderneming Stedin Holding N.V. met een belang van 0,4%. Op basis van de aangeleverde bouwstenen van Stedin kunnen we onze ramingen in de meerjarenbegroting voor het dividend met € 50.000 verhogen naar € 300.000 inkomsten per jaar.
- BTW-compensatiefonds (BCF): De verwachte onderbesteding van het BCF verhogen we met € 50.000 naar het maximale bedrag van € 300.000.
- Stelpost taakmutaties vrijvallen: Voor de jaren 2029 en 2030 staat nog een taakmutatie bij het gemeentefonds die niet meer nodig is.
- Stopzetten deelname M-50: We hebben het lidmaatschap van de M-50 gemeenten stopgezet.
- Newsroom stopzetten: Het beëindigen van de deelname aan de (compacte) Newsroom.

Tabel 2**Uitgangspunten**

	2027
Woningprognose	13.200
Inwonerprognose	33.200
Prijsstijging	2,20%
Subsidies	2,40%
Loonstijging	4,20%
Omslagrente	1,00%
Kapitaallasten	annuïtair
Algemene uitkering (meicirculaire)	lopende prijzen

Tabel 3

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2025	Begroting 2026 Tot en met kadernota	Begroting 2027	Begroting 2027 t.o.v. begroting 2026	Begroting 2027 t.o.v. realisatie 2025
PMA1	Sociaal Domein	R 2025	B 2026	2027		
Taakveld	Lasten per taakveld					
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	981	769	826	57	-155
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.693	1.994	1.842	-152	149
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	371	384	392	8	21
6.3	Inkomensregelingen	10.014	9.735	10.890	1.155	876
6.4	WSW en beschut werk	1.393	1.426	1.523	97	130
6.5	Arbeidsparticipatie	1.330	1.103	1.347	244	17
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.604	2.302	2.087	-215	483
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	2.783	3.235	3.106	-129	323
6.712	Begeleiding (WMO)	2.131	1.632	2.098	466	-33
6.713	Dagbesteding (WMO)	991	1.004	927	-77	-64
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	380	0	12	12	-368
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	5.225	5.430	5.813	383	588
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	477	889	339	-550	-138
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.664	3.214	3.198	-16	534
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	45	0	0	0	-45
6.791	PGB WMO	0	566	584	18	584
6.792	PGB Jeugd	561	816	553	-263	-8
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-1.042	0	0	0	1.042
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	497	114	0	-114	-497
6.821	Jeugdbescherming	446	485	490	5	44
6.822	Jeugdreclassering	104	63	141	78	37
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	95	95	95
	Totaal lasten Sociaal Domein	32.648	35.161	36.263	1.102	3.615
Taakveld	Baten per taakveld					
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-291	0	0	0	291
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-18	0	0	0	18
6.3	Inkomensregelingen	-7.164	-6.807	-7.991	-1.184	-827
6.792	PGB Jeugd	-21	0	0	0	21
	Totaal baten Sociaal Domein	-7.494	-6.807	-7.991	-1.184	-497
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten Sociaal Domein	25.154	28.354	28.272	-82	3.118

Tabel 3

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2025	Begroting 2026 Tot en met kadernota	Begroting 2027	Begroting 2027 t.o.v. begroting 2026	Begroting 2027 t.o.v. realisatie 2025
PMA2	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	R 2025	B 2026	2027		
Taakveld	Lasten per taakveld					
4.1	Openbaar basisonderwijs	261	249	255	6	-6
4.2	Onderwijshuisvesting	1.971	1.873	1.859	-14	-112
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.273	2.315	2.165	-150	-108
5.1	Sportbeleid en activering	1.374	1.482	1.296	-186	-78
5.2	Sportaccommodaties	1.280	1.635	1.607	-28	327
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.560	1.745	1.808	63	248
5.5	Cultureel erfgoed	9	15	16	1	7
5.6	Media	771	819	740	-79	-31
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	481	592	665	73	184
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	11.019	4.376	4.508	132	-6.511
7.1	Volksgezondheid	2.184	2.346	2.693	347	509
	Totaal lasten Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	23.183	17.447	17.612	165	-5.571
Taakveld	Baten per taakveld					
4.2	Onderwijshuisvesting	-293	-83	-85	-2	208
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-605	-461	-461	0	144
5.1	Sportbeleid en activering	-176	-170	0	170	176
5.2	Sportaccommodaties	-965	-915	-935	-20	30
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-488	-499	-509	-10	-21
5.6	Media	-117	0	0	0	117
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-7.818	-895	-943	-48	6.875
7.1	Volksgezondheid	-101	-148	-171	-23	-70
	Totaal baten Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	-10.563	-3.171	-3.104	67	7.459
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten					
	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	12.620	14.276	14.508	232	1.888

Tabel 3

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2025	Begroting 2026 Tot en met kadernota	Begroting 2027	Begroting 2027 t.o.v. begroting 2026	Begroting 2027 t.o.v. realisatie 2025
PMA3	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	R 2025	B 2026	2027		
Taakveld	Lasten per taakveld					
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	930	249	261	12	-669
3.1	Economische ontwikkeling	734	614	610	-4	-124
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.509	8.204	1.553	-6.651	-3.956
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	162	159	134	-25	-28
8.1	Ruimte en leefomgeving	892	828	784	-44	-108
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	16.527	29.606	11.849	-17.757	-4.678
8.3	Wonen en bouwen	1.736	1.643	1.628	-15	-108
	Totaal lasten Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	26.490	41.303	16.819	-24.484	-9.671
Taakveld	Baten per taakveld					
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-343	-218	-223	-5	120
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-5.110	-8.152	-1.553	6.599	3.557
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-52	-57	-58	-1	-6
8.1	Ruimte en leefomgeving	0	-26	-26	0	-26
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-17.944	-29.532	-11.749	17.783	6.195
8.3	Wonen en bouwen	-2.119	-1.152	-1.180	-28	939
	Totaal baten Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	-25.568	-39.137	-14.789	24.348	10.779
Geraamd totaal saldo van baten en lasten						
	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	922	2.166	2.030	-136	1.108

Tabel 3

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2025	Begroting 2026 Tot en met kadernota	Begroting 2027	Begroting 2027 t.o.v. begroting 2026	Begroting 2027 t.o.v. realisatie 2025
PMA4	Buitenruimte & Duurzaamheid	R 2025	B 2026	2027		
Taakveld	Lasten per taakveld					
2.1	Verkeer en vervoer	5.750	6.209	5.920	-289	170
2.2	Parkeren	10	5	9	4	-1
2.5	Openbaar vervoer	188	185	191	6	3
5.73	Openbaar groen (prog 3)	2.690	2.580	0	-2.580	-2.690
5.74	Openbaar groen (prog 4)	0	0	2.725	2.725	2.725
7.2	Riolering	2.553	2.727	2.880	153	327
7.3	Afval	4.369	4.615	4.613	-2	244
7.4	Milieubeheer	1.712	1.889	1.694	-195	-18
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	848	976	990	14	142
8.13	RO Vastgoedregistratie (prog 3)	167	188	0	-188	-167
8.14	RO Vastgoedregistratie (prog 4)	0	0	195	195	195
	Totaal lasten Buitenruimte & Duurzaamheid	18.287	19.374	19.217	-157	930
Taakveld	Baten per taakveld					
2.1	Verkeer en vervoer	-449	-220	-255	-35	194
2.2	Parkeren	-17	-16	-17	-1	0
5.73	Openbaar groen (prog 3)	-51	-97	0	97	51
5.74	Openbaar groen (prog 4)	0	0	-97	-97	-97
7.2	Riolering	-3.099	-3.280	-3.430	-150	-331
7.3	Afval	-5.451	-5.646	-5.887	-241	-436
7.4	Milieubeheer	-544	0	0	0	544
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-527	-932	-955	-23	-428
	Totaal baten Buitenruimte & Duurzaamheid	-10.138	-10.191	-10.641	-450	-503
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten Buitenruimte & Duurzaamheid	8.149	9.183	8.576	-607	427

Tabel 3

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2025	Begroting 2026 Tot en met kadernota	Begroting 2027	Begroting 2027 t.o.v. begroting 2026	Begroting 2027 t.o.v. realisatie 2025
PMA5	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	R 2025	B 2026	2027		
Taakveld	Lasten per taakveld					
0.1	Bestuur	3.168	2.929	4.531	1.602	1.363
0.10	Mutaties reserves	3.970	8.235	466	-7.769	-3.504
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.599	983	1.298	315	-2.301
0.2	Burgerzaken	1.561	1.572	1.626	54	65
0.4	Overhead	8.957	9.731	9.939	208	982
0.5	Treasury	-397	-271	-56	215	341
0.61	OZB woningen	499	165	173	8	-326
0.62	OZB niet-woningen	264	227	237	10	-27
0.64	Belastingen overig	22	17	17	0	-5
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	695	206	-489	206
0.8	Overige baten en lasten	513	131	130	-1	-383
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	21	21	0	21
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.246	3.190	3.332	142	86
1.2	Openbare orde en veiligheid	934	1.143	1.044	-99	110
	Totaal lasten Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	26.336	28.768	22.964	-5.804	-3.372
Taakveld	Baten per taakveld					
0.1	Bestuur	-6	0	0	0	6
0.10	Mutaties reserves	-3.207	-12.093	-3.388	8.705	-181
0.2	Burgerzaken	-687	-786	-815	-29	-128
0.4	Overhead	-368	-27	-27	0	341
0.5	Treasury	-394	-449	-539	-90	-145
0.61	OZB woningen	-5.146	-5.360	-5.489	-129	-343
0.62	OZB niet-woningen	-2.605	-2.634	-2.697	-63	-92
0.64	Belastingen overig	-208	-145	0	145	208
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-60.241	-61.217	-63.354	-2.137	-3.113
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-278	0	0	0	278
1.2	Openbare orde en veiligheid	-42	-36	-37	-1	5
	Totaal baten Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	-73.182	-82.747	-76.346	6.401	-3.164
	Geraamd totaal saldo van baten en lasten					
	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	-46.846	-53.979	-53.382	597	-6.536

3. Financiële aspecten

Overzicht baten en lasten programma's

De volgende tabel toont meerjarig de totale lasten en baten uitgesplitst naar de programma's.

In tabel 4 worden de baten en lasten gepresenteerd exclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, dit leidt tot het geraamde resultaat van baten en lasten.

Ook worden de totale mutaties met de reserves getoond, en dat leidt tot het geraamde resultaat.

In de daarop volgende tabel 5 zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves uitgesplitst per reserve.

Tabel 4 - Baten en lasten op programma

Programmaplan MJB 2027-2030 (Bedragen x € 1.000)	R 2025	B 2026	2027	2028	2029	2030
1. Sociaal Domein						
Lasten	32.648	35.161	36.263	35.124	33.895	34.003
Baten	-7.494	-6.807	-7.991	-7.933	-8.125	-8.330
Saldo	25.154	28.354	28.272	27.191	25.770	25.673
2. Onderwijs, Gezondheid & Samenleving						
Lasten	23.183	17.447	17.612	17.731	18.110	17.670
Baten	-10.563	-3.171	-3.104	-3.173	-3.211	-2.735
Saldo	12.620	14.276	14.508	14.558	14.899	14.935
3. Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie						
Lasten	26.490	41.303	16.819	6.608	3.349	3.301
Baten	-25.568	-39.137	-14.789	-4.551	-1.498	-1.469
Saldo	922	2.166	2.030	2.057	1.851	1.832
4. Buitenruimte & Duurzaamheid						
Lasten	18.287	19.374	19.217	19.383	19.361	19.454
Baten	-10.138	-10.191	-10.641	-11.466	-11.466	-11.466
Saldo	8.149	9.183	8.576	7.917	7.895	7.988
5. Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur						
	3.168	2.929	4.531	2.705	2.692	2.692
	1.561	1.572	1.626	1.526	1.396	1.337
	3.246	3.190	3.332	3.332	3.332	3.332
	934	1.143	1.044	883	883	883
Lasten	8.909	8.834	10.533	8.446	8.303	8.244
Baten	-1.013	-822	-852	-709	-513	-434
Saldo	7.896	8.012	9.681	7.737	7.790	7.810
A. Totaal raming programma's						
Lasten	109.517	122.119	100.444	87.292	83.018	82.672
Baten	-54.776	-60.128	-37.377	-27.832	-24.813	-24.434
Saldo	54.741	61.991	63.067	59.460	58.205	58.238
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten	901	963	706	387	683	759
Baten	-68.594	-69.805	-72.079	-69.441	-68.780	-69.687
Saldo	-67.693	-68.842	-71.373	-69.054	-68.097	-68.928
Overhead						
Lasten	8.957	9.731	9.939	9.849	10.281	10.284
Baten	-368	-27	-27	-27	-27	-27
Saldo	8.589	9.704	9.912	9.822	10.254	10.257
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Lasten	0	21	21	21	21	21
Baten						
Saldo	0	21	21	21	21	21
Bedrag onvoorzien						
Lasten	0	1	1	1	1	1
Baten						
Saldo	0	1	1	1	1	1
B. Totaal raming						
Lasten	9.858	10.716	10.667	10.258	10.986	11.065
Baten	-68.962	-69.832	-72.106	-69.468	-68.807	-69.714
Saldo	-59.104	-59.116	-61.439	-59.210	-57.821	-58.649
C. Geraamd saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen A en B						
Lasten	119.375	132.835	111.111	97.550	94.004	93.737
Baten	-123.738	-129.960	-109.483	-97.300	-93.620	-94.148
Saldo	-4.363	2.875	1.628	250	384	-411

Programmaplan MJB 2027-2030 (Bedragen x € 1.000)		R 2025	B 2026	2027	2028	2029	2030
D.	Beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves						
	Totaal toevoegingen	3.970	8.235	466	66	165	67
	Totaal onttrekkingen	-3.207	-12.093	-3.388	-729	-272	-273
	Per saldo	763	-3.858	-2.922	-663	-107	-206
E.	Geraamd resultaat, volgend uit de onderdelen C en D						
	Lasten	123.345	141.070	111.577	97.616	94.169	93.804
	Baten	-126.945	-142.053	-112.871	-98.029	-93.892	-94.421
	Saldo (+ is nadelig resultaat)	-3.600	-983	-1.294	-413	277	-617

Tabel 5 - Uitsplitsing mutaties op de reserves

Programmaplan MJB 2027-2030 (Bedragen x € 1.000)		R 2025	B 2026	2027	2028	2029	2030
D.	Beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves						
	Algemene reserve	493	1.980	0	0	0	0
	Te bestemmen resultaat voorgaand dienstjaar	2.188					
	Reserve Grondbedrijf algemeen	4.223	1.509	0	0	0	0
	Reserve strategische investeringen	0	6.166	0	0	0	0
	Tijdelijke bestemmingsreserve omgevingswet	38	0	0	0	0	0
	Reserve groot onderhoud zwembad	66	66	66	66	66	66
	Bestemm.reserve lokale demografische groei	12	0	0	0	0	0
	Reserve Organisatieontwikkeling	90	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve Toeslagen	58	96	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve transitie GBD-SVHW	0	1.870	0	0	0	0
	Egalisatiereserve baggeren	145	133	0	0	100	2
	Egalisatiereserve Sociaal Domein	469	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve rente	1.000	0	0	0	0	0
	Best.Res.Realisatiestimulan betaalbare woningbouw	0	413	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve De Sandeling	0	0	400	0	0	0
	Totaal toevoegingen	8.782	12.233	466	66	166	68
	Algemene reserve	-2.441	-5.655	-1.170	0	0	0
	Reserve Grondbedrijf algemeen	-155	-399	0	0	0	0
	Reserve kapitaallasten invest MN Antoniuslaan	-59	-60	-60	-60	-60	-60
	Reserve kapitaallasten invest MN Noordeinde N915	-19	-19	-19	-19	-19	-19
	Reserve strategische investeringen	0	-337	0	0	0	0
	Reserve kapitaallasten nieuwbouw 3e & 4e school	0	-83	-84	-182	-183	-184
	Reserve nalatenschap mw. Spoor- van Tichelt	-14	-41	-12	0	0	0
	Reserve sociaal domein	-166	0	0	0	0	0
	Tijd.bestemm.reserve scholenbouw fase 1	-41	-21	0	0	0	0
	Tijdelijke bestemmingsreserve IHP	0	-5.829	0	0	0	0
	Bestemm.reserve lokale demografische groei	-39	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve Waalhof	-6	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve duurzaamheid	-10	-10	-10	-10	-10	-10
	Reserve organisatieontwikkeling	-150	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve Toeslagen	-56	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve Bedrijfsvoering	-208	0	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve transitie GBD-SVHW	0	-38	-1.738	0	0	0
	Egalisatiereserve baggeren	0	0	-1	-163	0	0
	Egalisatiereserve Sociaal Domein	0	0	-95	-95	0	0
	Bestemmingsreserve De Sandeling	0	0	-200	-200	0	0
	Totaal onttrekkingen	-3.364	-12.492	-3.389	-729	-272	-273
	Per saldo	5.418	-259	-2.923	-663	-106	-205

Overzicht incidentele baten en lasten

Hieronder wordt weergegeven hoe het saldo wordt beïnvloed door incidentele zaken.
Door 3 uitgangspunten wordt bepaald of een post incidenteel is: de aard van de raming, de (onvoorwaardelijke) einddatum en de materiële beïnvloeding

Tabel 6

(bedragen x € 1.000)

Incidentele baten en lasten				
Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Baten				
Programma 1				
Onttrekking uit egalisatiereserve sociaal domein	95	95	-	-
Programma 2				
Programma 3				
Onttrekking aan reserve Verduurzamen bedrijventerrein De Sandeling	200	200	-	-
Programma 4				
Onttrekking uit reserve baggeren	1	159	-	-
Programma 5				
Onttrekking algemene reserve	450	-	-	-
Onttrekking reserve spoorfonds	12	-	-	-
Onttrekking reserve transitie GBD-SVHW	1.737	-	-	-
Totaal incidentele baten	2.495	454	0	0
Lasten				
Programma 1				
Programma 2				
Storting in reserve groot onderhoud binnenbad zwembad	66	66	66	66
Programma 3				
Storting in reserve de Verduurzamen bedrijventerrein De Sandeling	400	-	-	-
Revitalisering en verduurzaming De Sandeling	200	200		
Programma 4				
Storting in reserve baggeren	-	-	98	2
Programma 5				
Desintegratiekosten GBD/ SVHW	1.776			
Weerbaarheid	50			
Totaal incidentele lasten	2.492	266	164	68
Saldo incidentele baten en lasten	3	189	-164	-68
Incidentele baten excl reserves				
Incidentele lasten excl reserves	2.026	200	-	-

Toelichting

Baten:

De lasten voor een zorgmarinier worden gedekt uit de egalisatiereserve sociaal domein.

De lasten voor het 'Revitaliseren en verduurzamen Sandeling' worden gedekt uit de bestemmingsreserve "Verduurzamen bedrijventerrein De Sandeling".

De tekorten/overschotten bij baggeren worden verrekend met de egalisatiereserve baggeren.

Bij de kadernota 2026 is besloten om de incidentele lasten vanuit het traineeprogramma te dekken uit de algemene reserve. Dit is in 2027 € 100.000.

Bij de kadernota 2027 is besloten om in 2027 voor de fase 1 de Sandeling € 400.000 te onttrekken uit de Algemene Reserve en te storten in de bestemmingsreserve "Verduurzamen bedrijventerrein De Sandeling". Daarnaast onttrekken we een bedrag van € 50.000 voor de voortzetting van de inzet van een projectleider en werkbudget weerbaarheid.

In de raad van 1 december 2016 is besloten de spoorfonds reserve tot en met 2027 te bestemmen voor incidentele subsidies i.h.k.v. de subsidieverordening Familie Spoor- fonds.

Desintegratiekosten en projectkosten worden in verband met de overgang van de GBD naar SVHW gedekt uit de reserve GBD-SVHW.

Lasten:

Om toekomstige kosten voor groot onderhoud van het zwembad te dekken uit deze reserve wordt jaarlijks een toevoeging gedaan aan de reserve groot onderhoud zwembad.

Bij de kadernota 2027 is besloten in 2027 een bedrag van € 400.000 te storten in de bestemmingsreserve "Verduurzamen bedrijventerrein De Sandeling".

Voor de revitalisering en verduurzaming van bedrijventerrein De Sandeling is er zowel in 2027 als in 2028 € 200.000 geraamd.

De tekorten/overschotten bij baggeren worden verrekend met de egalisatiereserve baggeren.

In 2027 wordt het ingezette traineeprogramma uit 2026 afgerond.

Er zijn eenmalige desintegratiekosten begroot in verband met de overgang van de GBD naar SVHW.

Voor de voortzetting van de inzet van een projectleider en werkbudget weerbaarheid is een bedrag van € 50.000 geraamd.

Structurele mutaties reserves

Omdat de financiële positie van de gemeente in gevaar zou kunnen komen wanneer structurele lasten uit een reserve worden gedekt, wordt vanaf 2013 een overzicht van de structurele onttrekkingen uit reserves voorgeschreven.

Een onttrekking aan een reserve moet gezien worden als een incidentele baat, omdat een reserve op termijn uitgeput is.

Tabel 7

(bedragen x € 1.000)

Structurele mutaties reserves				
Omschrijving reserve	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen				
Programma 1				
Programma 2				
Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw 3e & 4e school	84	182	183	184
Programma 3				
Reserve kapitaallasten invest.MN - Antoniuslaan	60	60	60	60
Reserve kapitaallasten invest.MN - Noordeinde	19	19	19	19
Programma 4				
Onttrekking reserve duurzaamheid	10	10	10	10
Programma 5				
Onttrekking surplus Algemene Reserve	720			
Totaal	893	271	272	273
Toevoegingen				
Programma 1				
Programma 2				
Programma 3				
Programma 4				
Programma 5				
Totaal	0	0	0	0

In de tabel worden zowel de toevoegingen als de onttrekkingen weergegeven. Om een eventueel risico van uitputting van de reserve en ongedekte structurele lasten te duiden, zijn alleen de structurele onttrekkingen van belang.

Toelichting

Onttrekkingen

De afschrijvingslasten van de nieuwbouw van de 3e en 4e school, De klimboom en De Meander, worden gedekt uit de reserve kapitaallasten nieuwbouw 3e en 4e school.

Er zijn structurele onttrekkingen om de afschrijvingslasten te dekken van het krediet Antoniuslaan vanuit de reserve kapitaallasten Antoniuslaan.

Er zijn structurele onttrekkingen om de afschrijvingslasten te dekken van het krediet Noordeinde vanuit de reserve kapitaallasten Noordeinde.

De kapitaallasten voor de investering in openbare verlichting zijn onttrokken uit de reserve duurzaamheid.

Onder voorwaarden is het toegestaan om uit het surplus in de algemene reserve onttrekkingen te doen. Van dit surplus kan een gemeente jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Hierbij geldt dat de solvabiliteit, berekend op 1 januari van het begrotingsjaar, groter of gelijk aan 20% is en ook na inzet groter of gelijk aan 20% blijft.

Hier hebben we voor de dekking van de niet ontvangen teruggaaf van Beschermd Wonen en opvang van € 600.000, het uitvoeringsprogramma woonzorgvisie van € 20.000 en het traineeprogramma van € 100.000 gebruik van gemaakt.

Algemene reserve 1/1	€ 23.073.000
Risico's	€ 6.880.468
Vrij beschikbaar	€ 16.192.532
10%	€ 1.619.253
Solvabiliteit 2027	31%
Solvabiliteit 2027 na surplus	30%

Structureel begrotingssaldo

Voor het financieel toezicht is het van belang dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Van structureel evenwicht is sprake wanneer structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te beoordelen wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Door de incidentele baten en lasten te corrigeren op het begrotingssaldo inclusief reservemutaties, ontstaat het structurele begrotingssaldo. Hieronder is deze berekening opgenomen.

(bedragen x € 1000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	-111.111	-97.550	-94.004	-93.737
Baten exclusief mutaties reserves	109.483	97.300	93.620	94.148
Geraamd saldo van baten en lasten	-1.628	-250	-384	411
Toevoegingen reserves	-466	-66	-165	-67
Onttrekkingen reserves	3.338	729	272	273
Geraamd resultaat	1.244	413	-277	617
Incidentele lasten (excl. reservestortingen)	-2.026	-200	-	-
Incidentele baten (excl. reserveonttrekkingen)	-	-	-	-
Incidentele toevoegingen reserves	-466	-66	-164	-68
Incidentele onttrekkingen reserves	2.495	454	-	-
Saldo van incidentele baten en lasten	3	189	-164	-68
Structureel begrotingssaldo	1.241	224	-113	685

Meerjarig investeringsplan

In navolgend overzicht staan de investeringen getotaliseerd naar economisch en maatschappelijk nut en naar programma voor de jaren 2027-2030. In het raadsbesluit over deze meerjarenbegroting wordt verzocht de routine- en vervangingsinvesteringen voor het dienstjaar beschikbaar te stellen. Ook wordt verzocht de kredieten voor 2027 beschikbaar te stellen zoals aangegeven in het WRP 2025-2029, het Beleidsplan openbare verlichting, het Beheer en onderhoudsplan oeverbescherming beleidsplan Sportpark en het groen beleidsplan.

Tabel 8

Omschrijving investering	raadsbesluit	2027	2028	2029	2030
INVESTERINGEN MET MAATSCHAPPELIJK NUT					
Programma 1 - Sociaal, Welzijn en Educatie					
Renovatie veld ASWH 1 toplaag 2025 sportpark Schildman	Beleidsplan Sportpark Schildman	-	-	-	
Renovatie veld IFC 1 toplaag 2025 sportpark Schildman	Beleidsplan Sportpark Schildman	-	-	-	
Renovatie veld 3 toplaag 2027 sportpark Schildman	Beleidsplan Sportpark Schildman	-	-	-	
Renovatie veld 4 toplaag 2027 sportpark Schildman	Beleidsplan Sportpark Schildman	64	-	-	
Renovatie veld 7 toplaag 2026 sportpark Schildman	Beleidsplan Sportpark Schildman	-	-	-	
Renoveren speelplekken		294	294	294	294
Totaal programma 1		358	294	294	294
Programma 3 - Buitenruimte					
Vervangen lichtmasten	BOV2020-2024	134	43	12	10
BOP Oeverbescherming	BOP2018-2026	81	81	81	81
Groen renovatiebudget	Groenbeleidsplan	308	308	308	308
Groenambities	Groenbeleidsplan	149	149	149	149
Groen inboet bomen	Groenbeleidsplan	362	362	362	362
Renovatie Waterbusponten		715	0	0	0
Gebiedsvisie deelgebied 2B		900	0	0	0
Totaal programma 3		2.649	943	912	910
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut		3.007	1.237	1.206	1.204
INVESTERINGEN MET ECONOMISCH NUT					
Programma 2 - Ruimtelijke ordening, economie en wonen					
Toiletgebouw De Schoof		-	-	-	-
Totaal programma 2		-	-	-	-
Programma 3 - Buitenruimte					
Ondergronds kliko systeem - MOL 2027		86	-	-	-
Ondergronds kliko systeem - MOL 2028		-	37	-	-
Ondergronds kliko systeem - MOL 2029		-	-	41	-
Vervang toegangscontrole ondergronds klikosysteem		-	-	-	315
Vervangen riolering	WRP 2025-2029	1.731	1.444	2.126	3.882
Rioolgemalen vervanging mech, el	WRP 2025-2029	179	179	179	229
Rioolgemalen bouwkundig	WRP 2025-2029	-	-	13	13
Drukriolering vervanging mech, el	WRP 2025-2029	44	44	44	44
Drukriolering bouwkundig	WRP 2025-2029	12	12	12	12
BRP maatregelen	WRP 2025-2029	121	121	121	0
Totaal programma 3		2.173	1.837	2.536	4.495
Totaal investeringen met een economisch nut		2.173	1.837	2.536	4.495
TOTAAL INVESTERINGEN		5.180	3.074	3.742	5.699

Tabel 9

Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
ALGEMENE RESERVES					
Algemene Reserve	23.073	21.903	21.903	21.903	21.903
Algemene reserve Grondbedrijf	7.620	7.620	7.620	7.620	7.620
Totaal algemene reserves	30.693	29.523	29.523	29.523	29.523
BESTEMMINGSRESERVES					
Best.Res.Kapitaallasten Invest. MN: Antoniuslaan	2.639	2.579	2.520	2.460	2.400
Best.Res.Kapitaallasten Invest.MN: Noordeinde-N915	1.314	1.295	1.276	1.257	1.238
Reserve strategische investeringen	3.263	3.263	3.263	3.263	3.263
Bestemmingsres kap last nieuwbouw 3e & 4e school	11.254	11.170	10.988	10.805	10.621
Reserve nalatensch. mw. Spoor-v.Tichelt	42	30	30	30	30
Tijdelijke bestemmingsreserve omgevingswet	401	401	401	401	401
Reserve groot onderhoud binnenbad zwembad	471	537	603	669	734
Bestemm.reserve lokale demografische groei	179	179	179	179	179
Bestemmingsreserve duurzaamheid	230	220	210	200	190
Bestemmingsreserve Grotenoord Veerweg	1.221	1.221	1.221	1.221	1.221
Bestemmingreserve Toeslagen	387	387	387	387	387
Bestemmingsreserve transitie GBD-SVHW	1.833	95	95	95	95
Bestemmingsreserve Rente	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Best.Res.Realisatiestimulan betaalbare woningbouw	413	413	413	413	413
Bestemmingsreserve De Sandeling	-	200	-	-	-
Totaal bestemmingsreserves	25.148	23.492	23.087	22.880	22.673
EGALISATIERESERVES					
Egalisatiereserve baggeren	467	466	303	403	404
Egalisatiereserve Sociaal Domein	469	374	279	279	279
Totaal egalisatiereserves	936	840	582	682	683
Totaal reserves	56.778	53.855	53.192	53.085	52.879
VOORZIENINGEN					
Voorziening pensioen (voormalige)wethouders	2.320	2.320	2.320	2.320	2.320
Voorziening Spaarverlof	51	51	51	51	51
Voorziening Stuwmeer verlof	547	547	547	547	547
Voorziening MJOP Gebouwen	673	751	608	633	726
Voorziening onderhoud buitenbad	238	17	50	119	90
Voorziening wegen en infrastructurele kunstwerken	3.209	1.883	1.015	260	219
Voorziening afval	282	174	194	246	292
Voorziening riolering	9.389	9.861	10.162	10.528	10.767
Voorziening onderhoud begraafplaats	174	193	234	150	150
Totaal voorzieningen	16.883	15.795	15.180	14.852	15.160
Totaal reserves en voorzieningen	73.660	69.650	68.372	67.938	68.039

Tabel 10

Geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 31-12-2027	Begroting 31-12-2028	Begroting 31-12-2029	Begroting 31-12-2030
ACTIVA				
Vaste Activa	143.779	141.754	141.403	142.925
(im) Materiële vaste activa	133.288	131.437	131.268	132.977
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.563	1.563	1.563	1.563
Financiële vaste activa: Leningen	3.523	3.391	3.253	3.109
Financiële vaste activa: Overige verstrekte langlopende geldleningen	5.405	5.363	5.320	5.276
Vlottende Activa	33.440	36.818	15.000	15.000
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	18.440	21.818	-	-
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	5.000	5.000	5.000	5.000
Uitzettingen <1 jaar	4.000	4.000	4.000	4.000
Liquide middelen	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	5.000	5.000	5.000	5.000
TOTAAL ACTIVA	177.219	178.572	156.403	157.925
PASSIVA				
Vaste Passiva	127.300	115.572	112.187	109.339
Eigen vermogen	53.855	53.192	53.085	52.879
Voorzieningen	15.795	15.180	14.852	15.160
Vaste schuld	57.650	47.200	44.250	41.300
Vlottende Passiva	49.919	63.000	44.216	48.586
Vlottende schuld	4.616	16.625	12.766	13.314
Overlopende passiva	45.303	46.375	31.450	35.272
TOTAAL PASSIVA	177.219	178.572	156.403	157.925
Debt Ratio	35%	36%	36%	35%

Tabel 11**Structureel financieringssaldo****(bedragen x € 1.000)**

	Begroting 31-12-2027	Begroting 31-12-2028	Begroting 31-12-2029	Begroting 31-12-2030
Vaste Activa	143.779	141.754	141.403	142.925
Vorraden / Onderhanden werk	23.440	26.818	5.000	5.000
Eigen vermogen	53.855	53.192	53.085	52.879
Lang vreemd vermogen	73.445	62.380	59.102	56.460
FINANCIERINGSSALDO	39.919	53.000	34.217	38.586

Tabel 12**EMU-saldo**

	2026	2027	2028
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q.			
1. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.875	1.628	250
2. Mutatie (im)materiële vaste activa			
-/-	22.850	1.573	-920
3. Mutatie voorzieningen			
+/+	-1.087	-	-
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)			
-/-	-26.790	-	-
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
-/-	-	-	-
BEREKEND EMU-SALDO	5.728	55	1.170

Bijlagen financiële begroting

Bijlagen

1. Overzicht baten en lasten op taakveld - programma (in duizenden €)

(bedragen x € 1.000)

Hoofd taakveld	Taak veld	Omschrijving taakveld	Pro- gramm	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo 2027
0 - Bestuur en Ondersteuning					1.298		-1.298
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur			
	0.4	Overhead	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	9.939	27	-9.912
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	261	223	-38
	0.1	Bestuur	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	4.531		-4.531
	0.2	Burgerzaken	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	1.626	815	-811
	0.8	Overige baten en lasten	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	130		-130
	0.5	Treasury	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	-56	539	595
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	21		-21
	0.61	OZB woningen	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	173	5.489	5.316
	0.62	OZB niet-woningen	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	237	2.697	2.460
	0.64	Belastingen overig	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	17	0	-17
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	206	63.354	63.148
	0.10	Mutaties reserves	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	466	3.388	2.923
Totaal 0 - Bestuur en Ondersteuning					18.847	76.533	57.685
7 - Volksgezondheid en milieu					2.880	3.430	550
	7.2	Riolering	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid			
	7.3	Afval	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	4.613	5.887	1.274
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	990	955	-35
	7.4	Milieubeheer	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	1.694	0	-1.694
	7.1	Volksgezondheid	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	2.693	171	-2.522
Totaal 7 - Volksgezondheid en milieu					12.870	10.443	-2.427
6 - Sociaal domein					4.508	943	-3.565
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving			
	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	95-01	Sociaal Domein	826	0	-826
	6.5	Arbeidsparticipatie	95-01	Sociaal Domein	1.347		-1.347
	6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	95-01	Sociaal Domein	2.087		-2.087
	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	95-01	Sociaal Domein	1.842		-1.842
	6.811	Beschermde wonen (WMO)	95-01	Sociaal Domein	0		0
	6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	95-01	Sociaal Domein	0		0
	6.792	PGB Jeugd	95-01	Sociaal Domein	553		-553
	6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	95-01	Sociaal Domein	392		-392
	6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	95-01	Sociaal Domein	12		-12
	6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	95-01	Sociaal Domein	5.813		-5.813
	6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	95-01	Sociaal Domein	339		-339
	6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	95-01	Sociaal Domein	3.198		-3.198
	6.821	Jeugdbescherming	95-01	Sociaal Domein	490		-490
	6.822	Jeugdreclassering	95-01	Sociaal Domein	141		-141
	6.3	Inkomensregelingen	95-01	Sociaal Domein	10.890	7.991	-2.899
	6.4	WSW en beschut werk	95-01	Sociaal Domein	1.523		-1.523
	6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	95-01	Sociaal Domein	3.106		-3.106
	6.712	Begeleiding (WMO)	95-01	Sociaal Domein	2.098		-2.098
	6.713	Dagbesteding (WMO)	95-01	Sociaal Domein	927		-927
	6.791	PGB WMO	95-01	Sociaal Domein	584		-584
	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	95-01	Sociaal Domein	95		-95
Totaal 6 - Sociaal domein					40.770	8.934	-31.836
3 - Economie					610		-610
	3.1	Economische ontwikkeling	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie			
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	134	58	-75
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	1.553	1.553	0
Totaal 3 - Economie					2.297	1.612	-685
5 - Sport, cultuur en recreatie					2.725	97	-2.628
	5.74	Openbaar groen (progr 3)	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid			
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	1.808	509	-1.299
	5.1	Sportbeleid en activering	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	1.296		-1.296
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	665		-665
	5.5	Cultureel erfgoed	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	16		-16
	5.6	Media	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	740		-740
	5.2	Sportaccommodaties	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	1.607	935	-673
Totaal 5 - Sport, cultuur en recreatie					8.857	1.541	-7.316
4 - Onderwijs					2.165	461	-1.704
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving			
	4.2	Onderwijshuisvesting	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	1.859	85	-1.774
	4.1	Openbaar basisonderwijs	95-02	Onderwijs, Gezondheid & Samenleving	255		-255
Totaal 4 - Onderwijs					4.279	546	-3.732
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening					1.628	1.180	-448
	8.3	Wonen en bouwen	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie			
	8.1	Ruimte en leefomgeving	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	784	26	-758
	8.14	RO Vastgoedregistratie (progr 3)	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	195		-195
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	95-03	Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie	11.849	11.749	-100
Totaal 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					14.456	12.955	-1.501
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat					5.920	255	-5.666
	2.1	Verkeer en vervoer	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid			
	2.5	Openbaar vervoer	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	191		-191
	2.2	Parkeren	95-04	Buitenruimte & Duurzaamheid	9	17	8
Totaal 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat					6.120	271	-5.849
1 - Veiligheid					3.332		-3.332
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur			
	1.2	Openbare orde en veiligheid	95-05	Veiligheid, Dienstverlening & Bestuur	1.044	37	-1.007
Totaal 1 - Veiligheid					4.375	37	
Eindtotaal					112.872	112.872	

Bijlage 2**Staat van salarissen en formatie**

(bedragen x € 1.000)

Geactualiseerde loonkosten				
	2027	2028	2029	2030
Raad en burgerraadsleden	449	449	449	449
Griffie	305	305	305	305
Burgemeester & Wethouders	599	599	599	599
Bestuur	1.353	1.353	1.353	1.353
Bedrijfsvoering	2.207	2.207	2.101	2.101
Ruimte & Projecten	1.930	1.930	1.930	1.930
Sociaal Domein	1.526	1.526	1.526	1.526
Buitenruimte	3.177	3.177	3.177	3.177
Leefbaarheid & veiligheid	499	499	499	499
Bestuur & Control	1.080	1.080	1.080	1.080
Volgerlanden	469	469	469	469
Directie & concern control	314	314	314	314
Overig P&O / trainee	384	284	284	284
Bijdrage uit reserve	-100			
Bedrijfsvoering	11.487	11.487	11.381	11.381
Totaal	12.840	12.840	12.734	12.734
Geactualiseerde formatie				
	2027	2028	2029	2030
Totaal	105,8	105,8	104,9	104,9

Bijlage 3

Staat van opgenomen langlopende leningen

Referentie	Geldgever	Hoofdsom	Jaar storting	Jaar laatste aflossing	Vorm lening	Rente- percentage	Vervaldata rente en aflossing	Restant 31-12-26	Restant 31-12-27	Restant 31-12-28	Restant 31-12-29	Restant 31-12-30
40.112265	BNG	17.500.000	2018	2038	Lineair	1,297%	21-12	10.500.000	9.625.000	8.750.000	7.875.000	7.000.000
40.113907	BNG	5.000.000	2020	2045	Lineair	0,470%	18-5	3.800.000	3.600.000	3.400.000	3.200.000	3.000.000
40.113918	BNG	7.500.000	2020	2045	Lineair	0,495%	22-5	5.700.000	5.400.000	5.100.000	4.800.000	4.500.000
1-31036	NWB	5.000.000	2021	2041	Lineair	0,340%	30-6	3.750.000	3.500.000	3.250.000	3.000.000	2.750.000
315769	Provincie Noord-Brabant	10.000.000	2022	2042	Lineair	2,800%	29-11	8.000.000	7.500.000	7.000.000	6.500.000	6.000.000
OL 23115	Provincie Limburg	10.000.000	2023	2043	Lineair	3,050%	2-3	8.500.000	8.000.000	7.500.000	7.000.000	6.500.000
40.117599	BNG	7.000.000	2024	2074	Fixe	2,819%	30-9	7.000.000	7.000.000	7.000.000	7.000.000	7.000.000
1-40505	NWB	6.500.000	2024	2044	Lineair	2,881%	30-9	5.850.000	5.525.000	5.200.000	4.875.000	4.550.000
	Provincie Zeeland	7.500.000	2024	2028	Fixe	2,410%	30-9	7.500.000	7.500.000	-	-	-
		76.000.000						60.600.000	57.650.000	47.200.000	44.250.000	41.300.000

Staat van gewaarborgde geldleningen begroting 2027
Dienstjaar 2027

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Geleend bedrag	Geldnemer	Datum besluit	Geldgever	Lenings- nummer	%	Restant 1-1-27 Totaal	Toegerekend bedrag WSW 1-1-27	Waarvan door de gemeente geborgd	Waarborg gedurende dienstjaar	Totaal aflossing 2027	Restant 31-12-2027 Totaal	Toegerekend bedrag WSW 31-12-2027	Waarvan door de gemeente geborgd	Verskil %	% van totaal
<i>Directe borgstellingen</i>															
Diversen	HVC Alkmaar	07-11-05	Gevudo GR	0	1,054%	576.543.000		6.075.129			576.543.000		6.075.129	0,0%	6,2%
2.541.169,23	Rhiant	12-09-97	BNG	4084295	0,690%	1.608.928		1.608.928		75.300	1.533.628		1.533.628	-4,7%	1,6%

Achtervang WSW

Rhiant						134.223.000	134.223.000	67.111.500	6.711.150		140.934.150	140.934.150	70.467.075	5,0%	72,1%
Stichting Trivire						376.172.000	34.429.000	17.214.500	18.808.600		394.980.600	36.150.450	18.075.225	5,0%	18,5%
Woonzorg Nederland						723.890.000	3.059.000	1.529.500	36.194.500		760.084.500	3.211.950	1.605.975	5,0%	1,6%

Totaal	1.812.436.928	171.711.000	93.539.557	61.714.250	75.300	1.874.075.878	180.296.550	97.757.032	4,5%	100,0%
---------------	---------------	-------------	-------------------	------------	--------	---------------	-------------	-------------------	------	--------

Directe borgstellingen	Subtotaal	578.151.928	-	7.684.057	-	75.300	578.076.628	-	7.608.757	-1,0%	7,8%
Achtervang WSW	Subtotaal	1.234.285.000	171.711.000	85.855.500	61.714.250	-	1.295.999.250	180.296.550	90.148.275	5,0%	92,2%
	Totaal	1.812.436.928	171.711.000	93.539.557	61.714.250	75.300	1.874.075.878	180.296.550	97.757.032	4,5%	100,0%

Bijlage 5

Staat van uitgezette leningen

Geldnemer	Hoofdsom	Perc.	Vorm	jaren	Laatste aflossing	Restschuld per 31-12-2026	ontv. rente	Aflossing	Restschuld per 31-12-2027	Restschuld per 31-12-2028	Restschuld per 31-12-2029	Restschuld per 31-12-2030
Rhiant, complex m bouwkosten	117.130	0	ann	-	2033	29.429	1.177	4.065	25.364	21.136	16.739	12.167
VR ZHZ, overname brandweerkaz.	1.460.000	0	ann	34	2049	1.108.969	26.615	36.689	1.072.281	1.034.712	996.241	956.847
Starterslening rc 9061	347.668	div	ann	div	div	12.249	1.000	-	12.249	12.249	12.249	12.249
Starterslening rc 9064	1.127.314	div	ann	div	div	1.122.357	1.900	1.000	1.121.357	1.108.357	1.094.357	1.078.357
Duurzaamheidslening part rc 9062	574.000	div	ann	div	div	473.000	15.705	25.000	448.000	421.000	392.000	361.000
Duurzaamheidslening VVE rc 9063	931.402	div	ann	div	div	894.185	14.700	50.000	844.185	793.185	741.185	688.185
Subtotaal						3.640.189	61.097	116.754	3.523.436	3.390.639	3.252.771	3.108.805
Woningfinanciering	3.407.000	div	div	div	div	1.036.797	8.000	-	1.036.797	1.036.797	1.036.797	1.036.797
Lening VVOGG Willem de Zwijger	200.000	0	ann	div	2060	188.826	5.656	2.117	186.709	184.528	182.282	180.969
Lening VVOGG SWIII	263.364	0	ann	div	div	256.926	7.684	2.551	254.375	251.747	249.040	246.252
Lening SOL Admiraal	906.009	0	ann	div	div	889.704	26.691	8.521	881.183	872.406	863.366	854.054
Lening Nestas Klimboom	1.615.401	0	ann	div	div	1.572.242	48.032	14.751	1.557.491	1.542.297	1.526.648	1.510.529
Lening PIT Meander	1.488.220	0	ann	div	div	1.488.220	-	-	1.488.220	1.475.026	1.461.436	1.447.439
Subtotaal						5.432.715	96.063	27.940	5.404.775	5.362.801	5.319.569	5.276.040
Totaal						9.072.905	157.160	144.694	8.928.211	8.753.440	8.572.341	8.384.845

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aanschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef	10541	Herinrichting raadszaal 2017-audio-vis.app	119	94	0	0	26	0	13	0	0	13	13
	Totaal 37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef			119	94	0	0	26	0	13	0	0	13	13
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10540	Herinrichting raadszaal 2017-meub-stoff	143	50	0	0	92	1	7	0	0	86	8
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			143	50	0	0	92	1	7	0	0	86	8
	Totaal 0.1 Bestuur			262	144	0	0	118	1	20	0	0	99	21
	31 Gronden en terreinen	10454	Grond Shellterrein Van Godewijkstraat	400	0	0	0	400	4	0	0	0	400	4
	Totaal 31 Gronden en terreinen			400	0	0	0	400	4	0	0	0	400	4
	90 Strategische verwervingen; grond incl. slooppanden	10601	Verwerving woning De Baak 4	850	95	0	0	755	0	14	0	0	741	14
		10537	Strategische gronden Zuidwende Zuid, vh BIE	1.105	0	0	0	1.105	11	0	0	0	1.105	11
		10560	Investering Grotenoord-Veerweg 2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal 90 Strategische verwervingen; grond incl. slooppanden			1.955	95	0	0	1.860	11	14	0	0	1.846	25
	Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden			2.355	95	0	0	2.260	15	14	0	0	2.246	29
	13 Kosten; onderzoek en ontwikkeling	10779	Voorbe.krediet Gebiedsvisie omgeving gemeentehuis	100	0	0	0	100	1	0	0	0	100	1
	Totaal 13 Kosten; onderzoek en ontwikkeling			100	0	0	0	100	1	0	0	0	100	1
	33 Bedrijfsgebouwen	10029	Gemeentehuis fase 3	755	457	0	0	298	3	22	0	0	276	25
		10038	Verbouw gemeentehuis 2007	341	317	0	0	24	0	24	0	0	0	24
		10039	Verbouwing gemeentehuis 2008, aanloopkred	1.140	707	0	0	432	4	66	0	0	367	70
		10389	Gemeentehuis: renovatie dakbedekking 2009	105	77	0	0	27	0	6	0	0	21	7
		10440	Gemeentehuis, algemene verlichting 2013	106	54	0	0	52	1	6	0	0	46	6
		10543	Vervanging pantry's gemeentehuis 2017	10	4	0	0	6	0	0	0	0	5	1
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			2.456	1.616	0	0	839	8	124	0	0	715	133
	37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef	10391	Gemeentehuis: renovatie luchtbehandeling 2012	84	70	0	0	14	0	7	0	0	7	7
		10435	Gemeentehuis, CV / Pompen 2013	34	17	0	0	17	0	2	0	0	15	2
		10486	Extra krediet verduurz.verlichting GemH.2014	65	33	0	0	32	0	4	0	0	28	4
		10545	Vervanging brand- en inbraakinstall.gem.huis 2018	43	17	0	0	25	0	2	0	0	23	3
		10630	Gem.huis: Vervangen aggregaat 2021	22	5	0	0	17	0	1	0	0	16	1
	Totaal 37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef			248	143	0	0	105	1	16	0	0	89	17
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10658	Gem.huis: Bureaustoelen 2022	56	7	0	0	49	0	7	0	0	42	8
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			56	7	0	0	49	0	7	0	0	42	8
	Totaal 0.4 Overhead			2.859	1.766	0	0	1.093	11	147	0	0	946	158
	51 Kapitaalverstrekking; deelnemingen	10330	Aandelen BNG	59	0	0	0	59	1	0	0	0	59	1
		10331	Stedin Holding N.V.	454	0	0	0	454	5	0	0	0	454	5
		10648	Aandelen Stedin Holding N.V.	900	0	0	0	900	9	0	0	0	900	9
		10332	Aandelen Watermaatschappij NV	10	0	0	0	10	0	0	0	0	10	0
	Totaal 51 Kapitaalverstrekking; deelnemingen			1.422	0	0	0	1.422	14	0	0	0	1.422	14
	Totaal 0.5 Treasury			1.422	0	0	0	1.422	14	0	0	0	1.422	14
	34 GWW-Werken; Economisch nut zonder heffing	10422	Vervanging infrastructurele kunstwerken 2015	145	67	0	0	78	1	8	0	0	71	8
		10437	Vervanging infrastructurele kunstwerken 2013	112	63	0	0	49	0	6	0	0	42	7
		10442	Park trafohuis 2011	70	39	0	0	30	0	4	0	0	26	4
		10446	Aansl.Ond.Rijweg op Veersedijk 2012	6	1	0	0	5	0	0	0	0	5	0
		10447	Aanl.rotonde Vdijk/Jac.laan/Noordeinde 2011	750	152	0	0	598	6	14	0	0	584	20
		10448	Aanl.rotonde Vdijk/Jac.laan/Noordeinde 2012	1.443	241	0	0	1.203	12	25	0	0	1.178	37
		10449	Reconstructie Havenkade 2011	89	18	0	0	71	1	2	0	0	69	2
	Totaal 34 GWW-Werken; Economisch nut zonder heffing			2.616	581	0	0	2.035	20	59	0	0	1.976	79
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10507	Doortrekken Antoniuslaan 2014 - Vastgoed	936	154	0	0	782	8	18	0	0	763	26
		10514	Doortrekken Antoniuslaan 2014 - Civiel	797	132	0	0	665	7	16	0	0	649	22
		10535	Doortrekken Antoniuslaan 2017 - Aanvull.maateg.	1.393	200	0	0	1.193	12	27	0	0	1.166	39
		10570	Ontsluiting Noordeinde - N915 2018	1.441	127	0	0	1.314	13	20	0	0	1.295	33
		10294	Vervangen lichtmasten 2003-2005	161	141	0	0	19	0	10	0	0	10	10
		10311	Vervangen lichtmasten 2005	141	108	0	0	32	0	8	0	0	25	8
		10323	rec.Noorde/Bosweg + FFerry, MIP 2011	1.866	311	0	0	1.555	16	33	0	0	1.523	48
		10612	BOV - vervanging lichtmasten 2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10614	BOV - vervanging lichtmasten 2022	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
		10615	BOV - vervanging lichtmasten 2023	4	1	0	0	3	0	0	0	0	3	0
		10616	BOV - vervanging lichtmasten 2024	8	0	0	0	8	0	0	0	0	7	0
		10617	BOV - vervanging armaturen 2020	529	96	0	0	433	4	25	0	0	408	29
		10618	BOV - vervanging armaturen 2021	43	8	0	0	35	0	2	0	0	33	2
		10619	BOV - vervanging armaturen 2022	135	24	0	0	111	1	6	0	0	104	7
		10626	Stalen brug Jaagpad	109	5	0	0	105	1	2	0	0	102	3
		10637	BOV - vervanging lichtmasten 2025	21	0	0	0	21	0	0	0	0	21	1
		10657	BOV - vervanging lichtmasten 2026	11	0	0	0	11	0	0	0	0	11	0
		10664	Aanpak verkeersveiligh. Laan v Welhorst 2	2.951	0	0	0	2.951	30	40	0	0	2.911	70
		10676	BOV - vervanging lichtmasten 2027	0	0	0	0	0	0	0	134	0	134	0
		10705	Aanleg verbindingsweg bij Stadhouder Willem III	198	5	0	0	193	2	5	0	0	188	7

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aamschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10706	BOV-Extra vervanging 4.717 armaturen naar LED 202	2.043	52	0	0	1.990	20	53	0	0	1.938	73
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			12.789	1.366	0	0	11.423	114	265	134	0	11.293	379
	48 Overige materiële activa; Maatschappelijk nut	10530	CAL Project: Waalvisie - Havenhoofd	244	16	0	0	228	2	4	0	0	223	6
	Totaal 48 Overige materiële activa; Maatschappelijk nut			244	16	0	0	228	2	4	0	0	223	6
	Totaal 2.1 Verkeer en vervoer			15.649	1.963	0	0	13.686	137	328	134	0	13.492	465
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10709	Aanleg 46 extra parkeerplaatsen Citadelterrein	225	13	0	0	212	2	7	0	0	205	9
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			225	13	0	0	212	2	7	0	0	205	9
	Totaal 2.2 Parkeren			225	13	0	0	212	2	7	0	0	205	9
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10318	Aanleg bushalte Krommeweg 2007	15	12	0	0	3	0	1	0	0	2	1
		10780	Renovatie waterbusponten	0	0	0	0	0	0	0	715	0	715	0
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			15	12	0	0	3	0	1	715	0	717	1
	Totaal 2.5 Openbaar vervoer			15	12	0	0	3	0	1	715	0	717	1
	92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)	10347	OHW Bedrijventerrein Ambachtse zoom; BIE	3.449	0	0	0	3.449	34	0	239	0	3.688	34
		10639	OHW Genieterrein-Waterbusplein: BIE	5.227	0	0	0	5.227	52	0	0	0	5.227	52
	Totaal 92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)			8.676	0	0	0	8.676	87	0	239	0	8.915	87
	96 (Verlies)voorziening; Bouwgrond in exploitatie	10668	OHW Bedrijventerrein Ambachtse zoom; winstnemin	1.936	0	0	0	1.936	0	0	0	0	1.936	0
		10640	OHW Genieterrein-Waterbusplein: voorzien verlies	-4.779	0	0	0	-4.779	0	0	0	0	-4.779	0
	Totaal 96 (Verlies)voorziening; Bouwgrond in exploitatie			-2.843	0	0	0	-2.843	0	0	0	0	-2.843	0
	Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			5.833	0	0	0	5.833	87	0	239	0	6.072	87
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10666	Fietsenstalling de Schoof	70	14	0	0	56	1	5	0	0	52	5
		10762	Toiletgebouw de Schoof	154	0	0	0	154	2	0	0	0	154	2
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			224	14	0	0	210	2	5	0	0	206	7
	Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			224	14	0	0	210	2	5	0	0	206	7
	14 Bijdrage aan activa in eigendom van derden	10334	Toek. ontwikk.onderw. BVO 0,50 2006 Zwijndrecht	2.350	860	0	0	1.490	15	60	0	0	1.430	75
		10335	Toek. ontwikk.onderw. OVO 0,50 2006 Zwijndrecht	2.350	860	0	0	1.490	15	60	0	0	1.430	75
		10473	Bijdr.aanpass.schoolgeb.de Sprong 2013 Zwijndrecht	62	32	0	0	30	0	3	0	0	27	4
	Totaal 14 Bijdrage aan activa in eigendom van derden			4.762	1.752	0	0	3.011	30	123	0	0	2.888	153
	31 Gronden en terreinen	10003	Stadh.Willem III school, Sand.straart, grondkosten	12	4	0	0	9	0	0	0	0	9	0
		10005	Tweestroom, school Jan Wissensl. 5, grondkosten	31	10	0	0	21	0	0	0	0	21	0
		10006	Meander, W.Withstr., grondkosten	37	13	0	0	25	0	0	0	0	25	0
		10007	Tweestroom, Jan Wissensln., grondkosten k.s./kl.Pr	43	12	0	0	31	0	0	0	0	31	0
		10008	Grond Steenbakk.str, JFKschool afgebr, openb.groer	72	20	0	0	52	1	0	0	0	52	1
		10009	Meander, Bekestein, grondkosten	179	33	0	0	146	1	0	0	0	146	1
		10010	Dukdalf school, Jan Wiss. 7en 9, grondkosten vm ks	53	14	0	0	38	0	0	0	0	38	0
		10012	Dukdalf school, Jan Wiss. 7en 9, grondkosten vm ls	88	26	0	0	62	1	0	0	0	62	1
		10013	De Bron, Adm.de Ruyterlaan, grondkosten	179	33	0	0	146	1	0	0	0	146	1
		10020	grond sch Volgerlanden BBO 0,75 Druiveng. 5,7,9	1.243	0	0	0	1.243	12	0	0	0	1.243	12
		10021	grond sch. Volgerlanden OBO 0,25 Druiveng. 11	394	0	0	0	394	4	0	0	0	394	4
		10707	IHP - Nieuwbouw Klimboom, grondkosten	551	0	0	0	551	6	0	0	0	551	6
	Totaal 31 Gronden en terreinen			2.883	166	0	0	2.717	27	0	0	0	2.717	27
	33 Bedrijfsgebouwen	10353	De Bron, schoolwon.Bekestein, gereaal. verkoopwaar	186	0	0	0	186	0	0	0	0	186	0
		10025	Schoolw.Volg.2009,75% BBO Druiveng. 5,7,9	410	302	0	0	107	1	25	0	0	82	26
		10082	Integratieverbouwing scholen CNO (aanv.)	39	21	0	0	18	0	1	0	0	17	1
		10083	Dukdalf school, Jan Wissensln.7,9 aanpass.hoofdgeb	10	6	0	0	5	0	0	0	0	4	0
		10089	Perm. bouw Volgerl.00-05, BBO 0,75 Druiveng. 5,7,9	3.622	1.617	0	0	2.005	20	112	0	0	1.893	132
		10090	Perm. bouw Volgerl.00-05, OBO 0,25 Druiveng. 11	1.147	513	0	0	635	6	35	0	0	599	42
		10118	Sem.perm.huisv.OBO Volg.2009,25% Druiveng. 11	481	113	0	0	368	4	9	0	0	359	13
		10119	Perm.bouw Volg. BBO75% 2005 II Druiveng. 5,7,9	2.887	1.000	0	0	1.887	19	70	0	0	1.817	89
		10120	Perm.bouw Volg. OBO25% 2005 II Druiveng. 11	902	313	0	0	590	6	22	0	0	568	28
		10121	Sem.perm.huisv.BBO Volg.2009, 75% Druiveng. 5,7,9	1.444	1.006	0	0	438	4	81	0	0	357	86
		10176	Stadh.Willem III school, Sand.str. 8e lokaal	136	78	0	0	58	1	4	0	0	54	5
		10351	Voorber.krediet scholenbouw Volgerlanden West	58	15	0	0	43	0	1	0	0	42	2
		10415	Voorber. krediet scholenbouw Kruiswiel	256	58	0	0	199	2	5	0	0	194	7
		10420	Schoolw.Volg.2009,25%OBO Druiveng. 11	144	106	0	0	38	0	9	0	0	29	9
		10494	Infra en projectbeg Kruiswiel '14+'18, Scholengebw	1.354	118	0	0	1.236	12	25	0	0	1.211	37
		10508	Ver-nieuwbouw Jan Wissenslaan 5 2015 - Thriade	92	10	0	0	82	1	1	0	0	81	2
		10509	Voorb.krediet nieuwb.W.de Zw.2015 - Kruiswiel	259	27	0	0	232	2	4	0	0	228	6
		10510	Voorb.krediet nieuwb. Dukdalf 2015, J Wissensl.7,9	122	9	0	0	112	1	1	0	0	111	2
		10511	Ver-nieuwbouw Jan Wissenslaan 5 2016 - Thriade	1.062	118	0	0	944	9	11	0	0	933	20
		10512	Aanpassing/ged. sloop Jan Wissenslaan 5, 2016	103	14	0	0	89	1	1	0	0	87	2
		10554	Nieuwbouw W.de Zwijgerschool 2017, Kruiswiel	6.632	494	0	0	6.137	61	88	0	0	6.049	150
		10555	Nieuwbouw school De Dukdalf 2017, Jan Wissensl.7,9	2.627	240	0	0	2.387	24	36	0	0	2.351	59
		10641	IHP - Nieuwbouw Klimboom	5.050	0	0	0	5.050	50	81	0	0	4.969	131
		10642	IHP - Nieuwbouw Stadhouder Willem III	5.172	183	0	0	4.989	50	92	0	0	4.897	142
		10643	IHP - Nieuwbouw Meander;	6.279	0	0	0	6.279	63	0	0	0	6.279	63

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aamschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	33 Bedrijfsgebouwen	10644	IHP - Nieuwbouw Admiraal	4.970	176	0	0	4.794	48	89	0	0	4.706	137
		10645	IHP - sloop gymzaal Weteringsingel?	25	0	0	0	25	0	0	0	0	24	1
		10681	IHP - Vernieuwing gymzaal Admiraal	1.006	18	0	0	988	10	18	0	0	970	28
		10683	IHP - Uitbreiding twee lokalen De Tweestroom	715	28	0	0	687	7	14	0	0	673	21
		10708	IHP- Uitbreiding SOL Villa Ambacht 2023 vm Dukdalf	1.292	0	0	0	1.292	13	0	0	0	1.292	13
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			48.483	6.583	0	0	41.900	417	837	0	0	41.063	1.254
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10171	Stadh..Willem III / W.de Zwijgersch. o.l.p.	18	7	0	0	11	0	0	0	0	11	1
		10172	Meander/Tweestroom (cno) o.l.p.	61	24	0	0	37	0	1	0	0	36	2
		10173	De Bron, o.l.p. groep 17 en 18	11	5	0	0	7	0	0	0	0	6	0
		10174	Dukdalf, o.l.p. groep 8 en 9	11	4	0	0	7	0	0	0	0	6	0
		10248	1e inr.schol.Volg.BBO 2008,75%	384	265	0	0	119	1	22	0	0	97	23
		10250	1e inr.schol.Volg. OBO 2008,25%	142	95	0	0	48	0	9	0	0	39	9
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			628	400	0	0	228	2	33	0	0	195	35
	Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting			56.756	8.900	0	0	47.857	477	993	0	0	46.864	1.470
	31 Gronden en terreinen	10023	Welzijnsvz. Volgerl., grond PSPZ Druiveng. 1 en 3	186	0	0	0	186	2	0	0	0	186	2
	Totaal 31 Gronden en terreinen			186	0	0	0	186	2	0	0	0	186	2
	33 Bedrijfsgebouwen	10101	Lokatie BSO Bekestein PSPZ	370	98	0	0	272	3	6	0	0	266	9
		10116	Welz.vrz.Volgerlanden PSPZ 2005 Druiveng. 1 en 3	390	85	0	0	305	3	6	0	0	299	9
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			761	184	0	0	577	6	12	0	0	565	18
	Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			947	184	0	0	763	8	12	0	0	751	20
	31 Gronden en terreinen	10001	Voetbalvelden, sportpark Schildman, grondkosten	14	9	0	0	5	0	0	0	0	5	0
		10014	Weteringsingel, gymzaal, grondkosten	23	0	0	0	23	0	0	0	0	23	0
		10015	Bekestein, grondkosten	69	0	0	0	69	1	0	0	0	69	1
		10016	Grondkosten zwembad De Louwert	191	0	0	0	191	2	0	0	0	191	2
		10019	Sporthal Volgerlanden - Sophiah, grond	442	0	0	0	442	4	0	0	0	442	4
	Totaal 31 Gronden en terreinen			738	9	0	0	729	7	0	0	0	729	7
	33 Bedrijfsgebouwen	10057	Bouwkosten cult.centrum Bekestein	329	289	0	0	40	0	13	0	0	27	13
		10064	Bouwkosten eerste sporthal - De Ridderhal	650	221	0	0	429	4	7	0	0	422	11
		10075	Bouwkosten tweede sporthal - Sophiah	953	224	0	0	729	7	8	0	0	721	16
		10105	Sporthal Volgerlanden 2004 - Sophiah	277	44	0	0	233	2	3	0	0	230	5
		10110	Sporthal Volgerlanden 2006 - Sophiah	4.457	599	0	0	3.858	39	44	0	0	3.814	83
		10114	Renov.kleed-wasruimte Bekestein 2009, gymzaal	18	13	0	0	5	0	1	0	0	3	1
		10122	Ridderhal brandmeldinst. en noodverl.	35	33	0	0	2	0	2	0	0	0	2
		10384	Sporthal Ridderhal: renovatie dakbedekking 2009	75	47	0	12	16	0	4	0	0	12	4
		10417	Renovatie sportvloer de Ridderhal 2010	148	92	0	25	32	0	7	0	0	24	8
		10521	CAL Project nieuwbouw binnenbad zwembad De Louv	4.117	491	0	0	3.626	36	79	0	0	3.548	115
		10546	Renovatie luchtbehandeling Ridderhal 2018	101	24	0	0	77	1	6	0	0	70	7
		10547	Vervangen verlichting Cult. C. Bekestein 2018	22	11	0	0	11	0	1	0	0	10	2
		10548	Vervangen kozijnen, ramen en deuren Ridderhal 201	37	3	0	0	34	0	1	0	0	34	1
		10610	Ridderhal: vervang. vent. CVketel en radiat.2020	103	23	0	0	79	1	5	0	0	74	6
		10611	Sophiah: vervang.pompen en kleppen CV 2020	2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			11.324	2.115	0	37	9.172	92	182	0	0	8.991	273
	37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef	10352	Beregeningsinstallatie sportvelden	81	44	0	0	36	0	3	0	0	33	4
		10385	Gymz. Wets:Vervangen CV ketel en boiler 2012	18	11	0	0	7	0	1	0	0	6	1
		10425	CV ketel sporthal De Ridderhal 2012	51	29	0	0	22	0	3	0	0	19	3
		10427	Gymzaal Weteringsingel, afzuiginstallatie 2012	5	3	0	0	2	0	0	0	0	2	0
	Totaal 37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef			155	88	0	0	67	1	8	0	0	60	8
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10382	Gymzaal Bekestein: Hekwerk en poorten 2011	13	7	0	2	4	0	1	0	0	3	1
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			13	7	0	2	4	0	1	0	0	3	1
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10316	Renovatie hoofdsportveld ASWH 2007 - 3/4	148	113	0	0	35	0	8	0	0	27	9
		10317	Renovatie 2e sportveld ASWH 2010 - 2	463	255	0	128	80	1	19	0	0	61	20
		10496	Toplaag kunstgrasveld ASWH 2015 - 1	175	130	0	0	45	0	15	0	0	31	15
		10497	Onderlaag kunstgrasveld ASWH 2015 - 1	98	27	0	0	70	1	3	0	0	67	4
		10498	Toplaag kunstgrasveld IFC 2015 - A	175	130	0	0	45	0	15	0	0	31	15
		10499	Onderlaag kunstgrasveld IFC 2015 - A	132	37	0	0	95	1	4	0	0	91	5
		10569	Vervangen kunstgrasveld korfbal 2018	328	163	0	0	165	2	22	0	0	143	24
		10594	Vervangen toplaag kunstgrasveld IFC 2019 - veld 5	151	88	0	0	63	1	15	0	0	48	16
		10595	Vervangen kunstgrasveld IFC 2019 - veld 5	291	48	0	0	243	2	8	0	0	235	11
		10623	Vervangen kunstgras toplaag veld 2 ASWH 2020	464	181	0	0	283	3	46	0	0	237	49
		10624	Renoveren natuurgas IFC veld B	54	17	0	0	37	0	4	0	0	33	4
		10667	Vervangen LED-verlichting sportpark Schildman	120	17	0	0	102	1	6	0	0	97	7
		10694	Renovatie veld ASWH1 toplaag 2025 sportp.Schildma	582	0	0	0	582	6	56	0	0	527	61
		10695	Renovatie veld IFC 1 toplaag 2025 sportp.Schildman	555	0	0	0	555	6	53	0	0	502	59
		10696	Renovatie veld 3 toplaag 2027 sportpark Schildman	0	0	0	0	0	0	0	64	0	64	0
		10698	Renovatie veld 6 toplaag 2023 sportpark Schildman	318	43	0	0	274	3	44	0	0	230	47

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aanschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10699	Renovatie veld 6 onderlaag2023 sportpark Schildmar	202	9	0	0	193	2	10	0	0	183	12
		10700	Renovatie veld 7 top laag 2026 sportpark Schildman	367	0	0	0	367	4	35	0	0	332	39
		10701	Renovatie veld 9 top laag 2024 sportpark Schildman	30	0	0	0	30	0	3	0	0	27	3
		10702	Renovatie veld 10 top laag 2024 sportpark Schildman	24	3	0	0	22	0	3	0	0	19	3
		10703	Renovatie veld 11 top laag 2024 sportpark Schildman	428	44	0	0	383	4	45	0	0	339	49
		10704	Renovatie veld11 onderlaag2024 sportpark Schildmai	289	9	0	0	280	3	9	0	0	271	12
		10776	Renovatie veld 4 top laag 2026 sportpark Schildman	560	0	0	0	560	6	54	0	0	506	59
		10777	Renovatie veld4 onderlaag 2026 sportpark Schildmar	373	0	0	0	373	4	11	0	0	362	14
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			6.329	1.315	0	128	4.885	49	486	64	0	4.463	535
	Totaal 5.2 Sportaccommodaties			18.559	3.534	0	167	14.858	149	676	64	0	14.246	825
	31 Gronden en terreinen	10017	Bouquet, grondkosten	17	0	0	0	17	0	0	0	0	17	0
	Totaal 31 Gronden en terreinen			17	0	0	0	17	0	0	0	0	17	0
	33 Bedrijfsgebouwen	10052	Bouwkosten cult.centrum Bekestein	69	63	0	0	6	0	3	0	0	3	3
		10076	Verbouw cult.cent. Bekestein	243	97	0	0	145	1	5	0	0	140	7
		10084	Nieuwbouw Cascade	1.631	277	0	0	1.354	14	7	0	0	1.347	21
		10123	Cascade brandmeldinst. en noodverl.	83	62	0	0	21	0	5	0	0	16	5
		10361	Cascade: klimaatinstallatie 2009	412	304	0	0	108	1	26	0	0	82	27
		10362	Cascade: valbeveiliging, schilderw, bestrating2009	103	72	0	6	25	0	6	0	0	19	6
		10495	Verbouw Cascade ivm huisv.zorgteams 2015	268	123	0	0	145	1	14	0	0	131	15
		10544	Vervanging dakbedekking Cascade 2017	114	40	0	0	73	1	5	0	0	68	6
		10646	Bouwkundig deel toneelhijsinstallatie Cascade	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
		10647	Besturingsdeel toneelhijsinstallatie Cascade	68	22	0	0	46	0	6	0	0	40	6
		10663	Revitalisering Cascade huisvesting; bouwkundig	3.988	0	0	0	3.988	40	57	0	0	3.931	97
		10761	Revitalisering Cascade huisvesting; installatie	3.897	0	0	0	3.897	39	169	0	0	3.728	207
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			10.877	1.061	0	6	9.809	98	303	0	0	9.506	401
	Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			10.894	1.061	0	6	9.826	98	303	0	0	9.523	401
	31 Gronden en terreinen	10018	Grond Steenbakkstr. Klimop, afgebrkn, openb.groen	22	0	0	0	22	0	0	0	0	22	0
	Totaal 31 Gronden en terreinen			22	0	0	0	22	0	0	0	0	22	0
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10463	Aanschaf Speeltoestellen	23	19	0	0	4	0	2	0	0	2	2
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			23	19	0	0	4	0	2	0	0	2	2
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10522	CAI Project: Speeltuín wijk Kruiswiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10256	Renovatie Burg. Baxpark	38	30	0	0	8	0	2	0	0	7	2
		10268	Renovatie Burg. Baxpark 97-99	343	189	0	0	154	2	11	0	0	143	12
		10561	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2018	71	15	0	0	56	1	2	0	0	54	3
		10564	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2019	74	14	0	0	61	1	2	0	0	58	3
		10565	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2020	70	9	0	0	61	1	2	0	0	59	3
		10566	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2021	87	11	0	0	76	1	2	0	0	73	3
		10567	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2022	70	4	0	0	67	1	2	0	0	65	2
		10568	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2023	18	3	0	0	15	0	3	0	0	12	3
		10638	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2025	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10656	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2026	77	0	0	0	77	1	2	0	0	75	3
		10670	BOP 18-26 Oeverbescherming - 2027	0	0	0	0	0	0	0	79	0	79	0
		10710	Basketbalplek en constructie trapveld Baxpark	230	6	0	0	224	2	6	0	0	218	8
		10711	Kunstgras en skyboxen trapveld Baxpark	90	5	0	0	85	1	6	0	0	79	6
		10741	Speelruimteplan; renoveren speelplekken 2025	280	0	0	0	280	3	17	0	0	263	20
		10742	Speelruimteplan: renoveren speelplekken 2026	288	0	0	0	288	3	18	0	0	270	21
		10743	Speelruimteplan: renoveren speelplekken 2027	0	0	0	0	0	0	0	294	0	294	0
		10717	Groen 2024-2034: Zorgplicht bomen 2025	365	5	0	0	360	4	5	0	0	355	9
		10718	Groen 2024-2034: Inboet bomen 2026	354	0	0	0	354	4	5	0	0	349	9
		10719	Groen 2024-2034: Inboet bomen 2027	0	0	0	0	0	0	0	362	0	362	0
		10722	Groen 2024-2034: Renovatiebudget 2025	293	0	0	0	293	3	10	0	0	283	13
		10723	Groen 2024-2034: Renovatiebudget 2026	301	0	0	0	301	3	11	0	0	291	14
		10724	Groen 2024-2034: Renovatiebudget 2027	0	0	0	0	0	0	0	308	0	308	0
		10727	Groen 2024-2034: Groenambities 2025	144	5	0	0	139	1	5	0	0	134	7
		10728	Groen 2024-2034: Groenambities 2026	146	0	0	0	146	1	5	0	0	141	7
		10729	Groen 2024-2034: Groenambities 2027	0	0	0	0	0	0	0	150	0	150	0
		10732	Groen 2024-2034: 250 extra bomen	509	0	0	0	509	5	8	0	0	501	13
		10747	CAI proj; aanplant 10 bijzondere bomen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10748	CAI proj; vergroening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			3.851	297	0	0	3.554	36	124	1.193	0	4.622	160
	48 Overige materiële activa; Maatschappelijk nut	10524	CAI Project: Hardlooppbaan de Volgerlanden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10532	CAI Project: Multicourt	-0	0	0	0	-0	0	0	0	0	-0	0
		10533	CAI Project: Fitnessstoestellen	0	-0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10534	CAI Project: Trapveldjes, Cruijff court	0	-0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		10625	CAI Project: Skatepark	31	10	0	0	21	0	2	0	0	19	2

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aamschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	Totaal 48 Overige materiële activa; Maatschappelijk nut			31	10	0	0	21	0	2	0	0	19	2
	Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			3.927	326	0	0	3.601	36	128	1.193	0	4.665	164
	31 Gronden en terreinen	10022	Welzijnsvz. Volgerl., grond KOPV Druiveng. 1 en 3	249	0	0	0	249	2	0	0	0	249	2
	Totaal 31 Gronden en terreinen			249	0	0	0	249	2	0	0	0	249	2
	33 Bedrijfsgebouwen	10091	Bouw jongerencentrum 2000-2004 Dock 3, nu Baxhui	450	70	0	0	379	4	3	0	0	376	7
		10100	Lokatie BSO Bekestein KOPV	370	98	0	0	272	3	6	0	0	266	9
		10106	Welz.vrz. Volgerl. 03-05 KOPV 0,50 Druiveng. 1en3	755	279	0	0	476	5	21	0	0	455	25
		10107	Welz.vrz. Volgerl. 03-06 PSPZ 0,50 Druiveng. 1en3	755	187	0	0	569	6	13	0	0	556	18
		10115	Welz.vz.Volgerlanden KOPV 2005 Druiveng. 1 en 3	592	130	0	0	462	5	9	0	0	453	14
		10505	Huisvestingsplan Baxhuis - 2015	240	65	0	0	175	2	11	0	0	164	12
		10609	KOPV-Vlindert.Druiveng.1: ophalen verharding 2020	25	12	0	0	13	0	3	0	0	10	3
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			3.188	842	0	0	2.345	23	65	0	0	2.280	89
	Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie			3.436	842	0	0	2.594	26	65	0	0	2.529	91
	33 Bedrijfsgebouwen	10746	Huisvesting en inrichting consultatiebureau	220	0	0	0	220	2	6	0	0	214	9
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			220	0	0	0	220	2	6	0	0	214	9
	Totaal 7.1 Volksgezondheid			220	0	0	0	220	2	6	0	0	214	9
	24 GWW-Werken; Economisch nut met heffing	10124	Riolering sportvelden	11	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0
		10125	Rioleringsreconstructie Kruiswiel	123	118	0	0	5	0	5	0	0	0	5
		10126	Riolering Dorpsstraat	148	136	0	0	12	0	6	0	0	6	6
		10127	Riolering Veersedijk/Onderdijk	289	254	0	0	35	0	11	0	0	24	12
		10128	Riolering Dorpsstr./Kerkstr./Kerkpl.	124	104	0	0	20	0	5	0	0	15	5
		10129	Riolering Bouquet	5	4	0	0	1	0	0	0	0	1	0
		10130	Rioolaanst. 4 won. Schildmanstr.	15	12	0	0	3	0	1	0	0	3	1
		10131	Rioleringsvergroting Schildmanstraat	27	21	0	0	6	0	1	0	0	5	1
		10132	Riolering Vrouwelenweg	274	210	0	0	64	1	10	0	0	54	10
		10134	Riolering Achterambachtseweg	179	137	0	0	42	0	6	0	0	36	7
		10135	Riolering Antoniuslaan	180	138	0	0	42	0	6	0	0	36	7
		10136	Riolering Buitengebied	340	260	0	0	80	1	12	0	0	68	13
		10137	Bergingsriool Hoge Kade/Vrouwelenweg	391	288	0	0	103	1	13	0	0	90	14
		10138	Riolering Langeweg 1	175	122	0	0	53	1	6	0	0	47	6
		10139	Riolering Nwe Bosweg/Frankenpad	58	37	0	0	21	0	2	0	0	19	2
		10140	Vervangen hoofdriool Oranjestraat	90	35	0	0	55	1	2	0	0	53	2
		10141	Riool project Hoge Kade	43	15	0	0	28	0	1	0	0	27	1
		10142	Project Zoutziederstr./Steenbakkerstr.	61	21	0	0	40	0	1	0	0	39	2
		10143	Renovatieprojecten 1998-2001	375	125	0	0	250	3	8	0	0	243	10
		10145	Vervangen riolering 2003-2004	808	191	0	0	616	6	13	0	0	604	19
		10146	Bergbezinkstation Paulusweg	207	49	0	0	158	2	3	0	0	154	5
		10147	Bergbezinkstation P.C. Hoofdsingel	290	69	0	0	222	2	5	0	0	217	7
		10149	Bergbezinkstation v.Galensnngl/P.v.Meerderv.sngl	838	192	0	0	645	6	14	0	0	632	20
		10150	Maatreg.waterkwalitetsspoor 2004-2006	85	18	0	0	67	1	1	0	0	65	2
		10151	Rioolgemaal Langeweg, bouwkundig	21	5	0	0	16	0	0	0	0	16	0
		10153	Vervanging riolering 2006	469	92	0	0	377	4	7	0	0	370	11
		10154	Vervanging riolering 2007	261	49	0	0	212	2	4	0	0	209	6
		10155	Vervanging riolering 2008	506	88	0	0	418	4	7	0	0	411	11
		10156	Vervanging riolering 2009	970	161	0	0	809	8	13	0	0	796	21
		10159	Struct.maatr.opheff.wateroverl.2006	61	12	0	0	49	0	1	0	0	48	1
		10160	Struct.maatr.opheff.wateroverl. 2007	151	28	0	0	123	1	2	0	0	121	3
		10161	Struct.maatr.opheff.wateroverl.2008	348	56	0	0	292	3	4	0	0	288	7
		10162	Maatregelen waterkwal.spoor 2006	85	16	0	0	69	1	1	0	0	67	2
		10163	Terugdr.wateroverl.op straat 2007	81	14	0	0	67	1	1	0	0	66	2
		10165	Vervanging riolering 2005	431	93	0	0	338	3	7	0	0	331	10
		10166	Afvalwaterproject Zwijndrecht	642	103	0	0	539	5	8	0	0	531	14
		10167	Riol.investering herstruct Oostendam	2.475	384	0	0	2.090	21	29	0	0	2.062	50
		10368	Vervangen gemalen 2011-2012 GRP10-13	64	8	0	0	56	1	1	0	0	55	1
		10369	Vervangen riolering 2010 GRP10-13	1.082	156	0	0	925	9	13	0	0	912	23
		10370	Vervangen riolering 2011 GRP10-13	968	125	0	0	843	8	12	0	0	832	20
		10371	Vervangen riolering 2012 GRP10-13	969	114	0	0	855	9	11	0	0	844	20
		10372	Vervangen riolering 2013 GRP10-13	968	103	0	0	865	9	11	0	0	855	19
		10373	Afkopp. verhard oppervlak 2010	89	13	0	0	76	1	1	0	0	75	2
		10374	Opzetten grondwatermeetnet 2011 GRP10-13	48	6	0	0	42	0	1	0	0	42	1
		10379	Terugdringen wateroverlast 2010	27	4	0	0	22	0	0	0	0	22	1
		10392	Vervangen drukriol.pompen 2011	41	38	0	0	3	0	3	0	0	0	4
		10393	Vervangen drukriol.pompen 2012	11	9	0	0	2	0	1	0	0	1	1
		10394	Vervangen drukriol.pompen 2013	40	27	0	0	13	0	3	0	0	10	3
		10395	Tegeng.grondwateroverlastsituaties 2011	25	3	0	0	22	0	0	0	0	22	1

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aamschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	24 GWW-Werken; Economisch nut met heffing	10396	Tegeng.grondwateroverlastsituaties 2012	20	2	0	0	18	0	0	0	0	17	0
		10397	Tegeng.grondwateroverlastsituaties 2013	21	2	0	0	19	0	0	0	0	19	0
		10398	Terugdringen wateroverlast 2011	29	3	0	0	25	0	0	0	0	25	1
		10399	Terugdringen wateroverlast 2012	30	3	0	0	27	0	0	0	0	26	1
		10400	Terugdringen wateroverlast 2013	17	2	0	0	15	0	0	0	0	15	0
		10401	Afkopp. verhard oppervlak 2011	57	7	0	0	50	0	1	0	0	49	1
		10402	Afkopp. verhard oppervlak 2012	89	10	0	0	79	1	1	0	0	78	2
		10403	Afkopp. verhard oppervlak 2013	89	10	0	0	79	1	1	0	0	78	2
		10404	Afkoppelen verhard oppervlak 2009	89	15	0	0	74	1	1	0	0	73	2
		10406	Aanpassen overstortdrempels 2009	47	8	0	0	39	0	1	0	0	39	1
		10407	Terugdringen wateroverlast 2009	23	4	0	0	20	0	0	0	0	19	1
		10409	Tegengaan grondwateroverlast situaties 2009	25	4	0	0	21	0	0	0	0	21	1
		10479	GRP 2019-2023: Vervangen riolering 2019	895	67	0	0	828	8	12	0	0	816	20
		10480	GRP 2014-2018: vervanging riolering 2014	598	57	0	0	541	5	6	0	0	534	12
		10481	GRP 2014-2018: aanleg regenwaterriool 2014	309	29	0	0	279	3	3	0	0	276	6
		10482	GRP 2014-2018: gemalen, vervanging EM 2014	28	19	0	0	9	0	2	0	0	7	2
		10483	GRP 2014-2018: drukriolering-pompunits 2014	34	23	0	0	11	0	3	0	0	8	3
		10484	GRP 2014-2018: tegeng.grondwateroverlast 2014	26	3	0	0	23	0	0	0	0	23	1
		10488	GRP 2014-2018: vervangen riolering 2015	598	69	0	0	529	5	8	0	0	520	14
		10489	GRP 2014-2018: aanleg regenwaterriool 2015	309	36	0	0	273	3	4	0	0	269	7
		10490	GRP 2014-2018: gemalen, vervanging EM 2015	27	16	0	0	11	0	2	0	0	9	2
		10491	GRP 2014-2018: drukriolering-pompunits 2015	34	21	0	0	14	0	3	0	0	11	3
		10492	GRP 2014-2018: tegeng.grondwateroverlast 2015	25	2	0	0	23	0	0	0	0	23	0
		10493	GRP 2014-2018: aanleg/install.overstortmonit.2015	7	3	0	0	4	0	1	0	0	3	1
		10501	GRP 2014-2018: vervanging riolering 2016	595	69	0	0	526	5	8	0	0	518	14
		10502	GRP 2014-2018: aanleg regenwaterriool 2016	309	36	0	0	273	3	4	0	0	269	7
		10503	GRP 2014-2018: drukriolering - pompunits 2016	34	16	0	0	18	0	2	0	0	16	3
		10504	GRP 2014-2018: tegengaan grondwateroverlast 2016	26	3	0	0	23	0	0	0	0	22	1
		10526	GRP 2014-2018: riolering en regenwater riool 2017	906	92	0	0	814	8	13	0	0	802	21
		10527	GRP 2014-2018: gemalen - vervanging EM	27	3	0	0	24	0	0	0	0	24	1
		10528	GRP 2014-2018: drukriolering - pompunits 2017	37	4	0	0	33	0	1	0	0	32	1
		10529	GRP 2014-2018: tegengaan grondwateroverlast 2017	28	3	0	0	25	0	0	0	0	25	1
		10549	GRP 2014-2018: riolering en regenwater riool 2018	1.002	102	0	0	900	9	14	0	0	887	23
		10550	GRP 2014-2018: gemalen - vervanging EM 2018	81	35	0	0	46	0	5	0	0	41	6
		10551	GRP 2014-2018: drukriolering - pompunits 2018	34	17	0	0	17	0	2	0	0	15	2
		10552	GRP 2014-2018: tegengaan grondwateroverlast 2018	24	2	0	0	21	0	0	0	0	21	1
		10556	GRP 2019-2023: Vervangen riolering 2020	904	56	0	0	848	8	12	0	0	836	20
		10557	GRP 2019-2023: Vervangen riolering 2021	849	33	0	0	815	8	11	0	0	805	19
		10558	GRP 2019-2023: Vervangen riolering 2022	279	7	0	0	272	3	3	0	0	269	6
		10571	GRP 2019-2023: Vervangen riolering 2023	854	11	0	0	843	8	11	0	0	832	20
		10577	GRP 2019-2023: Vervanging rioolgemalen 2019	42	13	0	0	30	0	3	0	0	27	3
		10578	GRP 2019-2023: Vervanging rioolgemalen 2020	4	1	0	0	3	0	0	0	0	3	0
		10579	GRP 2019-2023: Vervanging rioolgemalen 2021	54	6	0	0	48	0	3	0	0	44	4
		10580	GRP 2019-2023: Vervanging rioolgemalen 2022	38	4	0	0	33	0	2	0	0	31	3
		10581	GRP 2019-2023: Vervanging rioolgemalen 2023	30	3	0	0	26	0	2	0	0	24	2
		10582	GRP 2019-2023: Drukriolering en pompunits 2019	34	10	0	0	23	0	2	0	0	21	2
		10587	GRP 2019-2023: Tegengaan grondwateroverlast 2019	19	1	0	0	18	0	0	0	0	17	0
		10588	GRP 2019-2023: Tegengaan grondwateroverlast 2020	24	1	0	0	23	0	0	0	0	23	1
		10589	GRP 2019-2023: Tegengaan grondwateroverlast 2021	25	1	0	0	24	0	0	0	0	23	1
		10590	GRP 2019-2023: Tegengaan grondwateroverlast 2022	25	1	0	0	23	0	0	0	0	23	1
		10592	GRP 2019-2023: Vervanging grondwatermeetnet 202	23	9	0	0	14	0	5	0	0	9	5
		10628	Vervangen terreinriolering Sporthal Ridderhal 2021	72	17	0	0	55	1	3	0	0	52	4
		10632	WRP 2025-2029: Vervangen riolering 2025	1.015	0	0	0	1.015	10	0	0	0	1.015	10
		10633	WRP 2025-2029: Verv. rioolgemalen mech,el 2025	273	17	0	0	256	3	17	0	0	238	20
		10634	WRP 2025-2029: Drukriolering mech,el 2025	42	3	0	0	39	0	3	0	0	37	3
		10651	WRP 2025-2029: Vervangen riolering 2026	2.142	0	0	0	2.142	21	0	0	0	2.142	21
		10652	WRP 2025-2029: Verv. rioolgemalen mech,el 2026	280	0	0	0	280	3	0	0	0	280	3
		10654	WRP 2025-2029: Drukriolering mech,el 2026	43	0	0	0	43	0	0	0	0	43	0
		10671	WRP 2025-2029: Verv. rioolgemalen mech,el 2027	0	0	0	0	0	0	0	179	0	179	0
		10672	WRP 2025-2029: Drukriolering mech,el 2027	0	0	0	0	0	0	0	44	0	44	0
		10675	WRP 2025-2029: Vervangen riolering 2027	0	0	0	0	0	0	0	1.731	0	1.731	0
		10749	WRP 2025-2029: Renovatie gemalen Volgerlanden 20	1.232	0	0	0	1.232	12	0	0	0	1.232	12
		10750	WRP 2025-2029: BRP maatregelen 2025	115	0	0	0	115	1	0	0	0	115	1
		10751	WRP 2025-2029: BRP maatregelen 2026	118	0	0	0	118	1	0	0	0	118	1
		10752	WRP 2025-2029: BRP maatregelen 2027	0	0	0	0	0	0	0	121	0	121	0

TV	Soort activa	Nr.	Omschrijving investering	Aamschaf- waarde tot 01/01	Afschrij- ving tot 01-01	Afgelost tot 01-01	Afwaar- dering tot 01-01	Boek- waarde per 01-01	Rente in het jaar	Afschrijving of aflossing in het jaar	Vermeerde- ringen in het jaar	Verminde- ringen in het jaar	Boek- waarde per 31-12	Kapitaal- lasten in het jaar
	24 GWW-Werken; Economisch nut met heffing	10755	WRP 2025-2029: Drukriolering bouwkundig 2025	13	0	0	0	13	0	0	0	0	12	0
		10756	WRP 2025-2029: Drukriolering bouwkundig 2026	11	0	0	0	11	0	0	0	0	11	0
		10757	WRP 2025-2029: Drukriolering bouwkundig 2027	0	0	0	0	0	0	0	12	0	12	0
	Totaal 24 GWW-Werken; Economisch nut met heffing			31.058	5.266	0	0	25.792	258	455	2.087	0	27.424	713
	27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing	10583	GRP 2019-2023: Drukriolering en pompunits 2020	35	8	0	0	27	0	2	0	0	25	2
		10584	GRP 2019-2023: Drukriolering en pompunits 2021	35	6	0	0	29	0	2	0	0	27	2
		10585	GRP 2019-2023: Drukriolering en pompunits 2022	36	4	0	0	32	0	2	0	0	30	2
		10586	GRP 2019-2023: Drukriolering en pompunits 2023	41	5	0	0	36	0	2	0	0	34	3
	Totaal 27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing			147	24	0	0	124	1	9	0	0	115	10
	Totaal 7.2 Riolering			31.205	5.289	0	0	25.916	259	464	2.087	0	27.539	723
	27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing	10466	Ondergronds Klike systeem 2013	78	53	0	0	25	0	6	0	0	19	6
		10467	Ondergronds Klike systeem 2014	101	68	0	0	32	0	8	0	0	25	8
		10468	Ondergronds Klike systeem 2015	129	73	0	0	56	1	9	0	0	47	9
		10469	Ondergronds Klike systeem 2016	132	75	0	0	58	1	9	0	0	48	10
		10470	Ondergronds Klike systeem 2017	137	64	0	0	73	1	9	0	0	64	10
		10471	Ondergronds Klike systeem 2012	51	46	0	0	4	0	4	0	0	0	4
		10603	Ondergronds klike systeem - MOL 2019	63	20	0	0	43	0	4	0	0	39	5
		10604	Ondergronds klike systeem - MOL 2020	80	25	0	0	55	1	5	0	0	50	6
		10649	Ondergronds klike systeem - MOL 2021	114	30	0	0	84	1	7	0	0	77	8
		10665	Containerpark de Schoof	69	13	0	0	55	1	4	0	0	51	5
		10669	Ondergronds klike systeem - MOL 2022	68	9	0	0	60	1	4	0	0	55	5
		10679	Ondergronds klike systeem - MOL 2025	51	3	0	0	48	0	3	0	0	44	4
		10684	Ondergronds klike systeem - MOL 2026	79	0	0	0	79	1	5	0	0	74	6
		10685	Ondergronds klike systeem - MOL 2027	0	0	0	0	0	0	0	81	0	81	0
		10713	Ondergrondse OPK containers	246	0	0	0	246	2	15	0	0	231	18
		10714	Betonput ondergrondse OPK containers	27	0	0	0	27	0	1	0	0	27	1
		10715	Ondergrondse glas containers	445	0	0	0	445	4	28	0	0	417	32
		10716	Betonput ondergrondse glas containers	55	0	0	0	55	1	1	0	0	54	2
	Totaal 27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing			1.925	479	0	0	1.446	14	124	81	0	1.403	138
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10661	Vervanging inwerpzulen en minicontainers	1.036	134	0	0	902	9	67	0	0	835	76
		10662	Toegangscontrole en volmeldsysteem	878	524	0	0	354	4	176	0	0	177	180
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			1.913	658	0	0	1.256	13	244	0	0	1.012	256
	Totaal 7.3 Afval			3.838	1.136	0	0	2.702	27	368	81	0	2.415	395
	27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing	10506	Zonnepanelen aula begraafplaats 2015	15	7	0	0	8	0	1	0	0	7	1
	Totaal 27 Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing			15	7	0	0	8	0	1	0	0	7	1
	33 Bedrijfsgebouwen	10117	Aanpass. aula begraafplaats 2007	1.262	229	0	0	1.033	10	16	0	0	1.016	27
	Totaal 33 Bedrijfsgebouwen			1.262	229	0	0	1.033	10	16	0	0	1.016	27
	37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef	10485	Airconditioning Uitvaartcentrum 2014	23	12	0	0	11	0	1	0	0	10	1
	Totaal 37 Machines apparaten installatie; Ec.nut zonder hef			23	12	0	0	11	0	1	0	0	10	1
	38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	10421	Inventaris nieuw uitvaartcentrum AA-weg	114	56	0	0	59	1	6	0	0	52	7
		10461	Ruimingsplan begraafplaats A-Ambacht	46	31	0	0	15	0	3	0	0	11	4
		10539	Begraafpl. A.A.: uitbr kindergraven en urnentu	25	14	0	0	11	0	2	0	0	9	2
	Totaal 38 Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing			185	101	0	0	84	1	12	0	0	73	12
	44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut	10575	Drainage begraafplaats A.A.weg 2018	392	99	0	0	292	3	39	0	0	253	42
	Totaal 44 GWW-Werken; Maatschappelijk nut			392	99	0	0	292	3	39	0	0	253	42
	Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria			1.876	448	0	0	1.428	14	69	0	0	1.359	84
	51 Kapitaalverstrekking; deelnemingen	10333	Aandelen ROM-D	141	0	0	0	141	1	0	0	0	141	1
	Totaal 51 Kapitaalverstrekking; deelnemingen			141	0	0	0	141	1	0	0	0	141	1
	91 Voorbereidingskosten BIE, onderzoek/ontwikkeling	10778	Voorber.krediet Woningbouw op schoollocaties	120	0	0	0	120	1	0	0	0	120	1
	Totaal 91 Voorbereidingskosten BIE, onderzoek/ontwikkeling			120	0	0	0	120	1	0	0	0	120	1
	92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)	10348	OHW De Volgerlanden	11.552	0	0	0	11.552	116	0	0	6.941	4.611	116
	Totaal 92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)			11.552	0	0	0	11.552	116	0	0	6.941	4.611	116
	96 (Verlies)voorziening; Bouwgrond in exploitatie	10349	OHW Volgerlanden: voorzien verlies	-4.118	0	0	0	-4.118	0	0	0	0	-4.118	0
	Totaal 96 (Verlies)voorziening; Bouwgrond in exploitatie			-4.118	0	0	0	-4.118	0	0	0	0	-4.118	0
	Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			7.695	0	0	0	7.695	118	0	0	6.941	754	118
	31 Gronden en terreinen	10002	Grond woonwagencentrum, Roelof Duyckstr.	145	0	0	0	145	1	0	0	0	145	1
	Totaal 31 Gronden en terreinen			145	0	0	0	145	1	0	0	0	145	1
	Totaal 8.3 Wonen en bouwen			145	0	0	0	145	1	0	0	0	145	1
	92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)	10682	Transitiegroend Noordoever II; Veersedijk 301-303	4.250	0	0	240	4.010	0	0	0	0	4.010	0
	Totaal 92 Onderhanden werk; Bouwgrond in exploitatie (BIE)			4.250	0	0	240	4.010	0	0	0	0	4.010	0
	Totaal #N/B			4.250	0	0	240	4.010	0	0	0	0	4.010	0
	Eindtotaal			172.593	25.728	0	413	146.452	1.485	3.606	4.513	6.941	140.419	5.091

Subsidiestaat 2027

Programma Sociaal domein

Omschrijving	Onderwerp	Bedrag
Samenkracht en burgerparticipatie	Maatschappelijke zorg	49.424
	Zorg- en veiligheid 18+	69.894
	Activiteiten ouderen	196.174
	Sociaal juridische begeleiding	28.170
	Inloop GGZ	65.756
	Maatschappelijke ondersteuning 0-100	3.502.665
	Autipoli	125.000
	Vrijwilligersvervoer	11.132
Volksgezondheid	Lokale voedselhulp	28.160
Participatie	Sociaal fonds jeugdparticipatie	112.082

Programma Onderwijs, gezondheid en samenleving

Omschrijving	Onderwerp	Bedrag
Samenkracht en burgerparticipatie	Vrijwilligersondersteuning	8.561
	Jongerenwerk	334.104
	Cultureel Centrum	1.289.300 *
	Onderst. en waardering mantelzorg	86.167
	Familie Spoor-fonds	12.882
	Buurtbonnen	20.000
Volksgezondheid	Ondersteuning jeugd en gezin	262.215
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Onderwijs	642.094
	Schoolzwemmen	381.443 **
	Overig onderwijs	96.085
Cultuur, recreatie en sport	Sportbeleid, activering en sporthal	1.033.891 **
	Bibliotheekwerk	656.770
	Mediazaken	17.872
	Educatie en recreatie	123.010
	Diversen cultuur	15.785
Inburgering	Vluchtelingenwerk	59.446

Programma Ruimtelijke ordening

Omschrijving	Onderwerp	Bedrag
Fysiek milieu	Fairtrade	6.490

* In de overeenkomst met Cascade is afgesproken dat de jaarlijkse indexering op basis van CAO Sociale Werk wordt toegepast. Deze indexering wordt pas later dit jaar definitief. Door deze werkwijze wordt dit subsidieplafond jaarlijks (achteraf) bij de vaststelling aangepast.

** de jaarlijkse indexering voor het schoolzwemmen en sporthallen plaatsvindt op basis van Consumenten Prijs Index accommodaties(CPI) van augustus. Deze wordt later dit jaar bekend gemaakt. Door deze werkwijze wordt dit subsidieplafond jaarlijks (achteraf) bij de vaststelling aangepast.